

“We always want to hydrate before you caffeinate”
Kerronnan monitulkintaisuus, self-help ja minätekniikat
YouTuben aamurutiinivideoissa

Veera Laine
Tampereen yliopisto
Viestintätieteiden tiedekunta
Kertomus- ja tekstiteoria
Pro gradu -tutkielma
Lokakuu 2018

Tampereen yliopisto
Viestintätieteiden tiedekunta
Kertomus- ja tekstiteoria

LAINEN, VEERA: "We always want to hydrate before you caffeinate"
Kerronnan monitulkintaisuus, self-help ja minätekniikat YouTubeen aamurutiinivideoissa

Pro gradu -tutkielma, 121 s.
Lokakuu 2018

Tutkielma käsittelee YouTubeen julkaistujen aamurutiinivideoiden monitulkintaista kerrontaa osana self-help-kulttuuria. Tavoitteena on saada narratologista ja kriittis-sosiologista teoriaa yhdistelemällä tarttumapinta teksteihin, jotka eivät perinteisen kertomusteorian näkökulmasta katsottuna edes ole kertomuksia. Tutkielmani kohdetekstit ovat nuorten naisten kuvaamia ei-dokumentaarisia lifestyle-videoita, joissa videontekijät näyttävät aamurutiininsa.

Tutkielmani alkuosa osoittaa narratologisen analyysin avulla videoiden monitulkintaisuuden. Monitulkintaisuudella on välittömiä seurauksia videoiden lajityypin ymmärtämiseen. Tutkimukseni kysyy: Ovatko videoiden esittämät tapahtumat luonteeltaan toisteisia vai ainutkertaisia? Millaisia ajallisia miellejohdotuksia videoiden preesensmuoto herättää? Mitä viittauskohteita videoissa käytetty *you*-pronomini saa? Ovatko videot opastavia vai omaelämäkerrallisia? Vastattuani näihin kysymyksiin siirryn tarkastelemaan, mitä seurauksia monitulkintaisilla kerrontatavoilla on tekstin tulkintaan. Videoiden omaelämäkerrallinen tulkinta herättää kysymyksiä paitsi videontekijän (narratiivisesta) identiteetistä, myös videoiden autenttisuudesta tosielämää kuvaavina teksteinä. Videontekijän auktoriteetti puolestaan nousee polttavaksi kysymykseksi, mikäli videoita tulkitaan ensisijaisesti normatiivisina ja opastavina.

Tutkielmani lainaa Michel Foucault'n *minätekniikan* käsitteen, jolla viitataan itsen moraaliseen työstämiseen vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Käsitteen avulla avaan niitä self-helpille tyypillisiä tekniikoita, joita myös aamurutiinivideoissa käytetään. Lisäksi käsite toimii siltana narratologisen analyysin ja videoiden kontekstin tarkastelun välillä. Keskiössä on minätekniikan keskeinen piirre: oman itsen tarkastelu ulkopuolisesta näkökulmasta. Tällöin myös itseviittaavassa merkityksessä käytetty *you* nousee tarkastelun kohteeksi.

Keskeinen johtopäätökseni on, että aamurutiinivideot jäävät lukuisten eri kerrontatapojen hämäämään väliin. Nämä tilat löytyvät toisteisen ja singulaarisen, geneerisen ja omakohtaisen, hypoteettisen ja ei-hypoteettisen väliltä. Monitulkintaiset kerrontatavat tuottavat tilanteen, jossa narratiivinen identiteetti ja auktoriteetti liimautuvat erottomattomasti yhteen hämäämällä videoiden lajityyppiä omaelämäkerrallisen ja opastavan kerronnan välillä. Tämä johtaa lopulta tilanteeseen, jossa kysymys videoiden autenttisuudesta, omaelämäkerrallisuudesta ja videoiden eettisestä ulottuvuudesta toissijaistuu.

Avainsanat: YouTube, self-help, minätekniikat, identiteetti, omaelämäkerronta

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1 Tutkimuskysymykset.....	3
1.2 Self-help ja sen tutkimus	5
1.3 Aamurutiinivideot ja YouTube.....	9
1.4 Tutkielman eteneminen	14
2. Iteratiivisuuden ja singulaarisuuden rajankäynti aamurutiinivideoissa	16
2.1 Kerronnan toisteisuus, rutiini ja self-help	16
2.2 Aamurutiinivideot <i>how-to</i> -kerrontana	23
2.3 Kerronnan määrittelemätön preesens	28
2.4 Eläminen preesensissä	31
2.5 Videoiden autenttisuus tosielämää kuvaavina teksteinä.....	34
3. <i>YOU CAN DO IT</i> – Suostuttelu, <i>you</i> ja positiivinen eetos.....	39
3.1 Puhuttelu, geneerinen <i>you</i> ja mainosdiskurssi.....	39
3.2 Positiivinen eetos muutoksen moottorina.....	46
3.3 <i>You</i> ja gnoomiset lauseet	51
3.4 YouTuben pakottava positiivisuus	57
4. Aamurutiinivideoiden minätekniikat ja aamurutiinivideo minäteknologiana	60
4.1 Minätekniikat.....	61
4.2 Listat ja kurinalainen elämäntapa	65
4.3 Katastrofiaamurutiinivideoiden kytkökset chick lit -kirjallisuuteen	71
4.4 Uskonnollinen tunnustus ja menestysteologia.....	77
4.5 Videoblogi ja elämäkirjoittaminen minätekniikoina	81
5. Narratiivinen auktoriteetti, narratiivinen identiteetti	88
5.1 Narratiivinen identiteetti.....	88
5.2 Diskursiivinen identiteetti	92
5.3 YouTuben <i>self-made man</i> -narratiivi.....	94
5.4 Narratiivinen auktoriteetti	97
5.5 Videoiden vastaanotto	101
6. Loppupäätelmät.....	106
Lähteet.....	110

1. Johdanto

I always slather on a moisturizer (to my taste, Clinique) and let it soak in for a minute. You can rinse it off or keep it on and apply a shaving cream over it—preferably with a brush, which softens the beard as it lifts the whiskers—which I’ve found makes removing easier. (*American Psycho* 1991/2015, 26.)

Edellä siteeraamani katkelma on peräisin Patrick Bateman -nimisen sarjamurhaajan aamurutiinista Bret Easton Ellisin romaanissa *American Psycho*. Teoksessa Bateman selostaa varsin tyhjentävästi aamurutiininsa aina kasvojenhoidosta jokapäiväiseen treeniinsä. Kuvaus ei loppujen lopuksi poikkea sanottavasti siitä, mitä näemme 2010-luvun YouTubessa julkaistuissa videoblogeissa ja erityisesti videoissa, joita kutsutaan *morning routine* -videoiksi. Samaan tapaan kuin Bateman luettelee käyttämiään tuotemerkkejä ja kuvailee niitä mainosmaailmasta tuttuun, varsin myyvään tapaan, myös videobloggaajat kertovat videoillaan, kuinka juuri tietyn tuotemerkin voide pitää huolta heidän ihonsa luonnollisesta kosteustasapainosta. Ensimmäisen persoonan *I* muuttuu kesken kaiken toisen persoonan *you*-kerronnaksi. Batemanin kerrontaa ja aamurutiinivideoita yhdistävät ennen kaikkea normatiivinen ensimmäisen ja toisen persoonan kerronnan vuorottelu, ohjeellisuus sekä *self-help-kulttuurille* ominainen itsestään huolehtimisen eetos.

Tämä pro gradu -tutkielma tarkastelee YouTubessa julkaistujen aamurutiinivideoiden monitulkintaisia kerrontatapoja sekä niiden osuutta ja suhdetta self-help-kulttuuriin. Tavoitteenani on narratologisella analyysillä paikantaa kerronnan monitulkintaisuuden tekstuaalinen alkuperä ja jatkaa tätä analyysia monitulkintaisuuden seurauksista kriittis-sosiologisella ja mediakriittisellä otteella. Näin tavoitteena on myös saada tarttumapinta teksteihin, jotka eivät perinteisen kertomusteorian asettamissa rajoissa varsinaisesti edes ole kertomuksia. Tutkielmani anti onkin sovellettavissa myös muihin YouTubessa julkaistuihin videoihin, jotka aamurutiinivideoiden tavoin jäävät kerrontatavoiltaan jonnekin normatiivisen opasvideon ja omaelämäkerrallisen tekstin välimaastoon.¹

¹ Tällaisia videoita ovat muun muassa niin sanotut *get ready with me* -videot (GRWM), joissa videobloggaaja videonsa avulla ”kutsuu” yleisönsä laittautumaan esimerkiksi juhliä tai koulupäivää varten.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana videoblogit ovat tulleet suosituksi tavaksi kertoa itsestään ja omasta elämästään. Ne ovat sivustoja, joissa videobloggaajat tai *vloggaajat* jakavat asioita itsestään videon muodossa (Griffith & Papacharissi 2010). Suosiostaan huolimatta niiden tarkastelu kertomuksentutkimuksen piirissä on ollut varsin vähäistä. Vähäinen tutkimus on keskittynyt videoblogien autenttisuuden ja luotettavuuden analysointiin, mutta tulokset ovat olleet tähän asti laihoja. Esimerkiksi Markus Kuhnin (2015) videoblogien epäluotettavuutta koskeva artikkeli harmillisesti osoittaa, ettei kertomusteoreettisella *epäluotettavan kertojan* käsitteellä ole sanottavasti arvoa videoiden luotettavuuden arvioinnissa, vaan kontekstin huomioon ottaen on syytä puhua *autenttisuudesta* (mt., 262). Tutkielmani yksi keskeisistä väitteistä on, että monitulkintaiset kerronnalliset keinot ovat strategia toissijaistaa tekstin autenttisuutta koskevat kysymykset ja siten sen luotettavuus omaelämäkerrallisena videona.

Yksi syy videoblogien vähäiseen tutkimukseen saattaa olla alamme varsin joustamaton käsitys kertomuksesta. Tutkimukseni kohteena olevat aamurutiinivideot eivät kenties ole kiinnostavia *kertomuksina*, sillä niistä puuttuu usein narratologiassa määriteltyjä keskeisiä kertomuksen elementtejä, joista yksi useimmin viitatuista on jännite, murtuma tai käänne (esim. Herman 2009, 9; Bruner 1991b, 11 ja 2002/2003, 4–5; 17). Tämä näkemys juontaa juurensa jo Aristoteleen *Runousopista*, jossa näytelmän esitettiin koostuvan alusta keskikohdasta ja lopusta. Keskikohdassa tapahtui käänne, *peripetia*. Sitten erillaisia narratologisia palikkamalleja on kehitelty useita, mutta kertomuksen juonikeskeisyyttä on toisaalta myös kritisoitu. Esimerkiksi Monika Fludernik (1996) on kehitellyt niin sanotun luonnollisen kertomuksen mallin, jossa kertomusta määritteleväksi tekijäksi on nostettu inhimillinen kokemuksellisuus.

Kertomuksen perinteisiä määritelmiä vasten *rutiini* kuulostaakin täysin kertomuksen vastaiselta. Videoihin ensi kertaa tutustuva saattaa hyvinkin miettiä, miksi ne on ylipäänsä tehty, mikä on niiden pointti ja miksi niillä on satojatuhansia katselukertoja. Nämä kysymykset saivat alun alkaen minutkin kiinnostumaan tutkimuskohteenani olevista videoista. Videoblogien ja aamurutiinivideoiden suosio on hämmästyttävän suurta ja siksi niillä on mahdollisuus vaikuttaa muun muassa yksilöiden arvoihin, käyttäytymiseen ja kulutustottumuksiin. Omaelämäkerrallinen kerronta ja normatiivinen ohjeistus kietoutuvat aamurutiinivideoissa niin tiukasti yhteen, että se harhauttaa katsojan videoiden takana piilevistä vaikuttimista. Narratologista analyysia tarvitaan, jotta teksti voidaan purkaa pienempiin osiin ja nähdä, mitkä kerronnalliset yksityiskohdat johtavat tulkitsemaan tekstiä tietyllä tavalla. Sosiologis-kriittinen ja mediakriittinen ote

astuvat kuvaan, kun siirryn tarkastelemaan videoiden media- ja kulttuurikontekstia. Aamurutiinivideoiden kontekstointi osaksi laajempia yhteiskunnallisia ilmiöitä vaatii siis katsomista myös narratologian ulkopuolelle.

Aamurutiinivideoiden ohella teen viittauksia Hal Elrodin self-help-teokseen *The Miracle Morning. The 6 Habits That Will Transform Your Life Before 8am* (2016; jatkossa *The Miracle Morning*; sisäviitteissä *MM*). Toisen persoonan kerrontaa koskevan tutkimuksen keskittyessä lähinnä fiktiivisiin teksteihin, tulen tutkielmani edetessä viittaamaan myös kaunokirjallisiin teoksiin. Kaunokirjallisuuden piiristä löytyy lukuisia esimerkkejä, jotka jollakin tapaa kommentoivat self-help-kulttuuria. Näitä teoksia ovat esimerkiksi chick lit -kirjallisuuden klassikko *Bridget Jones's Diary* (1998/1996) ja tulkintani mukaan myös alussa siteeraamani *American Psycho*.

1.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimukseni etenee kerronnan kielellisistä yksityiskohdista kohti laajempia kysymyksiä self-help-kulttuurin ja omaelämäkerrallisen kerronnan fuusioitumisesta, itsensä hallitsemisesta sekä identiteetin ja narratiivisen auktoriteetin suhteesta. Tutkielmani vastaa seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Mitkä ovat aamurutiinivideoiden kerronnalliset erityispiirteet ja miten ne vaikuttavat videoiden tulkintaan? Esitän, että aamurutiinivideot ovat useimpien self-help-teosten tapaan (oma)elämäkerrallisen tekstin ja normatiivisen oppaan hybridimuoto. Hapuilu näiden kahden lajityypin välillä on seurausta muun muassa omakohtaisen ensimmäisen persoonan kerronnan sekoittumisesta suostuttelevaan sinämuotoiseen toisen persoonan kerrontaan, jota tapahtuu aamurutiinivideoissa joko *voice-over*-kerronnan tasolla tai videoon lisättyinä tekstielementteinä. Esitän, että haparointi eri kerrontamuotojen välillä ja toisaalta kynnystekstien ja videoiden sisällölliset ristiriidat ovat tekijän strategia ohittaa kysymys esitettyjen aamurutiinien omakohtaisuudesta tai todenmukaisuudesta.
- 2) Mitä viittauskohteita monitulkintainen *you*-pronomini saa videoiden kerronnassa ja minäkalaisen normatiivisen kuvan videot antavat katsojalleen hyvästä ja tavoiteltavasta elämästä? Käsittelen toisen persoonan kerrontaa paitsi katsojan puhutteluna, myös videobloggaajaan itseensä viittaavana kerrontana, jonka näen olevan tekijän keino rakentaa

omaa (narratiivista) identiteettiään ulkoisen henkilökuvan ohella. Kyse on geneerisen ja omakohtaisen kerronnan sekoittumisesta.

- 3) Mitä itsensä hallitsemisen keinoja aamurutiinivideoissa ja toisaalta self-help-teksteissä suositaan ja millaisia välineitä ne itsessään ovat minuuden rakentajina? Kysymys koskee minätekniikoita, joiden avulla yksilöt muokkaavat itseään moraalisina toimijoina. Tarkastelen myös (narratiivisen) identiteetin ja narratiivisen auktoriteetin suhdetta. Pohjan tarkastelulle antaa tutkielman alkuosan narratologinen analyysi, jonka perusteella katsojan voidaan odottaa tulkitsevan videoita omaelämäkerrallisina tai opastavina teksteinä. Tästä syystä kysymykset identiteetistä ja auktoriteetista ovat molemmat relevantteja.

Kaikkiin kolmeen liittyy kysymys *kertojasta*, jonka tarkastelu läpileikkaa koko tutkielmani. Itsestään kertovat ja samalla katsojaansa hienovaraisesti opastavat aamurutiinivideot edustavat pitkälti ensimmäisen ja toisen persoonan kerrontaa, joiden kieliopillisina osoittimina toimivat pronominit *I* ja *you*. Minämuotoinen kerronta on lajityypillisesti ominaista omaelämäkerrallisille teksteille, kun taas toisen persoonan sinämuotoista kerrontaa käytetään fiktiivisten tekstien ohella oppaissa, ohjeissa ja resepteissä (esim. Richardson 2006, 29). Normatiivisuus, eli tekstin ohjeellisuus ja toisaalta myös tekstin välittämät arvot, tulevat esille aamurutiinivideoissa ennen kaikkea puhuttelevan toisen persoonan kerronnan kautta. Keskeinen hypoteesini on, että videoiden normatiivisuus synnyttää perustavanlaatuisia ongelmia videoiden tulkinnessa. Kertooko video tekijänsä todellisen aamurutiinin, hypoteettisen rutiinin vai kenties rutiinin, jota hän ei itse välttämättä noudata, mutta suosittelee muille? Onko videon intentionaalisenä tarkoituksena ohjata katsojaa moraalisesti hyveelliseen toimintaan vai onko video vain osa tekijän omaa identiteettityötä ja itsehallintaprojektia? Toivon, että näitä kysymyksiä avaamalla tutkielmani tuo tuoreita näkökulmia internetin mahdollistamiin uusiin esitys- ja kerrontatapoihin, jotka eivät enää palaudu perinteiseen kertomuksen muottiin tai aiempiin (kirjallisiin) lajityyppeihin.

Seuraavaksi esittelen tutkielmani keskeisimmät käsitteet ja teoreettisen viitekehyksen. Teoreettinen viitekehys tulee nojaamaan self-help-kirjallisuuden tutkimukseen, jota on tehty erityisesti sosiologien parissa (esim. Giddens 1992/1991; Rimke 2000; Illouz 2003 & 2008; McGee 2005). Varsinaisen tekstianalyysin pohjaan kuitenkin kertomusteoriaan, jossa keskeisen asemaan nousevat toisen persoonan kerrontaa ja kerronnan toisteisuutta koskeva teoriakirjallisuus. Tarkoitukseni on tekstin kerronnallisia piirteitä tarkastelemalla löytää näkökulmia aamurutiinivideoihin tekstilajina ja ymmärtää sitä kautta myös laajemmin videoblogien normatiivista

sisältöä. Analyysini keskittyy verbaalisen kerronnan tarkasteluun, mutta pyrin huomioimaan visuaalisen kerronnan niiltä osin, kun se vaikuttaa *voice-over*-kerronnan tulkintaan.

1.2 Self-help ja sen tutkimus

Self-help on käsitteenä epämääräinen ja monissa eri yhteyksissä käytetty. Sanakirjamääritelmän mukaan self-help on jotakin, jossa ihminen pyrkii kohti asettamaansa päämäärää itsenäisesti ja itseohjatusti (*OED*)². Self-help-kirjallisuus puolestaan on kirjallisuutta, jonka avulla yksilö voi itseohjatusti, mutta opastetusti tavoitella ja pyrkiä kohti tätä päämäärää. Tutkimukseni self-help ymmärretään sanakirjamääritelmän mukaisesti muutamien rajoituksin. Viittaan self-helpillä ainoastaan *teksteihin*, eikä tutkimukseni ota lukuun esimerkiksi vertaistukiryhmien toimintaa. Rajaan myös sellaiset opaskirjat self-helpin ulkopuolelle, jotka opastavat saavuttamaan jonkin konkreettisen taidon, sisältämättä esimerkiksi moraalista näkökulmaa siitä, millainen on hyvä yksilö tai yksilön hyvä elämä. Suomenkielinen vastine self-help-kirjallisuudelle olisi oma-apukirjallisuus. Pitäydyn tutkielmassani kuitenkin englanninkielisessä lainasanassa, koska sillä on helppo viitata kirjallisuuden lisäksi myös mediateksteihin.

Self-helpin polveilevat merkitykset ja siitä johtuva aiheen käsittelyn hajanaisuus ovat seurausta käsitteen taustalla vaikuttavista yhteiskunnallisista ja kulttuurisista muutoksista, jotka näyttäytyvät hieman eri tavalla eri konteksteissa ja saavat siksi myös erilaisia painotuksia. Self-helpin aatteellisena taustana nähdään kuitenkin 1800-luvun lopussa noussut individualismi, yhteiskunnan sekularisaatio ja traditioiden rapautuminen. Erityisesti Amerikassa nousi tuolloin ajatus yksilöstä, joka ponnistelun, päättäväisyyden ja moraalisen lujouden avulla pystyy nostamaan sosiaalista ja taloudellista asemaansa. Kimmokkeen tällaiseen ajatteluun antoi Samuel Smilesin teos *Self-Help* (1859), joka kokosi yhteen tavallisten miesten elämäkertoja. Self-helpin psykologisen ulottuvuuden taustalla puolestaan nähdään freudilainen psykoterapia ja ajatus yksilössä piilevistä traumoista, jotka terapian avulla on mahdollisuus paljastaa, ottaa käsittelyyn ja lopulta vapautua niistä. Toisin kuin Amerikassa syntynyt varhainen self-help-ajattelu, psykoanalyysi ei nähnyt parantumista mahdollisena pelkän tahdonvoiman avulla, vaan olennaisena pidettiin nimenomaan psykoterapiaa. (Illouz 2008, 152–154.)

Kulttuurisosiologi Eva Illouz (2008, 154–155) esittääkin, että smilesilainen itsensä kehittämistä korostava self-help-eetos (ks. myös Scott 2011, 7) ja freudilaisuudesta inspiroituneet käsitykset

² OED = Oxford English Dictionary.

lapsuuden traumaista, itsetuhoisista käytösmalleista ja alitajuisista konflikteista ovat yhdistyneet nykykulttuurissa voimakkaaksi liittoumaksi. Niin sanottu *terapeuttinen diskurssi* ja self-help-eetos ovat tuottaneet Illouzin (esim. 2008, 156) mukaan tietynlaisia narratiiveja itsestä, jotka vaikuttavat tapoihin, joilla yksilöt kerronnallistavat omaa elämäänsä. Aineistoni aamurutiinivideot pääasiallisesti kytkeytyvät enemmän smilesilaiseen menestyksentavoitteluun kuin psyykkisen tasapainon saavuttamiseen, mutta joidenkin tekijöiden videoissa viitataan myös mielenterveydellisiin seikkoihin ja arjessa jaksamiseen.

Self-helpiä osana venäläistä kulttuurikontekstia tutkinut Suvi Salmeniemi (2017, 614) havaitsee self-help-tutkimuksessa kolmenlaisia painotuksia, jotka osittain läpileikkaavat toisiaan. Ensiksi self-helpiä on tutkittu populaarikulttuurissa nimenomaan edellä mainittuna terapeuttisena diskurssina. Konteksti kattaa kaupallisen self-help-kirjallisuuden ohella muun muassa tukiryhmät, itsetuntoa voimaannuttavat koulutukset ja yhden session terapeuttista ohjausta tarjoavat televisio-ohjelmat.³ Toinen self-help-tutkimuksen painotus mieltää terapeuttisen eetoksen keskeisenä myöhäismodernin ajan piirteenä, joka korostaa individualismia ja samalla uhkaa vähentää sitoutumista sosiaalisiin instituutioihin, politiikkaan ja julkiseen elämään. Kolmas tutkimuksen painotus nojaa foucault'laiseen hallinta-ajatteluun ja näkee psykologisen tietoisuuden nousun keskeisenä uusliberalistisen biopolitiikan ulottuvuutena. Tämä tietoisuus muodostaa hallinnan muodon, joka kehottaa yksilöitä olemaan itsenäisiä ja yrittelijäitä. (Salmenniemi 2017, 614; ks. myös Salmenniemi & Vorona 2014, 46.) Oma tutkielmani hyödyntää Michel Foucault'n ajattelua hallinnasta *minätekniikan* käsitteen osalta. Lisäksi lainaan häneltä ajatuksia *kirjoittamisesta* ja yksilöstä *taiteen työnä*, jotka molemmat kytkeytyvät niin ikään minätekniikoihin.

Minätekniikat, minuuden teknologiat tai minäteknologiat (*technologies of the self*)⁴ ovat välineitä tai keinoja, joiden avulla yksilö voi ”kohdistaa toimenpiteitä omaan kehoon, ajatteluun tai olemisen tapaan tavoitteena onnen, puhtauden, viisauden, täydellisyyden tai kuolemattomuuden tila” (Foucault 1988, 18; ks. myös 1979–1984/2010a, 137). Foucault ei itse tutkimuksissaan puhu self-help-kirjallisuudesta, mutta minätekniikan käsitettä self-help-tutkimuksessa on käyttänyt esimerkiksi Heidi Maria Rimke (2000)⁵ ja Suvi Salmenniemi yhdessä Mariya Voronan kanssa (2014). Tarkastelemissani aamurutiinivideoissa minätekniikoiksi voidaan ymmärtää esimerkiksi affirmaatioiden käyttö, muistiinpanojen kirjoittaminen ja *to-do*-listat. Alun alkaen

³ Esimerkkejä tällaisista tv-ohjelmista ovat *Dr. Phil* (2002 –) ja *The Oprah Winfrey Show* (1986–2011). Illouz on julkaissut Oprahin televisio-ohjelmaan keskittyvän esseen *Oprah Winfrey and the Glamour of Misery. An Essay on Popular Culture* (2003).

⁴ Suomeksi käytetään myös käsitteitä itsekäytäntö, minäkäytäntö, minän tekniikka.

⁵ Rimken artikkelissa minätekniikat kääntyvät suoraa self-help-tekniikoiksi.

Foucault käytti käsitettä teoksessaan *Histoire de la sexualité II* (1984/2010a) kuvaamaan yksilön tapaa säädellä omaa seksuaalista käyttäytymistään. Sitten Foucault'n ajattelua minuuden teknologioista on sovellettu kaikenlaiseen yksilön itsesäätelyn tarkasteluun. Tämän tutkielman puitteissa kiinnostavimpia sovelluksia ovat digitaalisten teknologioiden käyttö minuusteknologioina. Teemaa käsitellään muun muassa Yasmine Abbasin ja Fred Dervinin toimittamassa teoksessa *Digital Technologies of the Self* (2009).

Suomalainen filosofi Nora Hämäläinen on tiivistänyt self-helpistä käydyn keskustelun ja tutkimuksen keskeiset ongelmat artikkelissaan ”Self-Help, Moral Philosophy, and the Moral Present” (2016). Hämäläisen mukaan (2016, 295) tutkimuksen heikkoutena on ollut self-help-kirjallisuuden liian yksioikoinen kategorisointi ainoastaan uusliberalistiseksi projektiksi, joka ohjailee passiivisia yksilöitä tietynlaiseen ajatteluun, tai toisaalta self-helpin lukijoiden ymmärtäminen ainoastaan rationaalisina, itsenäisinä toimijoina, jotka haluavat loputtomasti kehittyä ja pitää itsestään huolta. Hän näyttääkin kaipaavan monimutkaisen self-help-ilmion syvällisempää ja moniulotteisempaa tarkastelua. Yhdyn Hämäläisen näkemykseen siitä, ettei self-helpin kuluttajia voida vain yksioikoisesti nähdä uusliberalistisen maailmanjärjestyksen uhreina (ks. mt., 295). Yhteiskunnalliset ja kulttuuriset trendit vaikuttavat yksilöiden käyttäytymiseen ja tapaan kertoa itsestä, mutta näen heidät toisintamisen lisäksi myös uudistamassa tätä kulttuuria.

Vaikka näen aamurutiinivideot osana self-help-kulttuuria, tutkimukseni peruslähtökohta kuitenkin on, etteivät videot itsessään anna katsojille mitään yksiselitteistä ohjetta orientoitua videoihin. Matti Hyvärinen (2015, 183) onkin esittänyt, etteivät elämästään kertovat henkilöt piittaa siitä, edustaako heidän kerrontansa puhtaasti jotakin tiettyä lajityyppiä, vaan yhdistelevät surutta eri moodeja toisiinsa. Aamurutiinivideoissa jopa kynnystekstit, joiksi luen otsikot, videon alla olevat kuvaukset sekä aiheutunnisteet, saattavat olla ristiriidassa videon sisällön kanssa. Esimerkiksi videot, jotka ovat otsikoitu ”My Everyday Morning Routine”, voivat hyvinkin pitää sisällään täysin henkilön arkirutiinista poikkeavia tapahtumia, jotka kerronnassa osoitetaan vaikkapa sanoilla ”today” tai ”this week”. Näitä ristiriitaisuuksia tutkielmani pyrkii avaamaan *iteratiivisuuden* ja *singulaarisuuden* käsitteiden kautta. Kysymys on toisteisuuden ja ainutkertaisuuden välisestä ristiriidasta.

Iteratiivisuus eli toisteisuus on keskeinen osa rutiinia, kun taas rutiinit puolestaan liittyvät kiinteästi *elämäntapaan*. Sosiologi Anthony Giddens (1992, 81) esittää, että elämäntapa muodostuu arjen *rutinoituneista käytänteistä*, jotka liittyvät esimerkiksi pukeutumiseen, syömiseen tai ole-

misen tapaan. Näitä asioita tarkastelemani aamurutiinivideot nimenomaan käsittelevät. Rutiinivideoissa on siis kyse arjen toisteisuudesta, joka toisinaan kuitenkin asettuu kyseenalaiseksi niiden esittäessä myös ainutkertaisia tapahtumia. Toisteisuuden kyseenalaistuessaa astuu kuvaan myös kysymys autenttisuudesta. Kuvaavatko videot tekijöidensä todellista elämäntapaa vai onko kyse sittenkin vain hypoteettisesta aamurutiinista?

Noppari ja Hautakangas (2012, 19) ovat esittäneet lifestyle-blogeja käsittelevässä teoksessaan blogien olevan jatkoa tyttö- ja naistenlehtien kerrontatavoille sekä muille kaupallisille lifestyle-mediasisällöille. Elämäntavan perustuessa merkittävien osin kulutustuotteille, voidaan rutiinivideon katsoa tukevan kulutusta nimenomaan toisteisuutensa takia: erityisesti videoissa esiteltävät kauneudenhoitorutiinit edellyttävät tietyn tuotemerkin *jatkuvaa* käyttöä tulosten saavuttamiseksi. Erityisesti aamuun ja iltaan vuorokaudenaikoina liittyy jo valmiita kulttuurisia odotuksia myös kulutustuotteiden suhteen. Nimenomaan peseytymiseen, ehostautumiseen ja syömiseen liittyvät rutiinit ovat sellaisia, joita opetellaan jo lapsena.

Elämäntapa tai *lifestyle* mitä suuremmissa määrin koskee yksilön identiteettiä ja sitä, millaisena hän itsensä haluaa nähdä. Self-helpin kerrontatapojen omaksuminen aiheuttaa kuitenkin aamurutiinivideoihin henkilökohtaisen ja geneerisen puhutavan sekoittumisen. Kyse on toisen persoonan kerronnasta ja *you*-muotoisesta puhuttelusta. Toisen persoonan kerronta ei ole vieras kerronnan tapa myöskään kaunokirjallisuudelle. Erityisesti postmodernissa kirjallisuudessa tunnetaan tästä lukuisia esimerkkejä.⁶ Kaunokirjallisuudessa toisen persoonan kerrontaa on luonnehdittu leikkisäksi tavaksi osallistaa lukija mukaan kertomukseen ja hämärtää todellisen ja fiktiivisen välistä rajaa (Kacandes 1993, 139; Fludernik 2011, 101; Mildorf 2016, 145). Kertomusteorian näkökulmasta *you*- ja *we*-narratiivien tutkimus on erityislaatuista, sillä ne rikkovat perinteistä jakoa *tarinaan* ja *diskurssiin* eli tarinan tapahtuma-ainekseen ja kertomuksen muotoon. Lisäksi raja kerronnan lähteen ja vastaanottajan välillä hämärtyy (Fludernik 2011, 101). Aamurutiinivideoissa, kuten myös self-help-teoksissa, jotka yleisen konsensuksen mukaan luokitellaan ei-fiktiivisiksi⁷, on kerronnan lähteeksi järkevää olettaa aktuaalinen tekijä. Omaa tutkimustani koskevat siis lähinnä kysymykset *you*-pronominin viittauskohteista. Tutkijoiden kesken onkin ollut kyse ennen kaikkea siitä, *kehen* *you*-pronominilla tekstissä viitataan.

⁶ Esim. Jay MacInerney 2011: *Bright Lights, Big City*; Lorrie Moore 1985: *Self-Help*.

⁷ Suhtaudun kriittisesti tähän näkemykseen. Erityisesti ne self-help-teokset, jotka tutkimustiedon sijasta pohjautuvat tekijän omiin kokemuksiin, näen ainoastaan normatiivisina. Normatiivinen koskee kysymystä, *miten* tulisi toimia. Normatiivinen lause ei (välttämättä) ole *faktuaalinen*.

Rolf Reitan (2011) on tiivistänyt toisen persoonan kerrontaa koskevan keskustelun artikkelissaan ”Theorizing Second-Person Narratives: A Backwater Project?”. Reitan esittelee kaksi kerrontamuodon synnyttämää ristiriitaa. Ensimmäinen niistä syntyy, kun toisen persoonan kerronnassa *you*-pronominia käytetään viittaamaan päähenkilöön, ja samanaikaisesti kenties puhuttelemaan päähenkilöä, joka ei kuitenkaan tiedä olevansa viittauksen tai puhuttelun kohteena. Kerronnallista hämäryyttä lisää *lukijan* sisäinen kokemus siitä, että hän tulee itse puhutelluksi. (Mt., 147.) Toinen ristiriita syntyy tekstin ilmiselvästä fiktiivisyydestä kerronnan alkaessa *you*-viittauksella ikään kuin tapahtumien keskeltä. Kolmas puolestaan siitä, kun lukija tunnistaa, ettei voi perinteisessä mielessä olla *you*-pronominin viittauskohde. Tästä huolimatta jokin hänen sisällään kokee tulleen puhutelluksi. (Mt.). Toisen persoonan kerronta on siis epämääräinen sen suhteen, kuka puhuttelee ja ketä puhutellaan, sillä mikään kieliopillinen osoitin ei sitä yksiselitteisesti tuo esille. Ei-fiktiivisen aineistoni kohdalla keskeisin kysymys on se, viittaako tekstin *you* yleisöön tai geneerisesti kehen tahansa, videobloggaajan itseensä vai kenties molempiin.

Aamurutiinivideot ovat audiovisuaalisia teoksia, joissa kerronta koostuu kuvakerronnan lisäksi pääasiallisesti *voice-over-kerronnasta* eli videon päälle äänitetyistä ei-diegeettisistä äänikerronnasta sekä videoon lisätyistä tekstielementeistä. Vaikka aamurutiinivideoiden kerronta on pääasiallisesti puhetta, ymmärrän sen enemmän kirjallisen kielen kaltaisena kuin luonnollisena puheena. Syyt tähän ovat yksinkertaiset. Ensinnäkään puhe videoilla ei ole vuorovaikutteista, kuten luonnollinen puhe. Toisekseen puhe on mahdollista käsikirjoittaa ja äänitys voidaan uusintaa niin monta kertaa kuin halutaan, joten se ei sikäli eroa kirjoitetun kielen muokkausmahdollisuuksista. Tästä syystä *you*-pronominia koskevat kysymykset ovat yhtä lailla relevantteja tarkastelemissani videoissa kuin kirjoitetussa kielessäkin.

1.3 Aamurutiinivideot ja YouTube

Kohdetekstini ovat nuorten naisten (n. 18–25-vuotiaiden) tekemiä aamurutiinivideoita, jotka ovat julkaistu YouTubessa vuosina 2015–2017. Olen valinnut tarkastelun kohteeksi vain englanninkielisiä videoita, koska niillä on kansainvälinen ja kaikkein laajin seuraajakunta. Videoita yhdistää kielen lisäksi myös hyvinvointipainotus: tyypillisten lifestyle-videoblogien tapaan keskiössä ovat terveelliset elämäntavat, jotka ylläpitävät tekijänsä fyysistä, psyykkistä ja toisinaan myös hengellistä tasapainoa.

YouTubessa aamurutiinit ovat varsin yleinen videoaihe, mutta ei suinkaan ainoa rutiineihin keskittyvä videotyyppi. Aamurutiinivideoiden ohella YouTubesta löytyy muun muassa treeniin, kasvojenhoitoon ja opiskeluun liittyviä rutiinivideoita. Myöskään nuoret naiset eivät ole ainut videoita kuvaava tai kuvattuna oleva ryhmä vaan heidän lisäksi YouTubessa julkaistaan muun muassa pariskuntien, lasten, koirien, kissojen, barbien, nukkejen ja jopa Little Pet Shop -hahmojen aamurutiineita. Yksi aamurutiinivideoiden suosioon verrattavissa oleva videotyyppi on iltarutiinivideo, joka nimensä mukaisesti kuvaa ennen nukkumaanmenoa suoritettavia rutiineja.

Rajaan aineistoni nimenomaan aamurutiinivideoihin, sillä nähdäkseni niihin liittyy olennaisesti myytti tehokkaasta, reippaasta ja menestyneestä aamuihmisestä. Internet on pullollaan viihteellisiä artikkeleita, jotka opastavat kuinka herätä aiemmin ja aloittaa päivä tehokkaasti. Huolimatta siitä, että yleisesti hyväksytään ihmisten olevan niin sanottuja aamu- tai iltavirkkuja, ovat viihteelliset artikkelit järjestäen keskittyneet ohjeistamaan, kuinka iltaihminen voi muuttaa itsensä aamuihmiseksi, mutta harvoin kuitenkaan toisin päin. Aamuihmiset yhdistetäänkin tavanomaisesti järjestelmällisyyteen, kurinalaisuuteen, terveyteen ja menestykseen, kun puolestaan iltaihmiset laiskuuteen, epäjärjestelmällisyyteen ja selkärangattomuuteen, mutta toisinaan myös luovuuteen. Tämän vastakkainasettelun vahvistavat paitsi tarkasteleman aamurutiinivideot ja self-help-kirjallisuus, myös kaunokirjallisuus, elokuvat ja jopa populaarimusiikin laulu-lyriikat⁸. Itselleni viimeisin muistutus aamuihmistä koskevan myytin olemassaolosta oli taannoin Facebook-syötteeseni ilmestynyt Duunitorin⁹ video ”Aamurutiini tehokkaaseen päivään” (2018). Video alkaa paitsi toteamuksella aamuihmisten yliveraisuudesta myös lohdullisella ilmoituksella muutoksen mahdollisuudesta: ”Ah aamuihmiset – nuo luomakunnan kummajaiset ja kaikkien kadehtimat loistoyksilöt. Mutta usko pois aamuihmiseksi voi oppia” (0:01–0:09). Tällaisia ”kuinka tulla aamuihmiseksi” -videoita on lukuisia myös YouTubessa ja ne pitävät sisällään toimenpiteitä aina aikaisin heräämisestä vedenjuontiin ja salitreeneihin somevapaisiin hetkiin.

Tutkielmassani aamurutiinivideoita lähestytään pääasiallisesti kuuden eri lifestyle-videobloggaajan videoiden kautta (ks. taulukko alla). Aineistoni videoita yhdistää englanninkielisyys, mutta tekijät ovat eri puolilta maailmaa: Cambria Joy ja Mia Stammer Yhdysvalloista, Coco

⁸ Elokuvista ja kaunokirjallisuudesta esimerkeiksi käyvät hyvin *Bridget Jonesin päiväkirjat* ja *American Psycho*, populaarimusiikista esimerkiksi Plutonium 74 -yhtyeen ”Aamulla” (2013).

⁹ Seuraan Facebookissa Duunitorin ylläpitämää sivustoa ”Taide- ja kulttuurialan työpaikkoja Etelä-Suomessa”. Duunitori.fi on työnhakusivusto, joka työnhakuilmoitusten hakuominaisuuden lisäksi välittää myös työelämään liittyviä tiedotteita ja artikkeleita.

Lili ja Danielle Mansutti Euroopasta, Kalyn Nicholson Kanadasta ja Sarah Betts Australiasta. Videoiden kanavat kantavat edellä mainittuja nimiä Mia Stammerin kanavaa MamaMiaMakeUp lukuun ottamatta. Videot ovat valikoituneet aineistooni osin sattumanvaraisesti, sillä aamurutiinivideoiden määrä YouTubessa on valtava, eikä videoissa toisaalta ole suurta variaatiota. Kriteerit aineistoni videoille ovat olleet niiden englanninkielisyys ja riittävän suuri yleisö. Olen siis halunnut tavoittaa aamurutiinivideoiden valtavirtaa ja videoita, joiden katsomisella saattaa olla vaikutuksia suuren joukon toimintaan tai ajattelutapoihin.

Eri videoissa käytetään kuitenkin hieman erilaisia kerrontatapoja ja keskityn analyysissä aina kunkin aamurutiinivideon leimallisiin piirteisiin. Cambria Joyn videon olen valinnut runsaan *you*-puhuttelun vuoksi, mutta toisaalta myös videon uskonnollisen sisällön takia. Kalyn Nicholsonin siksi, että hän käyttää videoidensa alkuteksteinä aforistisia sitaatteja, joissa toisen henkilön kerronta ei ainakaan perinteisessä mielessä ole kommunikoiavaa. Mia Stammerin ja Danielle Mansuttin kanavilta olen valinnut aineistooni videot, jotka parodioivat elämää kaunistelevia aamurutiinivideoita ja lupaavat esittää tekijänsä *todelliset* aamurutiinit. Nämä parodiset aamurutiinivideot olen ristinyt niin sanotuiksi katastrofiaamurutiinivideoiksi. Katastrofiaamurutiinivideot voidaan nähdä toisena vallitsevana aamurutiinivideo-tyyppinä, sillä myös niitä on määrällisesti YouTubessa paljon. Tunnelmaltaan erilaiset videot löytyvät Coco Lilin kanavalta. Rauhallisuutensa ja erilaisten rutiineidensa vuoksi ne viittaavat self-helpin ohella myös *mindfulnessiin*. Sarah Bettsin video puolestaan on kaikista geneerisin aineistoni aamurutiinivideo ja on siitä syystä hyvä lähtökohta videoiden lajityypin ymmärtämiselle. Näiden videoiden lisäksi analysoin erikoistapauksena myös Coffee and Bible Time -käyttäjän aamurutiinivideota.

Taulukko 1. Aineisto.

Kanavan nimi	Videon nimi	Julkaisupäivä	Osoite	Näyttökerrat 29.9.2018
Cambria Joy	My Everyday Morning Routine! 2016	23.4.2016	https://www.youtube.com/watch?v=iv3B_32rxDA	752,339
Cambria Joy	My Healthy Morning Routine 2017!	6.5.2017	https://www.youtube.com/watch?v=YTzVlvAHQgI	338,274
Cambria Joy	Morning Quiet Time + Devotions Routine	7.4.2017	https://www.youtube.com/watch?v=B0YSS-TB4g8&t=7s	117,667
Coco Lili	FALL MORNING ROUTINE	10.10.2017	https://www.youtube.com/watch?v=2jIvgq_kGGs	1,643,724
Coco Lili	MY MORNING ROUTINE ♥	5.11.2016	https://www.youtube.com/watch?v=r1-BagV133Y	1,416,558
Coffee and Bible Time	Christian Girl Morning Routine! Starting Your Day off Right!	25.5.2017	https://www.youtube.com/watch?v=X0mg9Dyp6C0	316,496
Danielle Mansutti	My Morning Routine! 2016	13.3.2016	https://www.youtube.com/watch?v=jD47M48f4so	1,278,884
Danielle Mansutti	My REAL Morning Routine!	22.8.2016	https://www.youtube.com/watch?v=A06WC61JUM0	1,194,753
Danielle Mansutti	My Morning Routine: Mental Health Edition ♥ Dani Mansutti	10.12.2017	https://www.youtube.com/watch?v=y53nnPCkQjI	191,055
Kalyn Nicholson	Spring Morning Routine Kalyn Nicholson	2.5.2017	https://www.youtube.com/watch?v=H9DUIAD3TGQ	539,851
Kalyn Nicholson	How To Be a Morning Person	27.7.2015	https://www.youtube.com/watch?v=Orato2-rxZ8	2,698,439
Kalyn Nicholson	Productive Morning Routine // SUMMER	19.7.2017	https://www.youtube.com/watch?v=VWzbOH_dBhM	649,129
MamaMiaMakeUp	My Realistic Morning Routine	22.6.2016	https://www.youtube.com/watch?v=RuWz1e5tZms	2,054,881
Sarah Betts	MY EVERYDAY MORNING ROUTINE 2016!	7.5.2016	https://www.youtube.com/watch?v=AGyxGekP0oA	1,634,600

Videoiden kerronnan siteeraamiseksi olen kirjoittanut esimerkkikohdat auki. Puheen asiasisältö ja käytetty sanasto pysyvät muuttumattomana, mutta taukoja, äännähdyksiä tai tunteenilmauksia ei merkitä. Tarkastelemieni videoiden puhe ei ole luonnollisen puheen kaltaista, joten puheelle tunnusomainen epäröinti, tauot ja puheen satunnainen epäjohdonmukaisuus enimmäkseen puuttuvat. Analyysini kohdistuu verbaaliseen kerrontaan ja erityisesti persoonapronomien käyttöön. Näiden seikkojen vuoksi katson, ettei tämän tarkempi litterointi ole tarpeen. Videoiden otsikoiden pituuden ja keskinäisen samankaltaisuuden vuoksi viittaan aineistooni ilmoittamalla sisäviitteissä kanavan nimen ja vuosiluvun.

Videoiden audiovisuaalisen sisällön ohella tarkastelen myös niiden esittelytekstejä ja jossain määrin myös vastaanottoa. Vastaanoton tutkiminen tutkielmani puitteissa ja niillä metodologisilla välineillä, joita minulla on käytössä, on mahdollista vain videoihin tulleiden kommenttien osalta. Haluan kuitenkin huomauttaa, että kommentit vastaanottoa kuvaavana aineistona ovat ainakin jossain määrin epäluotettavia. Videon lataaja toimii kommenttikenttensä moderaattorina, jolloin kommenttien antama kokonaiskuva ei välttämättä vastaa kaikkia käyttäjälle lähetettyjä kommentteja. Kommentteja siteeratessa ilmoitan käyttäjänimen, ajankohdan YouTubeen ilmoittamalla tarkkuudella, varsinaisen kommentin kursivoituna sekä mahdolliset ylä- ja alapaukut (tässä järjestyksessä) viestin alla sulkeissa.

Videoblogien ohella käytän self-help-oppaista esimerkkinä yhdysvaltalaisen Hal Elrodin teosta *The Miracle Morning*. Teos esittelee kuusi rutiinia tai tapaa, jotka lupaavat muuttaa lukijan elämän kaikilla osa-alueilla. Rutiinit muodostavat sanan *SAVERS*, joista jokainen kirjain on kunkin rutiinin ensimmäinen alkukirjain: *silence*, *affirmation*, *visualization*, *exercise*, *reading* ja *scribing*. Näistä ensiksi mainittu viittaa hiljentymiseen esimerkiksi meditaation avulla, affirmatiot puolestaan ovat positiivista itsepuhetta ja visualisointi mielikuvaharjoittelua. Harjoittelu viittaa fyysiseen harjoitteluun esimerkiksi juoksuun ja lukemisella puolestaan tarkoitetaan itseä inspiroivan (self-help-)teoksen lukemista. Viimeinen sana *scribing* viittaa päiväkirjan tai vastaavan kirjoittamiseen. Harjoitteiden ja koko menetelmän taustalla ovat kirjoittajan omat kokemukset ja oma menestyskertomus. Elrod pohjustaa teostaan kertomuksella omista vaikeuksistaan: taloudellisesta rappiosta ja auto-onnettomuudesta. Oikeanlaisten aamurutiinien myötä hän saa kaiken moninkertaisena takaisin. Teos ei ole poikkeuksellinen ja vastaavia rutiineita löytää myös muista self-help-teoksista¹⁰. Elrodin teos on kuitenkin aineistoni kannalta

¹⁰ Klassikkoteoksena voi pitää esimerkiksi paljon myytyä Stephen Coveyn *7 Habits of Highly Effective People* (1989).

osuva, sillä se painottaa nimenomaan aamua parhaana ajankohtana itsensä kehittämiseksi ja kokoaa erilaisia harjoitteita yhteen. Tämä auttaa paitsi käsittelemään teoksen normatiivista sisältöä rinnatusten aamurutiinivideoiden kanssa, myös luo niiden kanssa kuvaa siitä, millaisena *hyvä aamu* tekstuaalisessa ympäristössämme nähdään.

1.4 Tutkielman eteneminen

Tutkielman johdannon jälkeen siirryn ensimmäiseen käsittelylukuun, jossa tarkastelen videoblogien toisteisuuden ja toisaalta tapahtumien ainutkertaisuuden välistä ristiriitaa. Tarkoitukseni on analysoida, mitkä aamurutiinivideoiden kerronnalliset piirteet puhuvat rutiinin puolesta ja mitkä sitä vastaan. Pinnalle nousevat erityisesti niin sanottu *how-to*-kerronta, preesensmuoto sekä itsekohennuskulttuurille tyypillinen ihanne elää elämää tässä ja nyt. Tätä ihannetta tarkastelemalla vedän yhteyden self-help-kirjallisuuden ja siihen hieman mutkikkaasti liittyvän *mindfulness*-liikeshdinnän välille. Toisteisuuden ja ainutkertaisuuden välisen suhteen analyysi on aineistoni kannalta tärkeää, sillä se vaikuttaa tekstien autenttisuuden arviointiin. Ovatko videot autenttisia kuvauksia tekijöidensä *jokapäiväisestä* elämästä?

Kolmannessa luvussa syvennän toisen persoonan kerronnan käsittelyä ottaen teoreettiseksi lähtökohdaksi Monika Fludernikin näkemykset kolmesta *you*-pronominin käyttötavasta. Näitä ovat geneerinen ja puhutteleva käyttötapa, itseen viittaava käyttötapa ja kahden edellisen yhdistelmä. Erityisesti puhutteleva käyttötapa nousee tässä luvussa esille suostuttelun ja mainosdiskurssin analyysin kautta. Lisäksi analysoin Kalyn Nicholsonin videoiden alussa olevia mieltäuseita. Koko kappaleen kattavana teemana on itsekohennuskulttuurille leimallinen positiivinen eetos, joka tukee videoiden suostuttelua ja on lisäksi pakottavaa YouTubein mainosraken-teen vuoksi.

Neljäs luku pureutuu aamurutiinivideoihin minätekniikoina. Self-help perustuu pitkälti minätekniikoille ja on myös itsessään minätekniikka. Toisaalta tarkasteluni kohteena on myös videomuoto konkreettisenä minuuden teknologiana. Päiväkirjaa ja omaelämäkertaa on pidetty minätekniikoina, sillä kirjoittaessa ”itse” muuttuu objektiivisen tarkastelun kohteeksi. Tämä sama tapahtuu nähdäkseni myös aamurutiinivideoissa. Mikäli *you* tulkitaan itsestä kertomiseksi itselleen, nousee videomuoto keskeiseksi merkitystekijäksi. Käsittelen lisäksi aamurutiinivideoiden parodiaversioita ja niiden yhteyttä chick lit -kirjallisuuteen ja sen huumoriin. Tuon esille

tätä yhteyttä samalla sivuten myös feminististä näkökulmaa. Erikoistapauksena käsittelen Cambria Joyn ja Coffee and Bible Time -käyttäjän aamurutiinivideoiden uskonnollisuutta sekä kerronnan tunnustuksellisuutta.

Viimeinen käsittelyluku jatkaa edellisen luvun teemaa ja kysyy, miten aamurutiinivideot tuottavat narratiivista identiteettiä. Videoiden monitulkintaisuus ei lopulta anna yksiselitteistä vastausta siihen, onko tarkoituksena kertoa omista aamurutiineista, hypoteettisista aamurutiineista vai onko videoiden keskeinen idea vain opastaa katsojaansa hyviin aamurutiineihin. Siispä tarkastelen narratiivisen identiteetin ohella myös narratiivista *auktoriteettia*. Tämän käsittelyn pohjaan Louise Woodstockin (2006) ajatuksiin self-helpin narratiivisesta auktoriteetista, joka hänen mukaansa pohjautuu monissa tapauksissa yksin kirjailijan omalle kokemukselle koetusta muutoksesta (mt., 326). Omaelämäkerrallisuuden sekoittuminen opastavaan kerrontaan näin ollen kiinnittää narratiivisen identiteetin ja narratiivisen auktoriteetin yhteen piilottaen kerrontaan joko tekijän oman kokemuksen tai vaihtoehtoisesti lukijan/katsojan normatiivisen suostutuksen riippuen siitä, minkälaisia lukuohjeita teksti kerronnassaan painottaa.

2. Iteratiivisuuden ja singulaarisuuden rajankäynti aamurutiini-videoissa

Tässä luvussa tarkastelen aamurutiinivideoiden kerronnan keskeistä ristiriitaa – tapahtumien toistuvuuden ja toisaalta ainutkertaisuuden yhtäaikaista korostamista. Aamurutiinivideoihin on valittu, ehkä tarkoituksella, aikamuodoiltaan ja persooniltaan kaikkein monitulkintaisimmat kerronnan muodot, jotka johdattelevat katsomaan niitä sekä omaelämäkerrallisina että opastavina teksteinä. Aloitan analyysin aamurutiinivideoiden toisteisuuden tarkastelulla, josta siirryn tarkastelemaan aamurutiinivideoita niin sanottuna *how-to*-kerrontana. Tämän jälkeen käsittelen preesenskerrontaa ja hetkessä elämisen ihannetta. Lopulta pohdin autenttisuuden kysymystä tekstuaalisesti monitulkintaisten kerrontatapojen näkökulmasta ja videoiden antamista tulkintaohjeista käsin. Raotan jo tässä luvussa myös yhteneväisyyksiä self-helpin kanssa ja avaen tarkastelun myös monitulkintaisesta *you*-kerronnasta.

2.1 Kerronnan toisteisuus, rutiini ja self-help

My everyday morning routine! This routine is a realistic routine, especially for the Autumn (although I wish it was spring or summer!) I wanted to show you how I get ready in the morning (GRWM) as well as some little morning tips and hacks that I use to get me up and going. So I thought it would be perfect to update you this week with *a morning routine typical to any of my lazy days at home*, or on the weekend. I show you a quick *everyday* makeup look, a curls in under 5 minutes hairstyle and *my favourite* healthy breakfast here on the Gold Coast, Australia! So I hope you enjoy my real morning routine! (Sarah Betts 2016, esittelyteksti; kursivut lisätty.)

Siteeraamani teksti on peräisin Sarah Bettsin aamurutiinivideon esittelytekstistä. Kursivoimani kohdat alleviivaavat videon tapahtumien toistumista Sarahin elämässä. *Rutiini, jokapäiväinen ja tyypillinen* viittaavat kaikki useasti tapahtuneeseen toimintaan. Puhe rutiinista ja jokapäiväisyydestä herättää mielleyhtymän toistuvuuteen. Narratologiassa kerronnan ajallisuutta on mahdollista tarkastella kiinnittämällä huomio frekvenssiin eli tapahtumien esiintymistiheyteen – Ovatko tarinamaailman tapahtumat toistuvia vai ainutkertaisia (Genette 1980, 113)? Aamurutiinivideoiden kohdalla vastaus ei ole yksiselitteinen, sillä niiden kynnystekstit, videokerronta sekä *voice-over*-kerronta lähettävät katsojalle keskenään ristiriitaisia signaaleja tapahtumien

toistuvuudesta. Käytän tässä luvussa tapausesimerkkinä pääasiallisesti Sarahin (2016) aamurutiinivideota ”My Everyday Morning Routine 2016!”, joka edustaa kaikin puolin suosittujen aamurutiinivideoiden valtavirtaa. Sarahin videon kerronta koostuu visuaalisen videokerronnan ohella verbaalisesta *voice-over*-kerronnasta. Elokuvantutkimuksessa *voice-over*-kerronta on nähty lähimpänä elokuvallisenä vastineena (kauno)kirjallisuuden kertojalle.¹¹ Samalla on todettu, ettei se ole *erityisen* elokuvallinen kerronnan keino, vaikka sillä onkin vakiintunut asema elokuvakerronnassa (Bacon & Mikkonen 2008, 101). Aamurutiinivideoissa *voice-over* ja kuvakerronta ovat sikäli tasa-arvoisessa asemassa keskenään, että *voice-over* selostaa sen, mitä videossa kulloinkin näkyy ja tapahtuu. *Voice-over* siis antaa hyvin vähän varsinaista lisäinformaatiota kuvakerronnan oheen. Ilmeisen epäelokuvallisenä kerronnan keinona, käsittelen *voice-over*-kerrontaa verbaalisen tekstin tapaan soveltaen siihen narratologista käsitteistöä.

Kerronnan frekvenssiin liittyy verbaalisen kielen erityiskyky tiivistää samanlaisena toistuneet tapahtumat yhteen lausumaan. Tätä kuvaa alkujaan Gérard Genetten luoma kertomusteoreettinen käsite *iteratiivinen kerronta* (Genette 1980, 116–117). Kirjallisuudessa iteratiivisuus on usein ollut kertomuksen lähtöpiste: arkinen tylsä elämä muuttuu, kun jotakin yllättävää tapahtuu. Iteratiivisista jaksoista nousevat yksittäiset, eli *singulaariset* tapahtumat tuntuvat yhtäkkiä erityisen merkityksellisiltä. Modernia kirjallisuutta tutkineen Pirjo Lyytikäisen (2012, 81) mukaan keskittyminen jokapäiväisen elämän latteuteen on keino korostaa toistoa keskeisenä ihmiselämään kuuluvana elementtinä. Tämä kuvaus ei sovellu luonnehtimaan aamurutiinivideoita, sillä niiden rutiinit eivät välity tylsistyneen kertojan tai henkilöhahmon kautta. Päinvastoin videoita leimaa arjesta innostunut ja energinen tunnelma, joka on seurausta arkielämän rutiineihin myönteisesti suhtautuvasta kertojasta.

Tekstin aikaa on hankala määritellä, mutta kerronnassa voidaan havaita niin sanottu perustempo, joka voi hidastua tai päinvastaisesti nopeutua. Nopeutuneen vaikutelman saa aikaan, kun lyhyt teksti kattaa pitkän ajanjakson ja vastaavasti hidastuneen vaikutelman, kun lyhyen ajanjakson käsittelyyn käytetään paljon tekstiä esimerkiksi kuvailemalla (Rimmon-Kenan, 1999/1983, 69). Kuvailu on tästä syystä nähty myös toisinaan kerronnalle vastaisena. Tämä näkemys perustuu Genetten (1980, 27) klassiseen jakoon, jossa *tarina* ja *diskurssi* erotetaan toisistaan. Tarina edustaa tarinamaailman tapahtumia, jotka etenevät ajallisesti, kun taas diskurssi sitä, *miten* tarinaa kerrotaan. Puhtaan kuvailun aikana tarina-aika pysähtyy, koska mitään

¹¹ Tuntemani audiovisuaalisen kerronnan teoria on keskittynyt tarkastelemaan nimenomaan elokuvia, mutta nähdäkseni audiovisuaalisen kerronnan lainalaisuudet pätevät yhtä hyvin videoon kuin elokuvaankin.

ei tapahdu. Genette (mt., 117) näkee kuitenkin iteratiivisuuden läheisenä *kuvaukselle* ja hänen mukaansa niin sanotut iteratiiviset kuvaukset päinvastoin nopeuttavat kerrontaa. Kuvauksen ja kerronnan vastakkainasettelua on kuitenkin myös kritisoitu. Esimerkiksi Bo Pettersson (2012, 44–45) on esittänyt, että tarinamaailman kuvausta ei tulisi pitää kerronnalle vastakkaisena, sillä usein kuvaukset paitsi tukevat juonen rakentamista, saattavat myös pitää sisällään kerrontaa.

Myönteisesti rutiineihin suhtautuvan kertojan ohella aamurutiinivideot eivät aiheuta tylsyysefektiä myöskään kuva- ja ääni-informaation runsauden vuoksi. Sarah Bettsin videossa mikään *ei hidastu*, vaikka kyseessä onkin eräänlainen *kuvaus* hänen aamustaan. Tämä erottaa aamurutiinivideot esimerkiksi *hitaan television*¹² lajityypistä, jolle on kyllä tunnusomaista yhden ajanjakson yksityiskohtainen esittäminen, mutta ilman aamurutiinivideoiden nopeita siirtymiä, leikkauksia ja kuvakulmien äkkiäisiä muutoksia (ks. Puijk 2015, 99). On siis syytä huomata, että aamurutiinivideot etenevät myös ajallisesti aamun alkamisesta (heräämisestä) aamun loppuun toisin kuin esimerkiksi pelkkä kaunokirjallinen kuvaus. Toisaalta tämä on seurausta ennen muuta käytetyn median ominaisuuksista: mikäli poistaisimme videosta ääniraidan ja katsoisimme sitä ilman otsikkoa tai kynnystekstejä, näkisimme vain sarjan peräkkäisiä tapahtumia vailla tietoa rutiinista tai sen jokapäiväisyydestä. Audiovisuaalisissa esityksissä kerronnan kesto samaistetaankin usein itse esityksen keston. Visuaalinen kerronta näyttäytyy katsojalle vääjäämättä singulaarisena eikä iteratiivinen kerronta Genetten tarkoittamassa mielessä ole siten edes mahdollinen (Chatman 1978, 84; Bacon 2000, 113). Iteratiivisuuden käsitettä on kuitenkin yritetty laajentaa myös visuaalisten esitystapojen tarkasteluun. Nimenomaan *voice-over*-kerronnan antamiin tulkintaohjeisiin on kiinnitetty huomiota (Bacon 2000, 113). *Voice-over*-kerrontaa on käytetty iteratiivisuuden luomiseksi esimerkiksi Marc Fosterin elokuvassa *Stranger Than Fiction* (2006). Elokuva alkaa *voice-overilla*, joka kertoo päähenkilön tehneen samat asiat aamuisin tismalleen samalla tavalla jo kahdentoista vuoden ajan. Visuaalisesti toteutettu toisteisuus puolestaan edellyttää samojen tapahtumien kuvaamista useamman kerran. Näin tapahtuu esimerkiksi Jim Jarmuschin ohjaamassa elokuvassa *Paterson* (2016), jossa tarinan päähenkilö herää päivittäin 6.15 ja toistaa ennen töihin lähtöään samat yksinkertaiset aamurutiininsa.

Koska toistuvia tapahtumia ei voi esittää videokuvassa ilman niiden konkreettista toistoa, on

¹² Hidas televisio mielletään erityisesti norjalaiseksi televisiogenreksi. Hidasta televisiota edustaa muun muassa *Bergensbanen minutt for minutt* (2009), jossa esitetään Oslo–Bergen-junamatka dokumentaarisesti minuutti minuutilta. Suomessa samaan tyyliin on toteutettu *Hihna247* (2017 & 2018), jossa puolestaan kuvataan ihmisten juhannusaattona tekemiä ostoksia ostoshihnalla.

syytä otaksua, että *voice-over* on valjastettu aamurutiinivideoihin hoitamaan tätä virkaa. *Voice-over*-kerronnan tarkasteluun kertomusteoreettiset työkalut sopivat luonnollisestikin paremmin kuin visuaalisen kerronnan analyysiin (kuten vaikeudet Genetten teorian kanssa jo osoittavat). Esitän kuitenkin, että visuaalisen esitystavan väijäämätön singulaarisuus toisteisuuden verbaalisesta vakuuttelusta huolimatta, saa katsojan pitämään rutiinien toistuvuutta kyseenalaisena. Epäluotettavuudesta sanan varsinaisessa merkityksessä tuskin voidaan kuitenkaan puhua. Epäluotettavuus, joka klassisen Boothin-Chatmanin mallin mukaan syntyy sisäistekijän ja kertojan välisistä ristiriidoista (Chatman 1978, 151; ks. myös Booth 1983/1961, 158–159) on aamurutiinivideoissa poissuljettu, sillä mitään tekstin *sisäisiä* ristiriitoja ei ole. Videontekijä ei puhu itseään vastaan, mikä on varsin luonnollista. Haluaahan hän kertoa omasta elämästään. Pidän kuitenkin mahdollisena, että eri esitysmuotojen – verbaalisen ja visuaalisen kerronnan yhdistäminen – asettuvat iteratiivisuuden ja singulaarisuuden suhteen toisiansa vastaan, mikä aiheuttaa katsojalle tulkinnallisia ongelmia.

Tapahtumat eivät usein toistukaan täysin samanlaisina ja siksi tarkat iteratiiviset kuvaukset härttävät epäluuloja. Genette esittää, että iteratiivinen kerronta on sitä uskottavampaa, mitä yleisluontoisempaa se on. Hän puhuu *pseudoiterariivisesta* kerronnasta, joka on kuvaukseltaan niin tarkkaa, ettei lukija voi ottaa tapahtumien iteratiivisuutta kirjaimellisesti. (Genette 1980, 121.) Audiovisuaalinen kuvaus on mediuminsa vuoksi niin yksityiskohtaista, että se jo sinällään luo videoihin epäluotettavuutta. Katsoja tuskin olettaakaan, että Sarahin aamu olisi joka päivä tismalleen sellainen kuin hän sen videossaan esittää. Visuaalisessa esitystavassa joudutaan lisäksi tekemään valintoja, jotka eivät välttämättä kerronnallisessa tai edes kommunikatiivisessa mielessä ole merkityksellisiä (ks. McFarlane 1996, 27). Herätessään Sarah juo pullovettä, mutta katsojan arvioitavaksi jää, juoko hän joka päivä norjalaista luksusvettä vai onko kyseinen brändi otettu mukaan vain kuvastamaan tietynlaisia kulutustottumuksia. Toisin sanoen, vaikka *voice-over* ohjaakin katsojaa tulkitsemaan tapahtumia iteratiivisina, se ei pääasiallisesti erottele videokuvan singulaarisia ja iteratiivisia yksityiskohtia toisistaan.

Kaunokirjallisuudessa, ja toki *voice-over*-kerronnalla höystetyssä elokuvassakin, iteratiiviset jaksot tavanomaisesti kuvaavat tarinamaailman perustilaa sellaisena kuin se kertojalle tai tarinamaailman henkilöille yleensä ottaen näyttäytyy. Sitä käytetään siis kuvaamaan tylsää ja toisteista alkutilannetta, joka vahvistaa äkillisen asiointilan muutoksen ja käänteen poikkeuksellisuutta. Tämä noudattelee tosielämän logiikkaa, jossa toistuvilla tavoilla ja totumuksilla on keskeinen rooli. Sosiologi Anthony Giddens (1992, 39; 167) on esittänyt, että rutiinit muodostavat

ihmisen normaalin ja ennustettavan elämän, jolle niin sanottu perusluottamus muihin ihmisiin ja maailman pysyvyyteen rakentuvat. Elämän hektisyys ja epävarmuus antavat kenties syyn luoda rutiineita, jotta tämä Giddenssin mainitsema perusluottamus säilyisi. Örvar Löfgren (2007, 133) puolestaan näkee rutiinit elämää yksinkertaistavina toimina, joiden avulla langat pysyvät paremmin käsissä. Tämä voidaan ajatuksena liittää hitausliikkeeseen tai *mindfulnessiin*. Myös Löfgrenin mukaan rutiinit tuovat rauhaa ja turvallisuudentunnetta, sillä niiden avulla tietää tarkalleen, miten toimia. Toisaalta ne voivat hänen mukaansa muodostua kulttuuriseksi pakkopaidoiksi ja estää muutoksen. (Mt., 134.) Rutiinin murtuessa ihminen kokee itsensä ylikuormittuneeksi. Löfgren onkin erityisen kiinnostunut siitä, kuinka rutiinin avulla voidaan hallita ”mahdollisimman paljon” maailmassa, jossa ympärillä on esineitä enemmän kuin koskaan ja jokapäiväinen elämä erilaisten laitteiden, valintojen ja aktiviteettien kaaos. (Mt., 132; 134.)

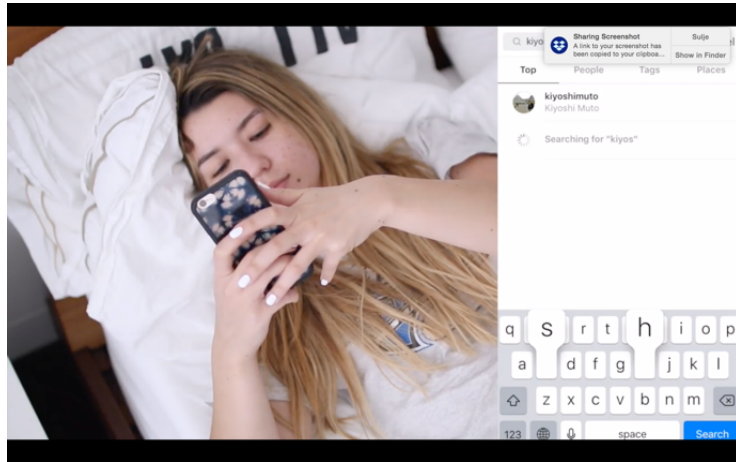
Riippumatta siitä ovatko aineistoni videobloggaajat tiedostaen tai tiedostamatta omaksuneet rutiininsa self-help- vai *mindfulness*-teksteistä – voidaan rutiinit nähdä tapana hallita tai sietää ulkoapäin tulevia ärsykejä ja epävarmuustekijöitä. Kenties katsojan turvallisuudentunteen kaipuu myös selittää tarkastelemieni videoiden, ja ylipäätään ”kertomuksettomien” videoblogien suosiota. Pekka Tammi (2010, 71) on torpanut David Hermanin (2003, 2) jo tunnetuksi tulleen väitteen kertomuksesta eräänlaisena inhimillisenä kompassina, jonka avulla voi suunnistaa vaikeaselkoisessa maailmassa ja hallita elämän kaoottisuutta. Vaihtoehtoisesti hän esittää, että ainakin fiktiiviselle kerronnalle tunnusomaista olisi, ettei lopulta mitään saadakaan hallintaan (Tammi 2010, 71). Tarkasteleman aamurutiinivideot ja self-help tarjoavat rutiineita ja muita käytänteitä, joiden noudattamisella esitetään olevan suotuisia vaikutuksia paitsi tekijän, myös katsojan tai lukijan elämänlaadulle ja suorituskyvylle. Toisaalta Löfgrenin kuvaus nykyelämästä kaaoksena tulee väistämättä mieleen videoita katsellessa. Niissä elämäntapa nimenomaan nähdään valintoina eri tuotteiden välillä ja aamu täytetään erinäisillä aktiviteeteilla ja myös teknisillä laitteilla.

Kerrottavuuden näkökulmasta aamurutiinivideoiden elämän arkinen perustila toimii kuitenkin melko huonona lähtökohtana. Kerrottavuuden käsite juontaa juurensa William Labovin ja Joshua Waletzky (Labov 1976/1972, 363) suullisen kertomuksen malliin. Käsitteellä viitataan jonkin asian potentiaaliin kerrottavana kertomuksena tietyssä tilanteessa (mt., 370–371). Kerrottava asia arkisessa kontekstissa ei tarvitse kovinkaan suurta jännityselementtiä, mutta esimerkiksi suurelle yleisölle kerrottavassa jutussa tulee jo olla suurempi jännite, murtuma tai

odottamaton seikka. Catherine Kohler Riessman (1993, 18) on kuitenkin esittänyt, että joissain yhteyksissä kerronta voi keskittyä toistuvien tapahtumien kertomiseen ilman minkäänlaisia huippukohtia. Tällaista kerrontaa hän kutsuu nimellä *tapakertomus* (engl. *habitual narrative*).

Rutiini ei olekaan *välttämättä* ei-kerrottava, sillä elämän epätasapaino voi toisinaan olla yhteydessä myös rutiiniin ja jokapäiväiseen elämään. YouTuben aamurutiinivideot eivät anna kuitenkaan merkkejä minkäänlaisesta epätasapainosta, vaan ne päinvastoin implikoivat hyvinvointia, tasapainoa ja menestystä. Aamurutiinivideoiden videobloggaajat näyttävät elävän siinä ihanteellisessa tilassa, joihin *The Miracle Morning* -self-help-teosta lukemalla tulisi päästä: ”when you wake up each day with passion and on purpose, you join the small percentage of high achievers who are living their dreams.” (MM, 50). Kerrottavuudeltaan YouTubessa olisi paljon vahvempaakin materiaalia aina vankilasta vapautuneen pyromaanin kertomuksista syrjäytyneen nuoren yksinäisyyden kokemuksiin, mutta valtavirta ei ole näistä videoista kiinnostunut. Lieneekö syy siinä, etteivät ne tarjoa katsojalleen kaivattua turvallisuuden kokemusta vaan päinvastoin saavat maailman vaikuttamaan entistäkin kaoottisemmalta?

Aamurutiinivideoille leimallista on, ettei niissä tuoda esille arkielämän haasteita vaan tekijöiden positiivinen olemus kantaa läpi videoiden. Poikkeuksen muodostavat niin sanotut ”todelliset aamurutiinivideot”, jotka parodioivat YouTuben aamurutiinivideoiden ideaalia valtavirtaa esittämällä, kuinka odotuksenmukaisissa aamurutiineissa epäonnistutaan. Näiden videoiden otsikkoihin on lisätty joko sana *real* tai *realistic* viestimään kaunistelemattomista rutiineista. Esimerkiksi MamaMiaMakeUp-käyttäjän ”My Realistic Morning Routine” -videossa (2016) *voice-over* aloittaa kerronnan seuraavasti: ”ah, another day in the life of Mia Stammer time to be productive” (1:22–1:28). Samanaikaisesti Mia kuvataan sängyssä loikoilemassa, mikä paljastaa kerronnan välittömästi ironiseksi.

(MamaMiaMakeUp 2016, 01:46)

Vastaavia parodiavideoita on YouTubessa runsaasti. Ne liittyvät nähdäkseni laajemmin internetin *expectations vs. reality* -meemeihin, joissa rinnakkain asetetaan ihanteisiin perustuva toiminta tai lopputulos ja epäonnistunut tai vähemmän hieno todellisuus. Näiden meemien huumori perustuu jaetulle kokemukselle pyrkimyksistä jäljitellä (sosiaalisessa) mediassa nähtyjä täydellisiä suorituksia. Pyrkimyksissä rima nostetaan arjessa omiin taitoihin, jaksamiseen tai olosuhteisiin nähden liian korkealle tasolle. Näin voi esimerkiksi käydä, kun kotileipuri jäljittelee visuaalisesti kondiittoritasoista täytekkua.

Parodiavideot eivät eroa iteratiivisuutensa suhteen tavanomaisista, vaan myös niissä esitetään arkiset kamppailut jokapäiväisinä. MamaMiaMakeUp-käyttäjän videossa vaatekriiseillään, taputellaan pömpöövatsaa, pukeudutaan pyjamaan ja lopulta jäädytään kotiin *Netflixin* ääreen. Epäuskottavuudeltaan nämä videot sen sijaan päihittävät jopa tavanomaiset aamurutiinivideot, sillä ongelmien yliampuva ja humoristinen esitystapa lyövät aamurutiinit leikiksi. Näissä videoissa on yhteneväisyyksiä chick lit -kirjallisuuden ja sen audiovisuaalisessa vastineen chick flick -elokuvan kanssa. Chick lit -kirjojen sankarittarilla on päämääränä saavuttaa naistenlehtien, mainoskuvien ja self-help-teosten määrittelemä onnellisuus (ks. Mißler 2017, 3). Chick lit tavanomaisesti onkin omaksunut self-help-teosten värikkään ulkoasun ja kerrontatavat. Samaan tapaan kuin Bridget Jones yrittää elää self-help-oppaiden mukaan, myös aamurutiinivideoiden parodiaversioissa kommentoidaan (sosiaalisen) median luomia kuvastoja. Perinteisten aamurutiinivideoiden ideaalit rutiinit ovatkin parodiavideoissa mukana negaation kautta ja ivan ymmärtämiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että yleisö tunnistaa myös ideaalit kuvastot. *Expectations vs. reality* -meemien logiikan mukaisesti aamurutiinien odotuksiin liittyy normatiivinen lataus. Ideaalit aamurutiinivideot kuvastavat niitä ihanteita, joihin ihmisten odotetaan pyrkivän. Tämä

on yksi syy, miksi näen videot osana self-help-kulttuuria. Oma elämä ja suorituskky yritetään optimoida nykyajan vaatimuksiin sopivaksi.

2.2 Aamurutiinivideot *how-to*-kerrontana

If you want to immediately reduce *your* stress levels, to begin *each day* with the kind of calm, clarity and peace of mind will allow *you* to stay focused on what's most important in your life, and even dance the edge of the enlightenment – do the opposite of what most people do – start *every morning* with a period of purposeful silence. (MM, 73; kurssiivit lisätty.)

Meditatiiviseen hiljaisuuteen kehottavasta katkelmasta voidaan lukea, että iteratiivisuus *The Miracle Morning* -teoksessa on pääosin hypoteettista: tapahtumat eivät ole vielä tapahtuneet, eivätkä välttämättä koskaan tapahdu. Tämän vuoksi on aiheellista kysyä, voidaanko lainkaan edes puhua iteratiivisuudesta. Katkelma on luonteeltaan varsin epäkonkreettinen. ”What's most important in your life” implikoi, että elämän tärkeimmät asiat vaihtelevat ihmisten välillä. Korkealentoinen ilmaisutapa ja asioiden tarkempi määrittelemättömyys (”dance the edge of the enlightenment”, ”purposeful silence” ”calm, clarity and peace of mind”) tekevät tekstistä varsin yleisluontoisen.

Self-help-teoksia jäljittelevää fiktiivistä kerrontaa on kertomuksentutkimuksessa kutsuttu *how-to-kerronnaksi* (Mildorf 2016, 150). *How-to*-kerrontaa löytyy esimerkiksi Lorrie Mooren novellikokoelmasta *Self-Help* (1985), mutta esimerkiksi Mildorf (2016) on nostanut tutkimuksissaan esille myös Mohsin Hamidin teoksen *How to Get Filthy Rich in Rising Asia* (2013). Puhutaasti informatiiviset arkielämän tekstit, kuten ohjeet ja reseptit mielletään narratologiassa kuitenkin eri tekstityypiksi kuin kerronta. Esimerkiksi Fludernik erottaa toisistaan kerronnan, argumentoinnin, ohjeen, keskustelun ja reflektion (Fludernik 2000, 282). YouTuben opastavista videoista puhutaan kuitenkin yleisesti ottaen *how-to*-videoina tai *how-to*-tutoriaaleina. Käyttäjät voivat luokitella lataamansa videon YouTubessa useista eri vaihtoehtoista kategoriaan ”how-to and style”. Esimerkiksi Sarah Betts, Cambria Joy ja Coco Lili ovat luokitelleet aamurutiinivideosa tähän kategoriaan. Ohjeellisuudestaan huolimatta aamurutiinivideot ja yleensä YouTuben *how-to*-videot pitävät sisällään myös kerrontaa. Aamurutiinivideoiden otsikoissa usein toistuva *My Morning Routine* itse asiassa tarjoilee katsojilleen ensisijaisesti *omaelämäkerrallista* luentaa, mutta videoita katsellessa *how-to*-aspektia on mahdoton sivuuttaa. Aionkin seuraavaksi soveltaa narratologista *how-to*-kerronnan teoriaa omaan aineistooni.

Matt DelConte on kiinnittänyt artikkelissaan ”Why *You Can’t Speak*” huomiota *how-to*-narratiivien leimalliseen hypoteettisuuteen. Hypoteettisuuden vuoksi mitään ei oikeastaan tapahdu. (DelConte 2003, 214.) Tästä näkökulmasta katsottuna aamurutiinivideoissa esiintyvä hypoteettinen *how-to*-ohjeistus asettaa tekstin iteratiivisen luonteen kyseenalaiseen valoon. Jos iteratiivisuuden määritelmä on, että *n* kertaa tapahtunut asia kerrotaan vain yhden kerran (Genette 1980, 116), voidaanko tämä ulottaa tapahtumaan, joka ei koskaan käynyt toteen? Tarkastelen seuraavaksi Cambria Joyn aamurutiinivideota, jonka *voice-over*-kerronta toisinaan muistuttaa hypoteettista *how-to*-kerrontaa:

Good morning everyone all right we are gonna get straight into this video with some coffee but before our coffee we always want to hydrate before you caffinate I always try to say this in my videos for those of my coffee lovers out there you’re getting your water before you drink your coffee ’cause if you don’t you’ll dehydrate yourself. (Cambria Joy 2016, 00:47–1:04.)

Tapahtumat ”juoda vettä” ja ”kuivattaa itsensä” eivät ole realisoituneita asioita, vaan ainoastaan mahdollisia, mikäli katsoja päättää tai ei päättää juoda vettä ennen kahviaan. Verbaalisen kerronnan tasolla ne ovat normatiivisia ohjeita, eivätkä varsinaisesti kerro mitään Cambrian päivittäisistä tottumuksista. *How-to*-kerrontaan viittaavaa materiaalia ovat niin ikään videon leikkauksien väliin jäävät tekstielementit, jotka jäsentävät rutiineiden etenemistä. Näitä ovat Cambrian (2016) videossa muun muassa ”hydrate BEFORE caffinate”, ”make the bed” ja ”read the Word”.

(Cambria Joy 2016, 0:54)

Tekstielementit paitsi muistuttavat ohjeen työvaiheiden kronologista esittämistä, ovat myös au-

toratiivisesti käskymuodossa. *The Miracle Morning* -teoksessa seitsemän rutiinia esitetään samaan tapaan kronologisesti, siten että yksi rutiini muodostaa aina yhden vaiheen oikeaoppisessa aamussa. Self-helpin kerrontatapoja tutkinut Louise Woodstock (2005, 170) on esittänyt, että kaavamainen ja ytimekäs esitystapa usein yksinkertaistaa luonteeltaan monimutkaisia asioita. Hän nimittää tätä kerronnan tapaa *bullet point* -kerronnaksi. *Bullet point* on piste tai pallo, jota käytetään ranskalaisten viivojen tapaan. *Bullet point* -kerrontaa vastaava käsite on *listicle* (sanoista *list+article*), jota Eva von Contzen (2018, 315) käyttää helposti omaksuttavista artikkeleista, jotka on puettu listan muotoon. Helpolta vaikuttavat muutokset ja vaatimus suorittaa vain muutama helppo toimenpide, saattavat lukijasta tuntua tyydyttävältä ajatukselta. Näin lukijalle annetaan lopputulos, mutta ei selitetä siihen johtaneita monimutkaisia prosesseja. (Woodstock 2005, 170.)

Siirtymätekstien imperatiivit sisällyttävät itseensä ääneen lausumattoman *you*-pronominin, mutta Cambria käyttää toisen persoonan pronominia vaihtelevasti myös *voice-over*-kerronnassaan. Brian Richardson (2006, 28–30) on luonnehtinut self-help-oppaista tuttua kerrontaa käsitteellä *hypoteettinen kerronta*, jolle ominaista ovat imperatiivi, säännöllinen futuurin käyttö sekä kertojan ja kerronnan vastaanottajan välinen sekoittuminen. Siteeraamissani Cambria Joyn videon tekstikatkelmissa tulevat esille paitsi imperatiivi myös *kertojan* ja *kerronnan vastaanottajan* sekoittuminen. Viimeksi mainittu on seurausta pronominiin *I, you* (ja *we*) vaihtelevasta käytöstä. DelConte (2003, 214) on esittänyt, että pronominiin viittauskohteen epätarkkuudesta johtuva hypoteettisuus johtaa myös kerronnan aikakäsityksen muuttumiseen. Hän kuvailee hypoteettisesta kertomusta kertomuksettomaksi (*storylesness*), koska se on vain *oletus*, ei raportoitua toimintaa ja kuuluu siksi puhtaasti diskurssiin. Tällöin siis ”mitään ei tapahdu”, mikä tietysti aineistoni kohdalla asettuu ristiriitaan tapahtumarikkaan videokuvan kanssa.

Cambrian videossa minämuotoisen *I*-kerronnan ohella käytetään runsaasti katsojaa puhuttelevaa *you*-kerrontaa. Toisen persoonan kerrontaa on narratologisessa keskustelussa problematisoitu runsaasti, mutta yhtä mieltä ollaan siitä, että käytetäänpä *you*-pronominia tekstissä missä tahansa tarkoituksessa, liikauttaa se lukijan sisällä aina jotakin. Irene Kacandes (1993, 139) on artikkelissaan verrannut kerronnan *you*-pronominin käyttöä tilanteeseen, jossa kadulla joku huutaa *sinua*. Tällöin kaikki läsnäolijat kääntävät päätään, vaikkei heillä olisikaan mitään syytä odottaa, että joku huutaisi heitä. Kacandes on itse tarkastellut toisen persoonan kerrontaa muiden muassa lukijaan kohdistuneena kutsuna kertojan *performanssiin*. Lukija kutsutaan osalliseksi tarinankerrontaan siten, että lukija asettaa itsensä ikään kuin *you*-pronominin paikalle

reflektoimalla tekstiä itseensä. (Mt., 139.) Videontekijöiden viittaaminen jatkuvasti katsojaan ja yritykset herättää keskustelua videon kommenttikentässä tukevat niiden ymmärtämistä performansseina. Katsojan houkuttelusta näihin performansseihin kertoo puhuttelu. Osa tarkastellessani videoita kuitenkin yrittää osallistaa katsojaa myös epäsuoremminkin. Cambria Joyn ”we always want to hydrate before you caffeinate” sisältää paitsi kiusallisen pronominiuutoksen kesken lauseen, myös kertojan häikäilemättömän tunkeutumisen katsojan tietoisuuteen ja haluihin. Tätä kommentoimaan sopii Helmut Bonheimin (1983, 76) esittämä toisen persoonan kerrontaan liittyvä paradoksi: miksi kertoa lukijalle, tai tässä tapauksessa katsojalle, jotain mitä hän jo valmiiksi tietää?

Mikäli self-helpin tai aamurutiinivideoiden *you*-kerronta ymmärretään performanssina, miten käy iteratiivisuuden? DelConten (2003, 214) mukaan lukiessaan *how-to*-kerrontaa lukijan mielleyhtymät haparoivat kertomuksen sisäisen vastaanottajan ja kerronnan aktuaalisen vastaanottajan eli lukijan itsensä välillä riippuen siitä, miten ja kuinka paljon kertoja pyrkii luonnehtimaan sisäistä vastaanottajaa ja miten hyvin tämä kuvaus vastaa todellista lukijaa. Näistä seikoista riippuen lukija voi joko samaistaa itsensä kerronnan sisäiseen vastaanottajaan tai sitten ei. Onkin esitetty, että mitä yksityiskohtaisempaa toisen persoonan kerronta on, sitä vieraamalta se lukijasta tuntuu. Lukijan on yksinkertaisesti vaikea eläytyä *sinän* rooliin, mikäli kerronnassa on jotakin sellaista, mihin lukija ei koe sopivansa. (Richardson 2006, 23.) Tämän näkemyksen puitteissa katsojan osallistaminen Cambria Joyn videon kerrontaan epäonnistuu, mikäli katsojalla on tapana ehdottomasti juoda ensin kahvia ja sitten vasta vettä tai siemailla molempia vuoron perään. Lisäksi jatkuva (epäonnistunut) itsereflektointi heikentää entisestään toisteisuuden tuntua videoilla, sillä *katsojan performanssi* on joka tapauksessa ainutkertainen. Toisaalta kerronnan pysytellessä hyvin yleisellä tasolla, kuten aamurutiinivideoissa tai *The Miracle Morning* -teoksessa on tapana, vastaanottaja saattaa vain sivuuttaa kutsun performanssiin, eikä edes huomaa tulleen puhutelluksi.

On kuitenkin syytä huomioda, etteivät self-help-teokset anna aamurutiinivideoiden tapaan epäselviä tai harhaanjohtavia lukuohjeita vaan viitoittavat lukemaan niitä nimenomaan *oppaina*. Mildorf (2016, 151) esittääkin, että tekstin antamalla lukuohjeilla on ratkaiseva merkitys puhutellun roolin omaksumisessa. Esimerkiksi tarttuessaan fiktiiviseen romaaniin *How to Get Filthy Rich in Rising Asia* (2013) lukija on eri tavalla asennoitunut kuin aloittaessaan lukemaan elämäntapakonsultin kirjoittamaa opasta (Mildorf 2016, 151). Self-help-teoksen lukija on siis jo

lähtökohtaisesti valmistautunut itserefleksioon, kun taas aamurutiinivideon katsojalla odotushorisontissa ovat videobloggaajan omat aamurutiinit.

Mediatutkija Louise Woodstock (2006, 335) on esittänyt, että self-help kutsuu lukijaansa muuttamaan omaa käyttäytymistään tekijän muutuskertomuksen pohjalta. *The Miracle Morning* painottaa jatkuvasti olevansa *sinun tarina*, vaikka lukijalla ei tässä tarinassa jää muuta sijaa kuin omaksua tekijän määrittelemät aamurutiinit ja toteuttaa teoksessa kaavailtu muutos. Lukijaa ikään kuin höynäytetään uskomaan, että hän on aloittamassa uniikkia, yksilöllistä muutuskertomusta sosiaalisen kertomuksen sijaan (mt.). Aamurutiinivideoiden katsojille videoiden normatiivisuus saattaa tulla yllätyksenä ja huomaamatta, kun taas self-help-teksteissä lukija saattaa sivuuttaa, kuinka paljon neuvot, vinkit ja elämänohjeet itse asiassa pohjautuvatkaan yhden ihmisen elämäntarinasta generoituun yleismaailmalliseen muutuskertomukseen.

Olen tähän mennessä tuonut esille, että toisteisuuden ja ainutkertaisuuden välinen raja on aamurutiinivideoissa erittäin häilyvä. Tämä on seurausta paitsi audiovisuaalisen esitystavan singulaarisen luonteen ja toisaalta iteratiivisen *voice-over*-kerronnan välisestä ristiriidasta, myös *how-to*-narratiivien hypoteettisuudesta ja (epäonnistuneesta) pyrkimyksestä osallistaa katsoja performanssiin. Näillä piirteillä on vaikutuksia myös videoiden autenttisuuden arviointiin. Mikäli videot tulkitaan hypoteettiseksi ja opastavaksi, ei niiden autenttisuus tosielämää kuvaavina teksteinä ole enää kysymyksenä relevantti. Näin ollen myös tekijöiden vastuu videoiden tosiassillisuudesta poistuu. Videobloggaajan eettinen vastuu ei siten kohdistu videon autenttisuuteen vaan sen normatiivisuuteen. Mikäli video taas tulkitaan omaelämäkerrallisena, kuten useiden videoiden otsikossa esiintyvä *my* ehdottaa, on autenttisuuden kysymys taas läsnä ja toisaalta vastuu normatiivisuudesta poissa. Lopulta hypoteettisen ja omaelämäkerrallisen kerronnan yhtäaikainen esiintyminen johtavat tilanteeseen, jossa katsoja ei välttämättä tulkitse videota kummankaan tulkintalinjan mukaisesti. Monitulkintainen kerronta sekoittaa eri lajityyppien piirteet siten, että katsojalla on vaikeuksia tunnistaa niitä. Näin kysymys *sekä* videoiden autenttisuudesta *että* sen normatiivisuudesta siirretään sivuun. Monitulkintaisuus ei kuitenkaan rajoitu vain *how-to*-kerronnan ja omaelämäkerrallisen kerronnan sekoittumiseen, vaan myös presensmuoto luo tekstiin oman monitulkintaisen kerroksensa.

2.3 Kerronnan määrittelemätön preesens

Hypoteettisten *how-to*-narratiivien tapaan aamurutiinivideoiden kerronta on pääasiallisesti preesensmuotoista. Kirjallisissa teksteissä preesensmuotoa on pidetty luonnottomana, sillä kertomuksen keskeisenä minimiehtona on pidetty spatiaalis-temporaalista välimatkaa kerronnan ja kerrottujen tapahtumien välillä (Hansen 2008, 318). Tapahtumia ei kaiken järjen mukaan voi samanaikaisesti kokea ja kertoa (Cohn 1999, 116). Sosiaalinen media on mahdollistanut hyvinkin välittömien kokemusten julkaisemisen, mutta tästä huolimatta tapahtuma-ajan ja kerronnan ajan väliin jää vähintään reflektoinnin ja kokemuksen sanallistamiseen kuluva hetki. Hetkelisyys ja nyt-keskeisyys ovat vahvasti sosiaalista mediaa määrittäviä piirteitä (Page 2012, 12–13). Ruth Page esittää, että preesensmuodon suosion syy saattaa olla seurausta sosiaalisen median lineaarisuudesta, jossa uusin sisältö näytetään käyttäjille järjestyksessä ensimmäisenä. Hänen mukaansa tämä vapauttaa käyttäjät menneestä aikamuodosta ja saa korvaamaan sen tapahtumilla, jotka ovat lähempänä julkaisuajankohtaa. Facebook ja Twitter eivät kysy käyttäjältään, mitä on tapahtunut vaan *mitä nyt tapahtuu*. (Mt.)

YouTube eroaa julkaisualustana muista sosiaalisen median palveluista, sillä jo pelkästään videon lataaminen sivustolle vie enemmän aikaa kuin kirjoitettu tilapäivitys vaikkapa Facebookiin. YouTubessa pätee kuitenkin sama ajankohtaisuuden ja välittömyyden ihanne kuin muualakin sosiaalisessa mediassa. Sarah toteaa jo aamurutiinivideossa esittelytekstissä päivityksen tarpeen: “it would be perfect to update you this week” (Sarah Betts 2016). Myös YouTubeen aamurutiinit ovat ajassa muuttuvia, vaikka rutiini-sanana implikoikin pysyvyyttä. Sarah Bettsin ja Coco Lilin kanavilla on jo neljä erilaista aamurutiinivideota ja Cambria Joylla peräti kymmenen. Näiden kaikkien videoiden *voice-over*-kerronnan aikamuoto on preesens. Tähän liittyy muutamia seikkoja, jotka vaikuttavat videoiden toisteisuuden tulkintaan.

Preesensmuodossa esitetty kerronta luo illuusion kokemisen ja kertomisen hetken yhteensulautumisesta, mutta toisaalta preesensiin liittyy vakava filosofinen ristiriita: tätä hetkeä ei ole (enää) olemassa, ja samanaikaisesti se on ainut mikä todella *on* olemassa (Currie 2007, 8). Preesensillä voidaan viitata nyt-hetkeen, joka on ohi ennen kuin ehdimme kertoa mitään, tai vaihtoehtoisesti se voi olla viittaamatta mihinkään tiettyyn ajalliseen pisteeseen. Monikäyttöisyydessään aamurutiinivideoiden preesensmuoto tuntuukin luonnolliselta, sillä kerronnan esitetään viittaavan tapahtumiin, jotka ovat toistuvia niin mennessä, nykyisyydessä kuin tulevasakin. Toisaalta preesens on videoihin erinomainen aikamuoto täysin päinvastaisesta syystä:

huolimatta videoiden näennäisestä iteratiivisuudesta, ne näyttävät keskittyvän vahvasti *kertomisen hetkeen*. Esimerkkinä toimikoon Sarah Bettsin aamurutiinivideon alku, jossa Sarah ma-
kaa vielä sängyssään: ”I’m sleeping I’m crazy and I’ve got nothing to worry about but then of
course this happens” (Sarah Betts 2016, 1:23–1:26). *This happens* viittaa soivaan puhelimen
hälytysääneen¹³, joka ikään kuin keskeyttää Sarahin unet. Videokuva täydentää *voice-over*-ker-
ronnan jättämän aukon tekstissä, jolloin *this* viittaa hyvin spesifiin hetkeen videolla. Alku-
asetelma on sikäli luonnoton, että Sarah itse kertoo, kuinka hän *tällä hetkellä* nukkuu. Kertojan
tietoisuuden raja voidaan näin ollen katsoa ylityksi. Narratologiassa tällaista kerrontatapausta,
joka tosielämään suhteutettuna on fyysisesti tai loogisesti mahdoton kutsutaan *epäluonnol-
liseksi kerronnaksi* (esim. Alber 2009, 79). Epäluonnollinen kerronta puolestaan ei-fiktiivisessä
tekstissä mielletäisiin ilman muuta fiktiiviseksi piirteeksi.

Toisin kuin kirjallisessa kielessä, suorassa kommunikaatiotilanteessa preesens on niin sanotusti
luonnollinen aikamuoto. Pyrkimys vastavuoroisuuden tai sen illuusion luomiseen on aamuru-
tiinivideoissa keskeistä ja siksi preesens aikamuotona myös tässä mielessä täysin ymmärrettävä.
Sarah pyrkii osallistamaan yleisöään omaan performanssiinsa monin tavoin viittaamalla suo-
raan katsojaan. Esimerkiksi viherkasvin elossa pitämiseksi Sarah toivoo tukea yleisöltään sa-
noilla ”wish me luck” (1:26). Myöhemmin hän kysyy haluaisivatko katsojat nähdä, kuinka hän
editoi videoita: ”let me know if you want to see a video of how I film and edit my videos
because I would really like to do that” (Sarah Betts 2016, 6:32–6:36).

Huolimatta yleisön puhuttelusta, kyse on kuitenkin varsin yksipuolisesta kommunikoinnista.
Ruth Page (2012, 173) kutsuu tätä *pseudointeraktiivisuudeksi*. Hänen mukaansa pseudointer-
aktiivisuus voi olla tarkoin harkittu strategia säilyttää yleisön aktiivisuus. Itse näkisin aamuru-
tiinivideoiden näennäisen kommunikoinnin yleisön kanssa juuri näin. Twitterin hetkellisyys on
toki moninkertaista verrattuna aamurutiinivideoihin, mutta nähdäkseni myös niiden näennäis-
ellä interaktiivisuudella on samanlainen vaikutus. Tavoiteltua keskustelunomaisuutta kuiten-
kin vahingoittaa jälkeinpäin äänitetty puhe, jolloin autenttisen keskustelutilanteen suunliikkeet
ja elekieli jäävät pois. Preesensmuodon käyttöön ei liittyisikään mitään eriskummallista, mikäli
videolla esiintyvä Sarah todella selittäisi aamurutiinejaan samanaikaisesti, kun niitä suorittaa.
Kuvaa ja sanaa yhdistelemällä on kuitenkin mahdollista luoda nurinkurinen tilanne, jossa minä

¹³ Puhelimen hälytysääni on osa myöhemmin lisättyä ääniraitaa

kertoo ja on samanaikaisesti visuaalisessa kerronnassa objektiivisen kuvauksen kohde. Aamurutiinivideoissa visuaalinen kerronta ja ei-diegeettinen *voice-over* luovat näin ikään kuin kaksi eri kerrontatilannetta, jotka käytetty preesensmuoto kuitenkin yhdistää.

Voice-over-kerronnan preesens tukee videokuvaa, joka visuaalisen luonteensa vuoksi ei pysty ilmaisemaan mitään muuta aikamuotoa (esim. McFarlane 1996, 80). Välittömältä kuulostava preesens saa *voice-over*-kerronnan toisinaan muistuttamaan *selostusta*, jossa varsinaisesti tapahtumia analysoivaa kerrontaa on vain vähän. Rutiinin toisteisuus tuodaan esille aikaa ilmaisevilla adverbilla kuten *always*, *every* ja *often*, mutta preesensmuoto ja videon yksityiskohtaisiin piirteisiin viittaaminen saavat rutiinit vaikuttamaan siltikin ainutkertaisilta. Fludernik (1996, 253) on esittänyt, että suurin osa preesensmuotoisista teksteistä jättää tarkoituksella sijoittamatta kerrontaa mihinkään tiettyyn hetkeen. Häilyvä raja toisteisuuden ja ainutkertaisuuden välillä johtaa aamurutiinivideoiden kohdalla monitulkintaisuuteen, joka saattaa olla tarkoituksellista. Se mitä videolla katsomisen hetkellä tapahtuu, on *vähintäänkin* totta ja vain siitä videon preesensmuoto antaa takeen. Kerronnan preesens siis viimekädessä siirtää huomion väitetyistä toisteisuudesta kerronnan nykyhetkeen. Dorrit Cohn (1999, 123) on käyttänyt tällaisesta ”ajallisesti määrittelemättömästä” tai ”absoluuttisesta kerrontatavasta” myös käsitettä *fiktiivinen preesens*.

Samaan tapaan kuin Fludernik, myös Cohn (1999, 128) pitää preesensia joustavana aikamuotona, joka kykenee viittaamaan joko kerronnan nyt-hetkeen tai menneisyyteen ja on omiaan luomaan monimerkityksellisyyttä. Aamurutiinivideoiden selkeät viittaukset kerronnan nykyhetkeen sekä visuaalinen kerronta vähentävät toisteisuuden tuntua, mitä verbaalinen preesensmuoto, jolla on myös toistuvuutta kuvaava potentiaali yllättäen vähentää entisestään. Kerronta jää lopulta kiusallisesti jonnekin kerronnan ja ei-kerronnan, rutiinin ja ei-rutiinin ja viimekädessä toden ja ei-toden välimaastoon. Preesensmuoto kirjallisuudessa on luonteenomaisesti fiktiivinen, eikä ajallinen hämäryys konventionaalisesti kuulu faktuaalisiin teksteihin (mt., 126). Tästä syystä myös aamurutiinivideoiden preesenskerrontaa voisi todella todella kutsua fiktii-viseksi. Cohn (mt., 128) kuitenkin huomauttaa, että fiktiivisen preesensin käsite implikoi ajallisen hämäryyden hyväksymistä.

Olen edellä tuonut esille iteratiivisuuden ja singulaarisuuden välisen ristiriidan, joka on peräisin monitulkintaisesta preesenskerronnasta sekä videokuvan ja *voice-over*-kerronnan yhdistämisestä. Preesensmuodon luonteenomainen fiktiivisyys nostaa esille jälleen kysymyksen aamurutiinivideoiden autenttisuudesta. Onko videoilla esitettävät tapahtumat jokapäiväisiä vai eivät,

eli kuvaavatko ne tekijänsä elämää sellaisena kuin se pääpiirteittäin joka päivä toistuu? Kysymys on relevantti vain siinä tapauksessa, että video *tulkitaan omaelämäkerrallisena*. Itse preesensmuoto ei anna takeita muusta kuin siitä *mitä tapahtuu nyt*. Cohnin tapaan ajattelen, että fiktiivisissä teksteissä tekijällä on eettinen vastuu kerronnan ajallisesta luonteesta. Aamurutiinivideot eivät ole täysin ei-tosia ja siksi kuvailisinkin niiden ajallista luonnetta fiktiivisen preesensin sijasta *määrittelemättömäksi preesensiksi*. Seuraavaksi tarkastelen kuitenkin aamurutiinivideoiden preesensia läsnäolon ja *tämän hetken* merkitsijänä.

2.4 Eläminen preesensissä

Jo elämä itsessään paljastaa, ettei sitä voi kertoa samaan aikaan kuin sitä eletään tai elää samaan aikaan kuin sitä kerrotaan. On eletävä nyt ja kerrottava elämästä jälkeen päin. (Cohn 1999, 116.)

Sitaatti Dorrit Cohnilta sopisi elämänohjeeksi nykyajan ihmiselle, joka kertoo ja elää samanaikaisesti sosiaalisessa mediassa. Preesensmuodon käyttöön sosiaaliseen median päivityksissä liittyikin paradoksi: koetaan tai tehdään jotain suurta, ihmeellistä tai *siistiä*, mutta asian merkitys kuitenkin näyttää syntyvän vasta tilanteen tai tapahtuman jakamisesta. Aamurutiinivideoissa voidaan nähdä täsmälleen sama ristiriita. Varsinaisten rutiinien tarkoitus on tehdä videontekijän aamusta joko sujuva ja organisoitu tai vaihtoehtoisesti aloittaa päivä rentoutuen, mutta itse videon kuvaaminen eittämättä keskeyttää tehokkaan toiminnan tai rentouttavan hetken. Aamu ei tapahdu videolla tässä ja nyt, mikä taistelee kerronnassa luotuja ihanteita vastaan.

Aamurutiinivideoiden kytkökset self-helpiin liittyvätkin paitsi hypoteettiseen ilmaisuun, myös preesensmuotoon. Nämä ominaisuudet eivät ole toisistaan millään tapaa erillisiä, sillä pronomien vaihtelevasta käytöstä johtuvan sekavuuden ohella myös preesensmuodolla on tarinan ja diskurssin rajaa hämärtävä vaikutus (Fludernik 1996, 254). Toisen persoonan kerronta toimiikin useimmiten yhdessä preesenskerronnan kanssa (mt., 251). *The Miracle Morning* -teoksen preesens liittyy universaaliin ja ajattoman kerronnan lisäksi myös katsojan osallistamiseen. *You*-viittauksilla lukijaa pyydetään jatkuvasti refleктоimaan kirjan sisältöä omaan elämään ja käynnissä oleva performanssi on luonnollisestikin tässä ja nyt. Pelkkä preesensmuoto ei yksin ole kovin kiinnostava self-helppiä ja aamurutiinivideoita yhdistävä tekijä, sillä yhteneväisyyksiä

voitaisiin löytää myös lukuisista muista tekstityypeistä.¹⁴ Sen sijaan tarkastelemiani videoita ja self-help-tekstejä yhdistää samankaltainen suhtautuminen *tähän hetkeen*.

Elä hetkessä on yksi self-help-narratiivin ja siihen hieman mutkikkaasti liittyvän *mindfulnessin* kliseistä, joka on hektisessä maailmassa usein helpommin sanottu kuin tehty. Tämä hetki tulee self-help-teksteissä esille kielen tasolla preesensmuodon käytössä, mutta myös *preesensissä elämisen* ihanteena. *The Miracle Morning* -teoksessa elämä nähdään deterministisenä ja tämä hetki vääjäämättömänä, mutta tästä huolimatta *nyt* on oikea aika muutokselle ja siten oppaaseen tarttuminen esitetään lukijan elämässä suorastaan peripeettisenä:

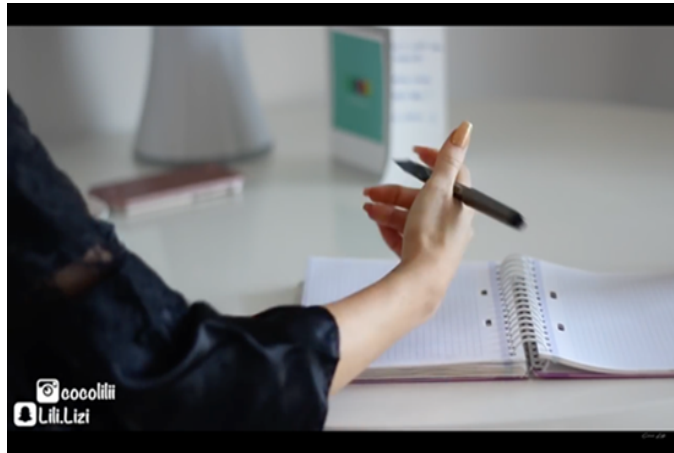
Know that wherever you are in your life right now is both *temporary*, and exactly *where you supposed to be*. You have arrived at *this moment* to learn what you must learn, so you can *become* the person you need to be to create the life you truly want. Even when life is difficult or challenging – especially when life is difficult or challenging – *the present* is always an opportunity for us to learn, grow, and become better than we’ve ever been before. (MM, xxxiii; kursiivit lisätty.)

Determinismi ei ulotu nykyhetkeen tai tulevaisuuteen ja lukijalla on tästä hetkestä eteenpäin ohjat omissa käsissään. ”Exactly, where you supposed to be” ilmaisee sallivaa suhtautumista menneisyyteen, jonka näen liittyvän kiinteästi myös *mindfulnessiin*, jossa menneisyyteen, omaan itseen tai omiin ajatuksiin ei tule suhtautua tuomitsevasti (Kinnamon 2016, 188). *The Miracle Morning* -teoksen rutiineja voidaan kokonaisuutena pitää luonteeltaan *mindfulnessiin* kuuluvina, sillä se kehottaa antamaan itselleen joka päivä 60 minuuttia omaa aikaa persoonalliseen kehitykseen. Aamu sopii tähän tarkoitukseen teoksen mukaan parhaiten, sillä vuorokauden on helposti järjestettävissä tunti lisää yksinkertaisesti heräämällä aiemmin.¹⁵ Suomenkielisin termein ilmaistuna *mindfulnessissa* on kyse tietoisuustaidoista, joita voi harjoittaa monella tapaa. Esiin nostetaan kuitenkin yleisimmin meditaatio, joka on perua itämaisestä filosofiasta.

Meditaation ohella omaa tietoisuuttaan voi ohjailla affirmaatioiden avulla. Ranskalainen lifestyle-videobloggaja Coco Lili päättää aamuisin olla puoli tuntia ilman älypuhelinia ja keskittyä kirjoittamaan tehtävälistaa tai positiivisia affirmaatioita:

¹⁴ Preesens ei esimerkiksi ole (enää) millään tavalla marginaali-ilmiö kaunokirjallisuudessa.

¹⁵ Teos ei näytä hyväksyvän yleisiä suosituksia unen määrästä tai käsityksiä sen henkilökohtaisesta tarpeesta, vaan herääminen, virkeys ja toimintakyky ovat unen määrästä riippumatta myönteisen ajattelun tulos.

lately I've been deciding to put my phone away in the first half hour where I'm waking up I just want to take that time to write down positive thoughts in affirmations or to-do-list if that day have a lot to do so I can stay organized. (Coco Lili 2016, 1:10–1:25.)

Affirmaatiot ovat kirjoitettuja tai ääneen lausuttuja positiivisia tai kannustavia fraaseja tai virkeitä, joita toistamalla pyritään omaksumaan uusia tapoja ajatella itseään. *The Miracle Morning*-teoksen kirjoittajalla Hal Elrodilla on omakohtaista kokemusta affirmaatioiden myönteisestä vaikutuksesta ja hän käytännössä esittää parantuneensa aivovamman aiheuttamista muistihäiriöistä lukemalla päivittäin seuraavaa affirmaatioita:

I let go of the limiting belief that I have a horrible memory. My brain is a miraculous organism capable of healing itself, and my memory can improve, but only in proportion to how much I believe it can improve. So, from this moment on, I am maintaining the unwavering belief that I have an excellent memory, and it's continuing to get better every day. (MM, 85–86; kurssiivi alkuperäinen.)

Self-help-teoksissa positiivisella ajattelulla on tavanomaisesti keskeinen rooli, mutta sen ihanne on levinnyt myös mediateksteihin ja ihmisten arkiajatteluun. Woodstockin (2005, 156; 2006, 322; 2007, 170) mukaan self-help esittää, että yksilöt voivat muuttaa elämäänsä, ihmissuhteitaan, työtään ja persoonallisuuttaan yksinkertaisesti vain muuttamalla ajatteluaan. Todellisuus tuotetaan self-helpissä pääasiassa positiivisen ajattelun lävitse ja vahvistavassa roolissa toimivat uskonnolliset sekä tieteelliset maailmankuvat (Woodstock 2005, 156; 2006, 321). Affirmaatioiden ja positiivisen ajattelun kautta pyritään siis ohjailemaan tietoisuutta, joka kiinnittää tämän self-helpille ominaisen piirteen *mindfulnessiin*.

Liz Kinnamon (2016, 189) esittää, että vallitsevan *mindfulness*-narratiivin mukaan länsimaiset kärsivät, koska heidän taitonsa keskittyä (työelämässä) on syrjäytetty joko teknologian tai nimeämättömien, mutta luonnollistettujen prosessien, kuten kiireen myötä. Coco Lili siirtää

aamurutiinivideoissaan puhelimensa syrjään, mikä implikoi laitteen olevan keskeinen häiriötekijä hänen elämässään. Löfgrenin (2007, 132) mukaan elämmekin maailmassa, jossa ympäristömme on täynnä tavaroita, laitteita ja erilaisia aktiviteetteja. Kyse on siis ylimääräisten ärsykkeiden karsimisesta. Coco Lilin videon rauhallisuudesta johtuen se ei ensisijaisesti välitä tekiästään tehokasta mielikuvaa, mutta hengellistä tasapainoa senkin edestä. Kuvaavaa on, että hänen toisessa aamurutiinivideoissaan ”FALL MORNING ROUTINE” hänet nähdään myös terrassilla joogaamassa (2017, 2:06–2:31).

Vaikka self-helpillä ja *mindfulnessilla* voidaan tavoitella samoja asioita – parempaa keskittymiskykyä ja siten tehokkuutta – ne eivät kuitenkaan ristiriidattomasti toimi yhdessä. *Mindfulnessin* ihanteisiin ei suoranaisesti kuulu elämän suunnittelu tai arkinen toisto. Päinvastoin *mindfulnessissa* jokainen hetki nähdään ainutkertaisena. Kirjaimellisesti pyritään keskittymään tähän hetkeen, jolloin ikään kuin eletään preesensissä. Toisaalta välitön kokemus on auttamatta kerronnan ulottumattomissa. Aamurutiinivideot eivät ole kerrontatavoiltaan tai ideologiselta perustaltaan millään tavoin puhtaita. Niiden tekijät eivät todennäköisesti ajattele kerronnan lajityyppiä ja ottavat siksi vaikutteita kulttuurisesta ympäristöstään sekoittaen kerronnan erilaisia trendejä ennakkoluulottomasti, ehkä tietämättäänkin toisiinsa. Coco Lili ei kenties näe minkäänlaista ristiriitaa siinä, että hän elää ”tässä ja nyt” joogaten ja affirmaatioita kirjoittaen, kun samanaikaisesti kuvaa katsojilleen videota näistä välittömien kokemusten hetkistään.

2.5 Videoiden autenttisuus tosielämää kuvaavina teksteinä

YouTube on perustettu *DIY*-kulttuurin¹⁶, eli niin sanotun tee-se-itse-kulttuurin ihanteelle, jossa kenellä tahansa on mahdollisuus kuvata itse videoita ja ladata ne yhteiselle julkaisualustalle. Tämän vuoksi *autenttisuus* on ollut keskeinen kysymys videoblogien tarkastelussa niin sosiologiassa (esim. Burgess & Green 2009; Talvitie-Lamberg 2014) kuin kertomuksentutkimuksessakin (Kuhn 2015; Page 2012, 163–184). Kimmokkeen YouTuben autenttisuuden tarkasteluun antoi vuonna 2005 sattunut LonelyGirl15-tapaus, jossa 15-vuotiaana Bree Averyna videoillaan esiintyvä nainen paljastui näyttelijäksi ja aiheutti katsojissaan raivoreaktion. Tutkimuksessa LonelyGirl15-käyttäjän paljastuminen on nähty YouTuben käännekohtana, jossa itsetekemisen kulttuuri ja samalla yleisön olettamus autenttisuudesta kokivat kolhun (Burgess & Green 2009, 29).

¹⁶ Englanninkielien sanoista *Do It Yourself*.

Narratologi Markus Kuhn (2015, 255) määrittelee videoblogien yhteydessä autenttisuuden eräänlaiseksi laadulliseksi ominaisuudeksi, joka ei suoraan koske kysymystä faktasta ja fiktiosta. Kyse on ennemminkin siitä, sisältääkö kerronta riittävän määrän evidenssiä autenttisuudesta. Hänen mukaansa on tärkeä erottaa, puhutaanko autenttisuudesta tosiasiallisena aitoutena vai eräänlaisena esteettisenä strategiana.¹⁷ Tähän mennessä olen kiinnittänyt huomiota lähinnä tosiasiallisen aitouden ja todenmukaisuuden tarkasteluun, mutta videoiden autenttisuutta on myös mahdollista tarkastella esteettisten strategioiden kautta. Kuhn käsittelee autenttisuuden yhteydessä *autenttisuuden merkitsijöitä*¹⁸, jotka eivät ole luonteeltaan pysyviä vaan dynaamisia, kontekstisidonnaisia ja historiallisille muutoksille alttiita. Artikkelissaan hän tuo esiin muutamia käsitteitä, joiden erittelyn näen hyödylliseksi myös oman aineistoni tarkastelua ajatellen. Näitä ovat *autenttisuuden intentio*, *strategiat*, *autenttisuuden oletamus* ja *autenttisuuden sopimus*.¹⁹ Näitä kaikkia autenttisuuden aspektoja voi Kuhnin mukaan tarkastella ainakin suhteessa tuotannollisiin olosuhteisiin, audiovisuaaliseen kerrontaan ja kerronnan vastaanottoon. (Mt., 255–256.)

Aloittaessani aamurutiinivideoiden autenttisuuden tarkastelun on syytä todeta, etteivät ne missään tapauksessa ole erityisen autenttisia. Esimerkiksi Sarahin herääminen virkeänä sängystään täydessä valaistuksessa ja meikit kasvoillaan on tosielämään suhteutettuna yksiselitteisesti epäaitoa. Kuhn (2015) käyttää artikkelissaan autenttisuudesta yhtenä esimerkkinä käsikameralla kuvattua ”Me at the Zoo” -videota YouTuben alkuajoilta. Videon latausvuonna 2005 sivusto ei ollut vielä ammattilaisten ja puoliammattilaisten videontekijöiden kansoittama. Tuon ajan historiallisessa kontekstissa Kuhn ymmärtää autenttisuuden yksityisenä, itsetehtynä, ja epäammattimaisena (Kuhn 2015, 256).

Esimerkiksi Sarahin video ei edellisten kriteerien valossa ole autenttinen, mutta hänenkin videossaan on muutamia autenttisuuden merkitsijöitä, jotka myös Kuhn artikkelissaan mainitsee. Ehkä näkyvin ja keskeisin niistä on jo aiemmin esiin tullut lukijan puhuttelu. Tulinkin jo todenneeksi, että kyse on vain näennäisestä kommunikoinnista, mutta tästä huolimatta se voidaan nähdä strategiana luoda autenttisuuden *tuntua*. Cambria Joyn ja Mia Stammerin videoiden

¹⁷ Autenttisuutta pelkkänä esteettisenä strategiana havainnollistavat esimerkiksi käsikameralla kuvatut, pseudo-dokumentaariset fiktiiviset elokuvat kuten *Blair Witch Project* (1999).

¹⁸ Kuhnin teoria on sovellus Ansgar Nünningin (1997) epäluotettavaa kertojaa koskevasta teoriasta, joka on julkaistu artikkelissa ”But why will you say that I am mad?” On the Theory, History, and Signals of Unreliable Narration in British Fiction” (*Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik* 22:1, 83–105). Myös käsitteistöt ovat hyvin lähellä toisiaan, sillä myös Nünning puhuu epäluotettavuuden signaaleista ja erottelee toisistaan intratekstuaaliset ja kontekstuaaliset epäluotettavuuden signaalit.

¹⁹ Engl. *Intention of authenticity, strategies of authenticity, assumption of authenticity, contract of authenticity*.

alussa on lisäksi muusta kerronnasta erillinen osio, jossa he puhuvat suoraan kameralle ilman jälkeensä äänitettyä *voice-over*-kerrontaa. Kuhn esittää, että suoraa kameralle puhuminen hämärtää rajaa audiovisuaalisen tekstin ja sen ulkoisen kontekstin välillä. Tekijä ylittää tällöin niin sanotun ”neljännen seinän”. (Mt., 257.) Muita keskeisiä kielenkäyttöön liittyviä autenttisuuden osoittimia aamurutiinivideoissa ovat puhekielisyys, täytesanat ja sanojen toisto (ks. mt., 256). Täytesanoista Sarah, Cambria ja Mia käyttävät videoillaan erityisesti sanaa ”so”, joka toistuu lukuisia kertoja ja toisinaan monta kertaa yhdessä lauseessa. Toistosta ja täytesanoista huolimatta videoissa ei kuitenkaan ole puheeseen kuuluvaa epäröintiä tai pohdiskelevia taukoja lauseiden tai sanojen välillä.

Kuhnin näkemysien valossa olisi väärin sanoa, että aamurutiinivideot olisivat ehdottomasti ei-autenttisia. YouTube kontekstina on muuttunut merkittävästi käsikamera-ajasta ja Kuhn itse myös esittää autenttisuuden historiallisesti muuttuvana (Kuhn 2015, 255). Ammattimaistumisen myötä kotikutoisuus on jäänyt YouTubessa auttamatta vähemmälle. Amatöörivideoiden osuus on yhä suuri, mutta YouTubesta on kehittynyt ammattimaisuutta suosiva julkaisualusta, sillä hyvin tehdyt videot tuottavat enemmän mainostuloja. Mutta ovatko aamurutiinivideot lopulta edes tarkoitettu autenttisiksi, tosielämää kuvaaviksi videoiksi? Keskeinen kysymys liittykin autenttisuuden *intentioon*. Ratkaisevaa Kuhnin mukaan on, kuinka paljon videon tekemisessä on käytetty esimerkiksi edellä käsiteltyjä autenttisuuden merkitsijöitä (mt., 255).

Narratologiassa on aiemmin kieltäydytty kokonaan ottamasta kantaa tekijän intentioihin. Tämä on perustunut tekstilähtöisten tutkimussuuntausten käsitykseen siitä, ettei teoksessa olennaista ole se, mitä tekijä on ajatellut tai tarkoittanut, vaan tekstistä itsestään analysoitavat piirteet. Wimsatt ja Beardsley (1946) lanseerasivat aikoinaan käsitteen *intentionharha* (*intentional fallacy*), jolla he toivat esille tekijän intention epäolennaisuuden. Koska intention ei ole lukijalla pääsyä, ei sitä siksi pitäisi myöskään tieteellisyyden nimissä lähteä arvailemaan. Lisbeth Korthals Altes (2014, 11) kuitenkin esittää, että narratologit ovat nyt valmiimpia kuin koskaan ulottamaan liikkuma-alansa tekstin rajojen ulkopuolelle ja huomioimaan myös niiden sosiaaliset ja historialliset kontekstit, kirjailijan roolia unohtamatta. Tästä syystä teorian lainaaminen muilta tieteenaloilta kuten sosiologiasta on myös tarpeen. Puhtaasti kerronnan rakenteisiin keskittyvät narratologiset teoriat ovat omiaan tekstien tarkassa analyysissä, mutta ottaakseen kantaa yhteiskunnalliseen keskusteluun tekstuaalisesta ympäristöstämme, tarvitaan apua myös muilta tieteenaloilta. Autenttisuuden intention pohtiminen kuitenkin näyttää palautuvan viime

kädessä itse tekstiin, sillä niiden otsikot, esittelytekstit ja varsinainen kerronta antavat ristiriitaisia tulkintaohjeita videon lajityypistä. Kuten olen jo edellä esittänyt.

Autenttisuuden merkitsijöitä tarkastelemistani videoista löytyy lopulta melko vähän ja jo lyhyellä vilkaisulla ilmenee, etteivät videot ole dokumentaarisia. Lisäksi haparointi itsestä kertomisen ja *how-to*-kerronnan välillä on aamurutiinivideoissa enemmän sääntö kuin poikkeus. Sarah Bettsin hapuilu tulee esille jo videon esittelytekstissä: ”how I get ready in the morning (GRWM) as well as some little morning tips and hacks that I use to get me up and going”. Sitaatissa mainitut ”vinkit” ja ”neuvot” voidaan liittää suoraan ohjeellisuuteen ja self-helpiin. Cambria Joyn video puolestaan poukkoilee minämuotoisen preesenskerronnan ja sinämuotoisen puhutelmun välillä, joka hämärtää rajaa *minun* ja *sinun* välillä. Hämäryys johtaa monitulkintaisuuteen sen suhteen, onko kyseessä todella rutiini vai erityinen aamu muiden joukossa ja toisaalta onko rutiini videobloggaajan elämässä tosiasiallinen vai onko kyseessä pelkkä opastus oikeanlaisiin aamurutiineihin.

Autenttisuuden oletamus on Kuhnin mukaan sama kuin se, että katsoja hyväksyy katsomansa videon autenttisena. Tämä on sikäli ongelmallinen näkemys, että katsojat eivät ole mikään homogeeninen joukko, vaan toinen saattaa uskoa näkemäänsä helpommin kuin toinen. Tässä vaikuttaa paitsi henkilökohtaiset ominaisuudet, myös aiempi kokemus julkaisualustasta. Kuhn (2015, 262) toteaa artikkelinsa lopuksi, että autenttisuus on lopulta käyttäjäyhteisönsä määriteltävissä. Voisikin kuvitella, että aamurutiinivideoiden kommenttiosiossa käyttäjät kävisivät vilkasta keskustelua autenttisuudesta, mutta näin ei isossa mittakaavassa ole. Kommentit keskittyvät videoiden pieniin yksityiskohtiin, videobloggaajan ulkonäköön, esineisiin ja käytettyihin kulutustuotteisiin sekä kanavan yleiseen suitsutukseen. Kenties tämä on seurausta monitulkintaisuudesta, joka puurouttaa omaelämäkerralliset ja *how-to*-kerrontaan kuuluvat piirteen siten, että molemmat saattavat jäädä katsojalta havaitsematta. Tarvitseeko autenttisuudesta lopulta neuvotella vai riittääkö pelkkä otsikoissa esiintyvä pronomini *my* sopimukseksi videoiden tosiasiallisuudesta?

Tätä autenttisuuden minimivaatimusta puoltavat autobiografiatutkimuksen klassikkoteoreetikko Philippe Lejeunen näkemykset. Lejeune (1982, 206) esittää, että lukijan ja omaelämäkerran kirjoittajan välillä vallitsee *omaelämäkerrallinen sopimus* (*autobiographical pact*). Sopimukseen kuuluu, että lukija voi luottaa kirjoittajan olevan se henkilö, joksi itseään väittää. Kirjoittaja, joka antaa teoksensa lukuohjeeksi lukea sitä omaelämäkerrallisena teoksena siis sitou-

tuu siihen, että hän kertoo *omista* vaiheistaan. (Mt.) Tätä näkemystä seuraten ne aamurutiinivideot, jotka väittävät käsittelevän *minun* aamurutiineitani olisivat sopimuksen nojalla tosielämään pohjautuvia. Lisäksi sopimus edellyttäisi, että videobloggaajaa olisi se henkilö, joksi itseään väittää. Tämä on aineistoni kohdalla hieman monitulkintaista, sillä ei ole varmaa, että kaikki tarkastelemani videobloggaajat esiintyisivät oikeilla nimillään. Internetissä tosiasiallisuuden, alkuperäisyyden tai henkilöiden identiteettien varmistaminen on julkaisualustasta riippumatta hankalaa materiaalin valtavan määrän ja ideoiden kierrättämisen vuoksi. Tämän luvun lopputulemana esitänkin, että aamurutiinivideoiden monitulkintaiset kerrontatavat ovat paitsi strategia peittää videoiden mahdollinen epäautenttisuus myös toissijaistaa koko kysymys niiden todenmukaisuudesta.

3. *YOU CAN DO IT* – Suostuttelu, *you* ja positiivinen eetos

You-pronominin käyttö paitsi hämärtää tarinan ja diskurssin rajaa, asettaa myös tulkinnanvaraiseksi sen, kehen pronominilla viitataan (esim. Fludernik 1993; 1994; 2011; Reitan 2011; Mildorf 2012; 2016). Fiktiivisten tekstien toisen persoonan kerrontaa on teorisoitu kertomuskentutkimuksessa runsaasti, mutta aamurutiinivideoiden audiovisuaalisen luonteen vuoksi kirjallisten tekstien teoria ei kaikilta osin sovellu niiden tulkintaan. Kirjallisen ja suullisen *you*-kerronnan raja-aitoja tutkinut Jarmila Mildorf (2012, 76) on todennut, että toisen persoonan kerronta ankarassa muodossaan, *niin kuin se narratologiassa ymmärretään*, on itse asiassa suhteellisen harvinainen arkielämän kerrontatilanteissa. Hän arvelee sen johtuvan yhtäältä kerrontatavan ”luonnottomuudesta” ja kertojan motivaation puutteesta kertoa jollekin toiselle hänen itsensä tarina (mt., 76). Tässä käsittelyluvussa syvennyn aamurutiinivideoiden toisen persoonan pronominin käyttötapoihin ja erityisesti puhutteluun, jonka esitän toimivan osana videoissa käytettävää suostuttelun retoriikkaa. Retorisen analyysin pohjana toimii Aristoteleen (2012, 11) klassinen jaottelu *ethokseen*, *pathokseen* ja *logokseen*. Analyysissä tartutaan kuitenkin vain ensiksi mainittuun. Eetoksen käsittelyssä tukeudun narratologi Lisbeth Korthals Altesin (2014) näkemyksiin.

3.1 Puhuttelu, geneerinen *you* ja mainosdiskurssi

hey guys what’s up welcome to in this video so today as you can probably tell by the title I’m going to be doing a morning routine I have done one of these for a long time I feel like at least I feel like that so I wanted to do an updated one and this one’s kind of cool because I’m actually I go for my workouts later on today’s Monday you’re not going to watch this on Monday this is what a morning in mine looks like when a workout is not involved it just typically involves a lot of coffee and Bible reading and getting work done and all that kind of stuff alright anyway let’s get into the video. (Cambria Joy 2016, 0:14–0:40.)

Edellä siteerattua Cambria Joyn aamurutiinivideon alkuosaa voisi luonnehtia videon johdannoksi tai eräänlaiseksi aiheen motivoinniksi. Kuvaustyyliiltään muusta videosta erillinen alkuosa on tyypillinen niin aamurutiinivideoille kuin muillekin videoblogikanavien aihevideoille. Johdannolle tyypillistä on suoraan kameralle puhuminen, aiheeseen johdattelu ja videon mielekkyyden perustelu. Labovin ja Waletzky (1976, 363) suullisen kertomuksen mallissa tätä voisi kutsua *abstraktiksi*, jossa tiivistetään tulossa oleva sisältö (”a lot of coffee and Bible reading and getting work done and all that kind of stuff”), mutta joka kuitenkin pitää sisällään

myös tarinan kerrottavuuden arviointia ("I have done one of these for a long time") (mt., 364). Cambrian lopuksi huudahtama "let's get into the video" korostaa entisestään johdannon ja varsinaisen videoaiheen välistä eroa ja tuo julki, että osat ovat kuvattu ajallisesti erillään toisistaan. Näennäistä vuorovaikutustilannetta puolestaan vahvistaa toteamus: "today's Monday you're not going to watch this on Monday". Cambria ikään kuin muistuttaa itselleen, etteivät katsojat ole hänen kanssaan samassa ajassa ja tilassa. Tällä voi olla joko välittömyyttä lisäävä tai vähentävä vaikutus: toisaalta vuorovaikutustilanteen näennäisyys tuodaan eksplisiittisesti esille, mutta tilanne esitetään niin välittömänä, että puhuja itsekin joutuu muistuttamaan itselleen, ettei video ole reaaliajassa katsojien nähtävänä.

Vapaamuotoinen aiheen motivointi on sävyltään keskusteleva kehon liikkeiden ja eleiden ollessa samankaltaisia kuin aidossa vuorovaikutustilanteessa. Videoestetiikassa suoraan kameranalle puhumista pidetään keskeisenä intiimiyden rakentajana, joka on olennainen osa myös autenttisuuden tuntua (Tolson 2010, 286; Kuhn 2015, 256). Tähän liittyy paitsi keskusteleva sävy myös kamerakulma, jossa puhuja on asemoituna suoraan katsekontaktiin yleisön kanssa. Tämä on monesti aamurutiinivideoiden ainoa jäännös entisaikojen webkameraestetiikasta, jolla merkittiin YouTubea omalakisena, osallistavana ja autenttisenä mediaympäristönä. (Ks. Kuhn 2015, 257; Tolson 2010, 286.) Puoliammattimaisten aamurutiinivideoiden keskustelevat aloitukset jäävät editointineen ja luonnolliseksi puheeksi liian sujuvine lauseineen kauaksi autenttisesta raakakuvasta.

(Cambria Joy 2016, 0:31)

Monika Fludernik (esim. 1993; 1994; 2011) on yksi eniten toisen persoonan kerrontaa tutkineista kertomusteoreetikoista. Artikkelissaan "Narrative 'You' As Addressee And/Or Prota-

gonist” (1993) hän toi esille aiemman tutkimuksen rajoittuneisuuden ymmärtää *you*-pronominin käyttö ainoastaan puhutteluna tai viittauksena fiktiiviseen protagonistiin. Sen sijaan näiden kahden yhdistyminen tekstissä oli hänen mukaansa jätetty vähemmälle huomiolle. (Fludernik 1993, 218.) Fludernik (mt., 221–222) esittääkin, että fiktiivisessä tekstissä *you*-pronominilla voidaan viitata 1) geneerisesti kehen tahansa tai yleisöön 2) puhujaan tai kertojaan 3) molempiin. On kuitenkin huomioitava, etteivät fiktiivisen kerronnan teoriat tuo sanottavasti lisäarvoa geneerisen puhuttelun (ensimmäinen vaihtoehto) analyysille faktuaalisessa videotekstissä, sillä tosielämän vuorovaikutteisessa kerronnassa se nimenomaan on kaikkein tyypillisin tapa käyttää toisen persoonan pronominia (Mildorf 2012, 81; ks. myös Fludernik 1996, 232). Vaikka Fludernikin tarkastelu keskittyykin pitkälti fiktiivisiin teksteihin, hän kuitenkin huomauttaa, että monet tavat hyödyntää toisen persoonan kerrontaa ovat ei-kirjallista alkuperää (Fludernik 1993, 235). Hän mainitsee neljä ei-kirjallista tapaa käyttää toisen persoonan pronominia. Näistä ensimmäinen on leimallinen ohjeille ja opaskirjoille, toinen todistajalausunnoissa käytetty, kolmas geneerinen ja neljäs itseviittaava *you*-pronominin käyttö. (Fludernik 1993, 235–238.)²⁰ Viime luvun käsitellessä aamurutiinivideoita *how-to*-kerrontana, keskityn nyt tässä luvussa tarkastelemaan kahta viimeistä käyttötapaa ja niiden yhdistelmiä.

Kaikissa tarkastelemissani aamurutiinivideoissa käytetään suoraa puhuttelua vähintään katsojia aktivoivien kysymysten muodossa. Videobloggaajat esittävät katsojilleen kysymyksiä arkielämän vähäpätöisistä yksityiskohdista. Esimerkiksi Sarah Betts tiedustelee videollaan, mitä sokeria hänen katsojansa käyttävät: ”I really like brown sugar tell me if you have a preference my preference is personally brown sugar” (Sarah Betts 2016, 5:47–5:54). Kysymys sokerista on turhanaikainen, sillä merkittäviä makueroja eri väristen sokereiden välillä tuskin on havaittavissa. Ruskeaan sokeriin, tai mihin tahansa puhdistamattomaan tai vähemmän prosessoituun elintarvikkeeseen, on kuitenkin koodattu viittaus terveellisestä elämäntavasta. Samalla kun Sarah kertoo suosivansa terveellisempää vaihtoehtoa, hän tarjoaa katsojalle mahdollisuuden vastaavaan identiteetin ilmaukseen videon kommenttipalstalla. Osa katsojista tarttuu näihin täkyihin ja jättää aiheeseen liittyvän kommentin.

lilly121127
2 years ago
I love brown sugar in my coffee :)

(Tarkistettu 21.9.2018.)

²⁰ Engl. *Instructions and Guide Book you, courthouse you, generalizing you ja self-address you.*

Edellä siteeratun käyttäjän ja Sarahin vuorovaikutus päättyy tähän. Näin käy useimmille katsojien jättämille kommentteille, joihin ei koskaan vastata. Yksinkertaiset kysymykset, joihin kelpaa yksinkertainen vastaus, eivät tavanomaisesti onnistu herättämään keskustelua myöskään yleisön keskuudessa. Puhuttelu ja yritykset viritellä pienimuotoista vuorovaikutusta ovat kuitenkin tärkeä retorinen keino, jonka avulla puhuja pyrkii luomaan tuttavallista suhdetta kuulijaansa. Esitetyt kysymykset vahvistavat katsojan tunnetta siitä, että hänestä välitetään ja hänet huomiodaan. Tätä voidaan pitää tärkeänä lähtökohtana normatiivisen ja kaupallisen viestin välittämiseksi. Se vahvistaa puhujan *eetosta*. Aristoteles (2012, 11) liitti eetoksen ainoastaan puhetaitoon, mutta myöhemmin käsitettä on laajennettu koskemaan kaikkea, mikä puhujassa luo vaikutelmaa hänestä. Näin esimerkiksi puhujan tyyli ja asenne ovat keskeisiä eetoksen rakentamisen peruspilareita. Aristoteleen (2012, 60) retoriikan mukaan eetos voi perustua puhujan kokemukseen ja pätevyyteen (kreik. *fronēsis*), moraalisiin hyveisiin (kreik. *aretē*) tai hyvään tahtoon kuulijoitaan kohtaan (kreik. *eunoia*). Puhujan tulee siis olla käytännöllisesti järkevä, tehdä parhaansa ja suhtautua yleisöönsä myönteisesti (mt., 211m). Sarahin näennäinen kiinnostus yleisön sokerinkäyttötapoja kohtaan paitsi vahvistaa hänen eetostaan terveellisenä ihmisenä, luo myös vaikutelmaa hyvästä tahdosta.

Kysymysten ohella vloggaajat viittaavat katsojaansa pyrkimyksensä ohjata heitä paitsi oikeanlaisiin aamurutiinivideoihin myös oikeanlaiseen kuluttamiseen. Cambria Joyn videon esitelytekstissä on lista tuotteita, joista katsojat saavat halutessaan alennuksen. Tuotteet liittyvät Cambrian ”shower time” -rutiiniin ja kietoutuvat yhteen siten, että suoritettava rutiini näyttää itse asiassa *vaativan* tiettyjä tuotteita. Alennusmaininnat, tuotteiden suosittelu ja yksiselitteinen mainospuhe tekevät videosta opastavan ja omaelämäkerrallisen tekstin ohella siten myös *mainoksen*. Kaupallisuus on näkyvä osa aamurutiinivideoita ja ylipäättänsä lifestyle-videoblogeja. Suoraa mainospuhetta ei kaikissa tarkastelemissani videoissa ole, mutta näissäkin kulutustuotteet nousevat keskeisiksi osaksi rutiinia. Rutiinivideot ovat hedelmällinen maaperä mainonnalle, sillä erilaisten kulutustuotteiden avulla saadaan melko samankaltaiseen sisältöön edes hieman persoonallista vaihtelua.

Videon suihkukohtauksen kerronta poikkeaa videon muusta kerronnasta. Cambria puhuu aluksi minämuotoisesti omista kokemuksistaan ja mieltymyksistään, mutta kerronta muuttuu pian mainospuheeksi, joka esitetään hypoteettiselle *you*-yleisölle ja potentiaaliselle ostajalle: ”it’s sulfate free but it still removes product buildup it really helps strengthen your hair especially if

it's overprocessed or overtreated" (Cambria Joy 2016, 2:56–3:03). Hypoteettinen "if" etäännyttää kerrontaa Cambrian omista kokemuksista, kuten myös puheessa käytetty erityissanasto. Esimerkiksi "it neutralizes orange or green tone" (mt., 3:26–3:28) viittaa tuotteen väitettyihin ominaisuuksiin, ei enää suoraan Cambrian kokemuksiin, sillä hänen hiuksensa eivät samanaikaisesti voi taittaa sekä oranssin että vihreän sävyyn. Erityissanaston lävitse kuuluu markkinoivan yrityksen ääni, joka tuotekuvauksillaan pyrkii luomaan potentiaalisen ostajan lähtötilanteesta huolestuttavan kuvan käyttämällä sanoja "tuotekertymä" tai "ylikäsitelty" sen sijaan, että kerronnassa puhuttaisiin vain kuivista tai hauraista hiuksista. Samankaltaista medikalisoitua kerrontaa on myös Patrick Batemanin fiktiivisessä aamurutiinissa: "One should use an alcohol free antibacterial toner with a water-moistened cotton ball to normalize the skin." (*American Psycho*, 26). Sekä *American Psychossa* että Cambria Joyn videossa erikoissanaston käyttö vahvista asiantuntijuuden vaikutelmaa, mutta toisaalta tekee kertojan etäiseksi. Cambria Joyn asiantunteva eetos tukee vaikutelmaa kerronnan objektiivisuudesta ja jopa tieteellisyydestä: tuotteen toimiminen on tosiasia, ei riippuvainen kertojan kokemuksesta. Toisen persoonan *you* toimii etäännytyksenä kertojan kokemuksesta ja sitä käytetään *geneerisessä* mielessä viittaamaan *kehen tahansa* (paitsi tässä tapauksessa Cambriaan itseensä).

Mainonnan diskurssia tutkinut Guy Cook on esittänyt, että mainosteksteissä hyödynnetään kaikkia pronomineja monipuolisesti, mutta muusta kielenkäytöstä poikkeavalla tavalla. Kuten muutkin viittaamani teoreetikot, myös Cook (1992, 156–156) pitää mainonnan *you*-pronominia merkitykseltään epävakana. Hänen mukaansa mainonnan *you*-pronominilla on kaksois-eksoforinen luonne: teksti viittaa samanaikaisesti johonkin joka *on kuvassa*, mutta samalla myös mainoksen *vastaanottajaan*. Kuva ja sana luovat kaksi eri puhuttelutilannetta, jossa verbaalinen *you* ja visuaalinen *you* kuitenkin sulautuvat yhteen. Cook tekeekin mielenkiintoisen päätelmän *you*-pronominin viittauskohteesta: Mikäli yhdellä sanalla (*you*) viitataan kahteen eri henkilöön (kuvan *you* ja katsoja *you*), heidän tulee itse asiassa *olla sama* henkilö. Cook huomauttaa, ettei tämä suinkaan tarkoita sitä, että katsojat uskoisivat tällaiseen muodonmuutokseen, mutta mahdollisuus tällaiseen fantasiaan tarjotaan. (Mt., 158.) Kyse on siis katsojan täydellisestä samaisumisesta kuvassa näkyvän henkilön kanssa.

Hieman samanlaiseen näkemykseen on päätenyt niin ikään mainontaa teoretisoinut Angela Goddard. Hän esittää, ettei kertojan tarvitse tosiasiallisesti tietää keitä hänen katsojansa ovat, mutta hän voi silti pyrkiä esittämään kerrontansa *tietyn tyyppiselle* henkilölle. Vaikka tämä ole-

tettu kerronnan vastaanottaja ei vastaisikaan todellista yleisöä, se ainakin vastaa sitä, mitä katsoja *haluaisi olla*. Näin katsoja identifioituu ideaalin yleisön rooliin ja ikään kuin *tulee* kerronnan (ideaaliksi) vastaanottajaksi. (Goddard 2002/1998, 32.) Sekä Goddardin että Cookin näemykset olettavat yleisön asettuvan melko ongelmattomasti ideaalin vastaanottajan rooliin, joka toisinaan fuusioituu kuvan *you*-henkilön kanssa. Itse pidän tätä ennemminkin mainostajan pyrkimyksenä kuin katsojan tosiasiallisena asemoitumisena, joka nähdäkseni on riippuvainen monista eri tekijöistä kuten katsojan taustasta ja mielenlaadusta katsomisen hetkellä.

Silmiinpistävästä kaupallisuudestaan huolimatta mainos on vain yksi lajityyppi, joka aamuruutiinivideoista voidaan tunnistaa. Fludernik on käyttänyt (1996, 228–229) geneerisestä *you*-kerronnasta esimerkkinä Lorrie Mooren *Self-Help*-novellikokoelmaa (1985), jonka tekstit imitoivat self-help-oppaiden kerrontaa. Niissä käytetty imperatiivimuoto luo hypoteettisen kerrontatilanteen, joka lopulta paljastuukin koskevan hyvin spesifisti fiktiivisen tarinan päähenkilöä tiettyssä tilanteessa (Fludernik 1996, 228). Tarkasteleman videot eivät ole fiktiivisiä, joten geneerinen *you* ei luonnollisestikaan viittaa mihinkään *fiktiiviseen*. Se herättää kuitenkin kysymyksen siitä, viittaako se *videon kertojaan* eli tässä tapauksessa myös aktuaaliseen tekijään. Kaksoispuhuttelu on siis mahdollinen jo pelkästään verbaalisella tasolla ilman kuvakerrontaakin. Silloin kun Cambria Joy nostaa esille erityisiä kulutustuotteita, palautuu geneerinen käyttö mainosdiskurssiin, mutta toisinaan kerronta liukuu toiseen persoonaan myös sellaisten rutiinien kuvauksessa, jotka eivät ainakaan suoraan liity tuotteisiin, joita katsojalla olisi mahdollisuus ostaa. Yksi tällainen useammalla videolla toistuva rutiini on vuoteen sijaaminen, johon katsojaa suostutellaan *you*-pronominilla.

I immediately start to make my bed this makes my room and just feel so much cleaner I feel so productive in the morning when I do this and I just like the way it feels to just wake up and make a cup of coffee and get my bed made and clean and it just starts the day of on such a great note it only takes a couple minutes to do and so *if you don't make your bed in the morning I really suggest trying it out because I feel like it just improves your mood so much*. (Cambria Joy 2016, 1:36–2:00.)

Kerronta tapahtuu edellä pääasiallisesti ensimmäisessä persoonassa. Cambria kertoo omakohteisesti rutiinistaan, jonka tuntee lisäävän produktiivisuuttaan. Sitaatin loppupuolella Cambria kuitenkin jo puhuttelee katsojaansa. Ensinnä kursivoitu tekstikohta on katsojan suoraa puhuttelea, johon käytetty kieltoimuoto (”if you don’t”) antaa suorastaan painostavan sävyn ja velvoittaa katsojaa toimimaan kertojan toivomalla tavalla. Puhuttelija ja puhuttelun kohde ovat tässä kieltoimuodon vuoksi toisistaan yksiselitteisesti erillään. Seuraava kursivointi puolestaan on

viittauskohteeltaan epäselvempi. ”I feel like it just improves your mood so much ” voidaan tulkita joko pyrkimykseksi asettua katsojan asemaan tai vaihtoehtoisesti ymmärtää sen geneerisessä merkityksessä ”musta tuntuu, että se kohentaa oloa tosi paljon”. Samalla se on kuitenkin toimiva viittaus videobloggaajan omaan kokemukseen.

Käsitys toisen persoonan kerronnasta katsojan mielikuvitusleikkinä sopii hyvin yhteen Kacandesin (1993) näkemykseen *you*-kerronnasta lukijaa osallistavana performanssina. Katsojan samaistuminen onkin eittämättä keskeinen näkökulma etenkin, kun tarkastelemme sosiaalisen median kontekstia. Perinteisessä televisio- ja elokuvatuotannossa tekijät ja esiintyjät ovat järkevättömästi erillään yleisöstä. Nykyinen mediaympäristö on mahdollistanut kuitenkin tekijöiden ja yleisön sekoittumisen. Tähän viitataan yleisesti käytetyllä *participatory culture* -termillä (esim. Burgess & Green 2009), joka voidaan suomentaa esimerkiksi osallistumiskulttuuriksi. Olisikin mielenkiintoista pohtia, voisiko puhutteleva kerronta ja katsojan *halu* tulla osalliseksi YouTuben julkisuuskenttää olla yksi syy videoiden suosiolle. Samoin kuin videoilla esiintyvät tuotteet esitetään haluttavina, voidaan videobloggaajan suosio sekä julkinen ja taloudellinen asema yhtäläisesti nähdä tavoittelemisen arvoisena.

Korthlas Altsesin (2014, 193–194) mukaan omaelämäkertaan liittyy aina riski, ettei kirjoitettu teksti pysty oikeuttamaan itseään lukemisen arvoisena (kerrottavana). Omaelämäkerrat usein ehdottavat tapoja antaa painoarvoa yksittäisen henkilön elämäkerralle kohdaten näin merkityksettömyyden uhan. Oikeutus voi tapahtua esimerkiksi epätavanomaisuuden ja erityislaatuisuuden korostamisella tai päinvastoin yleistämällä omaelämäkerta ”kenen tahansa tarinaksi”. (Mt., 194.) Aamurutiinivideoiden suosio ei perustu tekijöidensä poikkeuksellisille kyvyille vaan nähdäkseni fantasialle julkisuudesta ja tavallisen keskiluokkaisuuden ylittämisestä. Se, että kyseessä on henkilö vailla erityistaitoja, saa katsojan kokemaan fantasiansa julkisuudesta tai muuten upeasta elämästä hieman realistisempänä. Aamurutiinivideoissa esitetty elämäntapa ei ole miljonäärien luksusta, vaan videoilla esitetyt materiaaliset puitteet ovat keskiluokkaisen ihmisen saavutettavissa. Arkielämä on videoilla kuitenkin glorifioitu ja näyttäytyy tavanomaisen sijaan eksklusiivisena. Vesi on ihanan raikasta sitruunavettä ja kahvi niin hyvää, että sitä suorastaan rakastaa. Hedonismi kytkeytyy lähes kaikkiin rutiineihin. Videoblogit ovat myös tästä syystä otollinen alusta mainonnalle. Lifestyle-videoblogit saattavatkin luoda harhakuvitelman siitä, että kenellä tahansa katsojalla olisi mahdollisuus sovittaa videobloggaajan elämäntapa omaan elämäänsä *sellaisenaan*. Tuotteet on mahdollista kyllä ostaa, mutta realistisesti ajateltuna jatkuva arkielämän yksityiskohtien estetisointi on kuitenkin haastavaa, ellei satu tekemään

työkseen lifestylea kuten vloggaajat. Esitetty elämä suodattuu aamurutiinivideoissa videoformaatin ja sosiaalisen median kerrontatapojen lävitse eikä siksi ole *vain elämää*, vaan elämää eletään (myös) työksi.

3.2 Positiivinen eetos muutoksen moottorina

Sarah Bettsin aamurutiineihin kuuluvat kaiken muun ohella päiväsuunnitelman laatiminen ja videoiden editointi. Hänen työpöytänsä yläpuolella on ripustettuna kolme imperatiivia: ”FOCUS”, ”YOU CAN DO IT!” ja ”BE HAPPY”.

(Sarah Betts 2016, 6:26)

Nämä kaikki kuvaavat hyvin aamurutiinivideoille leimallista positiivista ajattelutapaa, mutta ”YOU CAN DO IT!” kiteyttää aamurutiinivideoiden lisäksi koko self-help-kulttuurille ominaisen tsemppihengen. Videon sisäisessä maailmassa Sarahin imperatiivit ovat voimallaisia hänelle itselleen. *You*-pronominilla ja käskymuodolla on näin ollen itseviittaava merkitys. Kamerakerronnan fokusoituessa seinän imperatiiveihin sekä videon introssa että myöhemmin osana varsinaista kerrontaa, se saa myös ekstratekstuaalisia merkityksiä. Sen lisäksi, että se on itselle kohdistettu käsky, toimii se myös identiteetin ilmauksena ja katsojalle osoitettuna positiivisena tsemppilauseena.

Sivusin positiivista ajattelua *mindfulnessin* yhteydessä, mutta haluan vielä syventyä aiheeseen paitsi leimallisena piirteenä self-help-kulttuuria myös aamurutiinivideoiden erityisenä piirteenä ja keskeisenä retorisenä välineenä. Woodstock (2006, 327–331) on esittänyt, että self-helpin auktoriteetti voidaan perustaa joko tekijän tietotaitoon tai omakohtaiseen kokemukseen. Kun erityistä tietotaitoa tai ammatillista osaamista ei ole, jää jäljelle mahdollisuus puhua vain omasta

kokemuksestaan. Näin tekee myös *The Miracle Morning*, jonka ohjeet perustuvat kirjailija Hal Elrodin henkilökohtaisiin kokemuksiin auto-onnettomuuden ja taloudellisen vararikon jälkeisestä muutoksesta. Pääpiirteissään teos noudattelee hyvin tavanomaista self-help-narratiivia: totaalisen romahduksen jälkeen kertoja kokee herätyksen, jonka seurauksena hän muuttaa elämänsä suunnan. Näin narratiivi pitää sisällään kaksi self-help-kertomukselle tyypillistä osaa: *ongelman tunnistamisen* ja *tunnustamisen* sekä siitä seuraavan itsensä kehittämisen (Rimke 2000, 67–68). Keskeistä Elrodin muutuskertomuksessa on sen yleisluontoisuus. Huolimatta kirjailijan melko poikkeuksellisesta elämänkulusta ja kriisistä, teos ei alleviivaa traagisten tapahtumien henkilökohtaisuutta. Kertomus on valjastettu vain palvelemaan geneerisen muutuskertomuksen narratiivia, jossa mitkä tahansa ongelmat antavat yhtä hyvät lähtökohdat onnistuneelle muutokselle.

The Miracle Morning -teoksen omaelämäkerrallisella sisällöllä on siis retorinen funktio vakuuttaa lukija siitä, että muutos on mahdollinen. Omakohtainen kokemus vahvistaa Elrodin eetosta ja tukee näin ollen suostuttelua. Kokemuksesta erityisen arvokkaan tekee kirjailijan hankaluuDET muuttaa itsensä aamuhihmiseksi: ”To say I was *not* a morning person was a gross understatement. The fact was, I dreaded getting up in the morning, particularly waking up early, almost as much I hated running.” (MM, 18.) Teos olettaa lukijan, jolle aamuherräämiset (ja juokseminen) tuntuvat vastenmielisiltä ja joka ei usko mahdollisuuksiinsa muuttua. Elrodin tunnustus vaikeasta alusta on osoitus muutoksen mahdollisuudesta henkilöstä riippumatta. *Jos minäkin pystyn siihen, niin pystyt sinäkin*. Tällä retoriikalla onnistutaan häivyttämään yksilöiden väliset erot.

Sarah Bettsin esittelyteksti ”I wanted to show you how I get ready in the morning (GRWM) as well as some little morning tips and hacks that I use to get me up and going.” (2016) herättää kysymyksen siitä, mihin Sarahin ja katsojan pitäisi olla valmis. Sekä video että sen kuvaus antavat aamusta vaikutelman prosessina, jossa valmistaudutaan johonkin. ”YOU CAN DO IT” ja positiivinen lataus eivät kiinnity videolla toimintaan, johon tarvitsisi erityistä kannustusta. Videon katsoja ei pääse jännittämään suoriutuuko Sarah koitoksesta vai ei, sillä mitään koitosta ei alkuunkaan ole. Sarah editoi työpöytänsä ääressä videota kahviaan siemaillen ja lähtee lopuksi ulos aamiaiselle. Katsojalle osoitettuna tsemppilauseenakin se on liioiteltu: mitä luultavimmin videota katsova henkilö ei juuri sillä hetkellä toimi kykyjensä äärirajoilla. Mihin kaiken positiivisen energian ja ”YOU CAN DO IT!” -asenteen tarvitsee?

Toisin kuin *The Miracle Morning*, tarkastelemani videot – muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta – eivät tuo ilmi koko elämän kattavaa muutosta, joka oikeanlaisista aamurutiineista seuraisi. Välittömiä muutoksia seuraa kuitenkin yksittäisten rutiinien noudattamisesta. Videobloggaajat esimerkiksi meikkaavat, laittavat hiuksiaan ja vaihtavat vaatteitaan, joka suoraan vaikuttaa heidän ulkonäkönsä muuttumiseen videolla myös konkreettisesti. Videoissa tapahtuva valmistautuminen assosioituukin helposti töihin tai kouluun lähtöön. Kommenttipalstoilla törmää toisinaan ihmettelyyn, miksi aamurutiinivideoissa valmistaudutaan lähtöön, vaikka ammattilaisvloggaajat ovat niitä harvoja ihmisiä, joiden *ei tarvitse* lähteä. Danielle Mansutti tuo esille tämän ristiriidan humoristisessa aamurutiinivideossaan ja esittää videon lopuksi lähtevänsä ulos. Hän palaa ovelta takaisin ja naurahtaa ”oh my god guys you actually think I leave my apartment I don’t leave my apartment I’m a youtuber” (2016b, 6:54–6:58).

Kenties kattavimmin narratologiassa kaunokirjallisuuden eetosta tutkinut Lisbeth Korthals Altes (2014, 54) esittää asenteen paljastavan tekijänsä eetoksen. Asenteella (*posture*) viitataan tekijän tietynlaiseen asemoitumiseen kirjallisuuden kentällä. Kyse on tyylistä ja tavasta kirjoittaa tietyllä tavalla, eräänlaisesta kirjallisesta strategiasta, joka ei rajoitu vain tekstuaalisiin seikkoihin, vaan kattaa myös esimerkiksi tekijän julkiset esiintymiset mediassa (Korthals Altes 2014, 53: viitattu Meizoz 2004 & 2009). Lukija tulkitsee tekijän asennetta ja konstruoi tällä tavoin tekijän eetoksen. Asenteen ja eetoksen välinen liike toimii kuitenkin molempiin suuntiin: eetos tarjoaa vihjeitä asenteen selvittämiseksi ja toisinpäin. Eetos ja asenne käsitteinä tulisikin ymmärtää eräänlaisina mentaalisina malleina tai konventionaalisina reitteinä, joita pitkin kirjailijat luokittelevat itseään ja vastaavasti tulevat lukijoidensa luokittelemiksi. Ne aktivoivat lukijassa kognitiivisia kehyksiä, jotka johdattelevat lukijan tulkitsemaan tekstiä tietyllä tavalla, esimerkiksi tietyn genren edustajana. (Korthals Altes 2014, 54–55.) Sarah Bettsin videon kohdalla arkisetkin yksityiskohdat aktivoivat useita eri kehyksiä. Muodikas pukeutuminen ja huoliteltu ulkonäkö sekä niihin liittyvät rutiinit aktivoivat lifestyle-kehyksen, joka saa katsojan liittämään videot osaksi kyseisten lajityyppien kenttää. Videoihin omaksuttu itsensä kehittämisen eetos ja sitä tukeva kuvasto – mukaan lukien ”YOU CAN DO IT!” – aktivoivat self-help-kehyksen ja siinä samalla myös self-helpille tyypilliset tarinamallit.

Tarkastelemissani aamurutiinivideoissa muutosnarratiivi jää siis ikään kuin kertomatta, mutta samalla se kuitenkin kerrotaan self-helpiin kuuluvan kuvaston, tekijän positiivisen eetoksen ja audiovisuaalisen tyylin kautta. ”YOU CAN DO IT!” kehottaa katsojaa tekemään sen, minkä

tekemiseen hän ei usko pystyvänsä. Videobloggaajat suostuttelevat videoillaan katsojiaan samanlaisiin elämäntapoihin, kulutustottumuksiin ja tyylivalintoihin – eli lopulta tulemaan heidän kaltaiseksi. Suostuttelun kannalta onkin olennaista, että videobloggaajat itse näyttävät terveiltä, hyvinvoivilta ja onnellisilta. Aristoteleen retoriikan mukaan kyse on siis suostuttelijan uskottavuudesta (*fronēsis*), mutta toisaalta myös moraalista hyveistä (*artē*), joskin moraaliset hyveet ovat tässä tapauksessa myös suostuttelun kohde, ja toisaalta ulotettava Aristoteleen hyvenäkemystä laiveammalle.

Hyvinvointi ja onnellisuus ilmenevät videoissa ennen muuta videobloggaajan positiivisen persoonan kautta. Sarah Bettsin hahmo huokuu pirteyttä ja energiaa, ja sitä myös audiovisuaaliset valinnat vahvistavat. Videokuvan värit ovat toisinaan luonnottoman kirkkaat. Tämä tulee hyvin esille muun muassa valkoista taustaa vasten erottuvista räikyvän keltaisista sitruunoista, jotka sisältyvät Sarahin vedenjuontiritiiniin. Kohtaukset ja kuvakulmat vaihtuvat tiuhaan tahtiin ja toisinaan käytetty kamera-ajo (esim. 0:12–0:15 ja 6:04–6:10) lisää entisestään videon dynaamista vaikutelmaa taustalla pyörivästä musiikista nyt puhumattakaan.

(Sarah Betts 2016, 3:55)

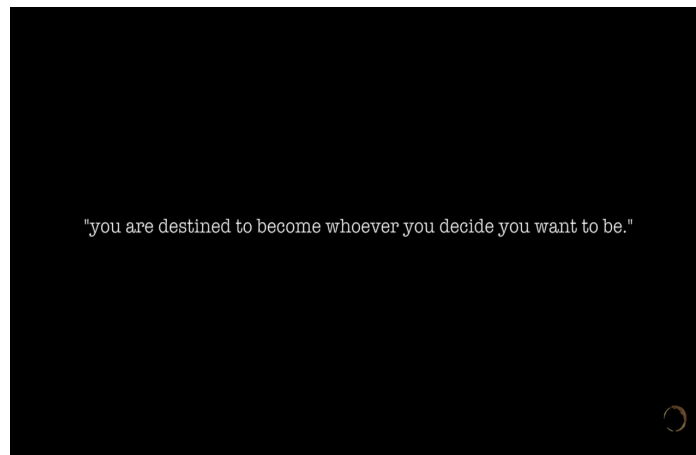
(Sarah Betts 2016, 1:36)

”YOU CAN DO IT!” nopeasti ohi vilahtavana ja *voice-over*-kerronnan sivuuttamana yksityiskohtana Sarahin videossa sopii hyvin yhteen sen filosofisen latteuden kanssa. Seinälle ripustetut tekstit eivät ole liikkeestä ostettuja sisustustauluja, vaan kenties videota varten kotona paperille tulostettuja lappusia. Kannustus jää kuin tyhjänä videoon leijailemaan ilman suuntaa tai spesifiä kontekstia. Teksti ylittää äärimmäisen geneerisyyden kynnyksen eikä mitä luultavimmin puhuttele katsojaa. Kulttuurissamme arkipäiväistyneen positiivisen tsemppihengen juuret voidaan kuitenkin ajoittaa 1900-luvun alussa alkaneeseen muutokseen, jolloin uudenlainen hengelliseen voimaan perustuva ajattelu alkoi yleistyä Yhdysvalloissa. Uusi tapa ajatella ilmeni positiivisen ajattelun ja self-helpin lisäksi muun muassa mielenparannuksen, menestyskirjallisuuden ja menestysteologian syntynä. (Bowler 2013, 11.)

Positiiviseen ajattelun mukaan ihminen saavuttaa terveen ja onnellisen elämän *ajattelemalla positiivisesti* (Woodstock 2005, 155). Bowler (2013, 31) kuitenkin esittää, ettei positiivisessa ajattelussa ole pelkästään kyse optimismista vaan ennen muuta ajattelun merkityksen korostamisesta. Voimakkaasti positiivisen ajattelun taustalla toiminut *New Thought* -liike opettaa, että positiiviset ajatukset tuottavat positiivisia olosuhteita ja sitä vastoin negatiiviset ajatukset negatiivisia. Hengellinen maailma muodostaa ainoan todellisuuden ja materiaallinen maailma nähdään vain mielen heijastuma. (Mt., 14.) Arkipäiväistynyt positiivinen ajattelu on kuitenkin moninaista, eikä ole syytä olettaa, että positiiviset lifestyle-vloggaajat kategorisesti esimerkiksi kieltäisivät materiaallisen todellisuuden olemassaolon. Todennäköisempää onkin, etteivät positiivista ajattelua videoillaan viljelevät videobloggaajat ole lainkaan tietoisia tämän arkipäiväistyneen filosofian moninaisista taustoista ja sen taustalla vaikuttavasta melko radikaalistakin maailmankatsomuksesta. Positiivisuus on keino vahvistaa videobloggaajan eetokseen perustu-

vaa auktoriteettia ja samalla YouTuben mainosrakenteen vuoksi ammattimaisen videobloggauksen elinehto. Seuraavaksi pureudun Kalyn Nicholsonin ja Cambria Joyn videoiden positiivisiin mietelauseisiin.

3.3 *You* ja gnoomisiet lauseet

(Kalyn Nicholson 2017a 00:00–00:04)

Positiiviset mietelauseet ovat Kalynin videoiden tyypillinen piirre. Edellä siteerattu mieltelmä vannoo jälleen ajatusten voiman nimeen. Sitaatti on sikäli ristiriitainen, että ”destined” implikoi jotakin vääjäämätöntä, kun taas ”you decide you want to be” viittaa tekijän aktiiviseen rooliin. Vääjäämätön, yksilölle tarkoitettu paikka maailmassa ei toteudukaan ilman aktiivista tekijyyttä. Kalyn ei käytä positiivisia alkusanoja ainoastaan aamurutiinivideoissaan, vaan ne ovat osa lähes kaikkia hänen videoitaan. Mietelauseet ovat sijoitettu videoiden alkuun ja ne ovat toisinaan lainattu joltakin nimetyltä lausujalta, mutta lainauksia esitetään myös auktoriteetteihin tukeutumatta. Mietelmät voidaan tulkita niin sanotuiksi *gnoomisiksi lauseiksi*, jotka esittävät jonkin universaalin totuuden tai maksiimin. Käsitteen kirjallisuushistoriallinen tausta ulottuu antiikin kirjallisuuteen, jossa kertoja tai puhuja retorisesti asettuu käsilläolevan todellisuuden yläpuolelle. Se on siis retorinen figuuri, joka yhdistetään usein ranskalaiskirjailija Honoré de Balzacin tapaan sisällyttää kerrontaan tekijän tunkeutuminen fiktiiviseen tekstiin. (Mäkelä 2017, 115.)

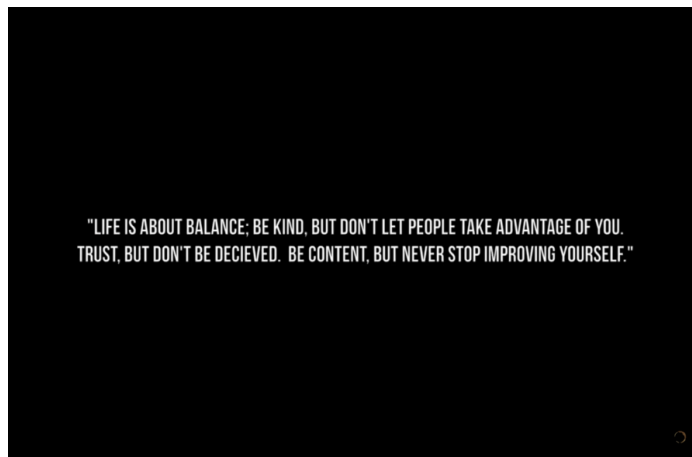
Maria Mäkelä (2017, 126) ottaa gnoomisiin lauseisiin uuden näkökulman suhteessa aiempaan tutkimukseen ja esittää, että ne eivät välttämättä olisikaan merkki lukijan autoritäärisestä johdattelemisesta, vaan eettisesti hankalan asian esiintuomisesta tavalla, joka pyrkii yhdistämään

lukijan ja tekijän kokemusmaailmat heidän erilaisista lähtökohdistaan huolimatta.²¹ Tulkitsen tämän niin, että gnoominen lause on ennemminkin *sovitteleva* kuin autoritäärinen. Mäkelä (2016) on käsitellyt gnoomisista lauseista myös sisustustekstien yhteydessä. Sisustustekstit hänen mukaansa ovat auktoriteetistaan *irtaantuneita* gnoomisista lauseista. Niiden avulla sisustaja voi ikään kuin kertoa itsestään itselleen ja tuottaa näin omaa identiteettiä. (Mt., 54). Gnoomisista lauseista esiintyy tarkastelemissani videoissa joko videoihin lisättyinä teksteinä tai osana videontekijän kodin sisustusta. Niitä kaikkia leimaa kuitenkin sama auktoriteetista irtaantuneisuus.

Artikkelissaan Mäkelä luonnehtii sisustustekstien imperatiivisuuden ja kliseisyyden välistä jännitettä ottamalla gnoomisuus-käsitteen rinnalle käsitteen *doksa*. Päinvastoin kuin auktoriteettiin sidottu gnoominen lause, on doksa autorisoimaton yleisesti hyväksytty totuus. (Mäkelä 2016, 53; ks. myös Mäkelä 2017, 115). Doksan logiikka on samankaltainen kuin self-help-teksteissä. Ne korostavat persoonallisuutta ja yksilöllisyyttä, mutta toisaalta kierrättävät yleisesti hyväksyttäviä ja konventionaalisia elämänohjeita. Tästä mekanismista kertoo myös Kalynin sitaateista pois pudonneet auktoriteetit. Kalynin teksti ”you are destined to become whoever you decide to be” toistuu internetin sitaattisivustoilla useammin pidemmässä muodossa ”The only person you are destined to become is the person you decide to be”. Tämän viisauden lausujaksi esitetään näillä sivustoilla ainakin toisinaan transendentalisti Ralph Waldo Emerson.

Tulkitsen Kalynin videoiden alussa esiintyviä mietelauseita paitsi esteettisinä yksityiskohtina, myös keinona johdatella katsojia oikeanlaiseen mielentilaan. Korthals Altesin eestosteoriaa mukaillen voisi sanoa niiden aktivoivan kognitiivisia kehyksiä, jotka valmistavat katsojaa tulkitsemaan videoita – jos ei ohjeina – niin ainakin inspiraationa ja eräänlaisina esimerkillisinä toimintamalleina.

²¹ Mäkelä käsittelee artikkelissaan Michael Cunninghamin fiktiivistä *By Nightfall* -teosta (2010), jolloin gnoomisuus yhdistää lukijan ja tekijän ohella myös henkilöahmon.

(Kalyn Nicholson 2017b, 00:00–00:03)

Edellä esitetty sitaatti on Kalynin videosta ”Productive Morning Routine // SUMMER” (2017b). Siteerattu alkuteksti implikoi tekijänsä syvällistä ja pohdiskelevaa elämänasennetta, mutta myös taisteluhenkeä ja itsekunnioitusta. Tekstin sävy on terapeuttilinen, sillä se käsittelee emotionaalista tasapainoa: kiltteyden ja liiallisen kiltteyden, luottamuksen ja sinisilmäisyyden sekä tyytyväisyyden ja tyytymisen välistä balanssia. *You*-pronominin käyttö on tekstissä viittauskohteeltaan monitulkintainen. Toisaalta se vahvistaa *lukijan* tunnetta siitä, että kyse on hänestä ja hänen hyvinvoinnistaan. Siten se vahvistaa Kalynin eetosvaikutusta ja vakuuttaa katsojan tekijän hyvistä aikeista. Sitaatti on valikoitunut mukaan mitä ilmeisimmin siksi, että se puhuttelee videobloggaajaa itseään tai on muuten hänen elämänasennettaan kuvastava. Näin alkuteksti rakentaa yhtäläisesti videobloggaajan omaa identiteettiä ja henkilökuvaa. Terapeuttisuudessaan teksti on harhaanjohtava, sillä itse video keskittyy produktiivisuuden lisäämiseen lähinnä toiminnan ja liikunnan kautta. Emotionaalinen aspekti jää lopulta melko ohueksi.

Kalynin lainauksissa on nähtävissä self-helpille leimalliset arvot. Hyvinvointi ja itsensä kehittäminen ovat keskeisiä teemoja Kalynin kanavalla ja niitä myös sitaatit ilmentävät. Toisaalta ne ovat kaikessa geneerisyydessään kenen tahansa helposti omaksuttavissa. Sitaattien ajaton ja universaali luonne tulee esille paitsi preesensmuodossa myös geneerisen *you*-pronominin käytössä. Kacandesin (1993, 139) tapaan ajattelen, että lukija tai kuulija tulkitsee sanan *you* ainakin hetkellisesti viittauksena itseensä. Alkuteksti loppuu lyhyeen, mutta muutaman sekunnin aikana katsoja on jo ehtinyt uppoutumaan sen universaaliin sanomaan. Kun Kalyn vihdoinkin astuu kuvaan, on sitaatin emotionaalinen lataus jo ehtinyt hälvetä ja katsojan huomio kiinnittyy muihin asioihin.

Jarmila Mildorfin (2016, 148) mukaan toisen persoonan kerronta voi olla luonteeltaan joko *esteettis-refleksiivistä* tai *affektis-emotionaalista* sen mukaan, onko osallistaminen kommunikoivaa vai immersiiivistä. Esteettis-refleksiivinen viittaa kuulijan tai lukijan leikilliseen osallistamiseen, kun taas affektiivis-emotionaalinen voidaan mieltää empatiaksi (mt.). Mildorfin (mt., 153) mukaan on olennaista erottaa, tunteeko lukija itsensä puhutelluksi, koska häneen viitataan pronomiinilla *you* vai onko kyse emotionaalisesta sitoutumisesta ja mahdollisesta kokemuksellisesta samaistumisesta henkilöhahmojen kanssa. Aamurutiinivideoissa potentiaalinen samaistumisen kohde olisi luonnollisestikin ruudulla esiintyvä videobloggaaja. On kuitenkin huomioitava, että Kalynin alkuteksti tulee *ennen* kerronnan varsinaista alkua ja videobloggaajan esiintymistä. Se ei siis kiinnity suoraan videobloggaajaan ”protagonistina”.

Sikäli kun kommunikaation tarvitaan vähintään kaksi osapuolta, Kalynin gnoomiset lauseet tekevät hankalaksi katsojan samaistumisen *häneen*. *You-* ja *I*-pronominien merkitys määrittyy aina suhteessa toisiinsa. Ilman tätä suhdetta ne jäävät merkitykseltään tyhjiksi (Kacandes 1993, 151.) Sitaattisivustolta poimittu auktoriteetistaan irronnut gnoominen lause ei näin ajateltuna lainkaan kommunikoi, sillä teksti kiertää vain sinältä sinälle ilman kertojaa (ks. Fludernik 1994, 446; 2011, 107). Kalyn on lisännyt sitaatin videoonsa, mutta hänen positionsa siihen on täysin sama kuin katsojalla. Hän on tekstin vastaanottava *sinä* siinä missä katsojakin on. Yleisön empaattinen immersoituminen tekstin kerrontaan ei ole kuitenkaan riippuvainen ainoastaan käytetystä toisen persoonan pronominista. Mildorfin mukaan (2016, 145) sanastolla ja narratiivisilla rakenteilla on mahdollista lisätä syvyyttä tekstiin niin, että ne vahvistavat kokemuksellisuuden tunnetta ja saavat lukijassa aikaan tunteellisia reaktioita. Siteeraamissani teksteissä puhutaan muun muassa kohtalosta, elämän tasapainosta ja surusta, jotka ovat kaikki tunteisiin vetoavia ja universaaleja aiheita. Narratiivisia rakenteita niistä ei lyhyytensä vuoksi ole luettavissa, mutta esimerkiksi viimeksi siteerattu Kalynin alkuteksti hyödyntää vastakohta-asettelua ja toistoa. Esitänkin, että Kalynin alkuteksteillä on hetkellinen immersoiva vaikutus.

Mietelauseiden auktoriteetti ei palaudu Kalyniin, mikä ei suinkaan tarkoita, etteikö niillä voisi olla hänen auktoriteettiaan vahvistava vaikutus. Videobloggaajana häneltä puuttuu psykologin, elämäntapavalmentajan tai personal trainerin ammattitaitoon perustuva auktoriteetti. Vaikka Kalynin mietelauseissa ei nähdäkseni ole kyse eettisesti ristiriitoja herättävistä näkemyksistä (vrt. Mäkelä 2017, 126), kertoo ulkopuoliseen ja tuntemattomaan auktoriteettiin vetoaminen yrityksestä vahvistaa hänen heikkoa auktoriteettiasemaansa. Horjuva auktoriteetti saa näin tukea universaaleista arvoista, joiden auktoriteetin korvaa toisto (ks. Mäkelä 2016, 53). Tähän

liittyy myös toisen persoonan pronomini, joka jälleen palautuu osaksi omaelämäkerrallista oikeutusta: tavallisen ihmisen on vaikea osoittaa itseään koskevan kerronnan relevanssia, jos se ei nimenomaan perustu geneerisyydelle.

Kalyn Nicholsonin alkutekstien ohella myös Cambria Joyn videossa vilahtaa useampaan otteeseen hänen työpöydällään oleva mietelause ”Worry does not empty tomorrow of its sorrows, it empties today of its Strength”.

(Cambria Joy 2016, 0:02)

Teksti on osa Cambrian sisustusta (tai vähintään videon lavastusta) ja sen graafinen värimaailma on sovitettu yhteen pöydällä olevien neilikoiden kanssa. Self-help-ajattelulle on leimallista, että yksilö nähdään ainoastaan hyvänä, kun taas ulkopuolinen maailma on vaarallinen ja epäluotettava (McAdams 2006, 140; ks. myös Rimke 2000, 64). Tulkitsen näin sanan ”Strength” viittaukseksi yksilön sisäiseen potentiaaliin ja vahvuuteen, jota ulkopuolinen maailma koettelee. Sisäinen voima saadaan käyttöön vain ajattelemalla positiivisesti ja jättämällä murehtiminen vähemmälle. Kerronnaltaan mietelause on gnoominen, kuten Kalynin alkutekstitkin.

Mäkelä (2016, 57) kysyy artikkelissaan aiheellisesti, onko sisustustekstejä edes tarkoitus lukea. Samaa voisi kysyä Cambria Joyn pöydällä seisovasta sisustuselementistä, joka muistuttaa enemmän korttia kuin taulua. Se vilahtaa ruudulla niin nopeasti, ettei katsojalla ole edes mahdollisuutta lukea, mitä siinä sanotaan. Nähdäkseni lukijan ei tarvitsekaan tietää, *mitä siinä lukee*. Kaunokirjailtu teksti ja sen typografinen asettelu jo itsessään herättävät mielle yhtymiä po-

sitiiviseen ajatteluun ja elämänfilosofiaan. Katsojalla on jo tarpeeksi kokemusta viisaukirjallisuuden jatkeena toimivasta aforistiikasta, joka koristaa niin sisustukseen tarkoitettuja seinätarroja, koristetyynyjen tekstejä, postikortteja kuin Facebookin statuspäivityksiäkin. Näin pelkkä lyhytkestoinen vihje auttaa katsojaa rakentamaan videontekijän positiivisen, elämänmyönteisyyttä huokuvan eetoksen. Positiivinen eetos tukee jälleen suostuttelua ja kertoo videobloggajan myönteisestä suhtautumisesta katsojaan.

Olen tähän mennessä paikantanut aamurutiinivideoista kaikki kolme Fludernikin esittämää *you*-pronominin käyttötapaa. Videoiden normatiivisuus ei kuitenkaan ole kiinni katsojan puhutellusta tai opaskirjallisuudelle tyypillisestä *you*-kerronnasta. Videoiden normatiivisuus on läpitunkevaa riippumatta siitä, mitä pronominia kulloinkin käytetään. Tämä on seurausta myös käytetystä mediasta. Videokuvaamalla toteutettu *how-to*-kerronta *ei vaadi* verbaalista *you*-kerrontaa tai imperatiivimuotoa, sillä havainnollistava esimerkki riittää tekemään ohjeesta yksiselitteisen ja selkeän. Lisäksi videoiden kuvasto, audiovisuaaliset valinnat ja videontekijän eetos tukevat niiden ymmärtämistä self-helpin lajityyppiin kuuluvina teksteinä. YouTubessa (ja televisiossa) on esimerkiksi ruuanlaittovideoiden yhteydessä täysin luontevaa käyttää minämuotoista kerrontaa. Sen sijaan ensimmäisessä persoonassa kerrottu kirjallinen ruuanvalmistusohje erityisesti ilman kuvia tuntuisi lukijasta mitä todennäköisemmin luonnottomalta, vaikkakin myös ruokaohjeissa saatetaan pohjustaa reseptiä henkilökohtaisilla kokemuksilla ja tarinoilla.

Aamurutiinivideoiden pronominivaihdokset saattavatkin jäädä katsojalta huomaamatta. Tämä ei suinkaan tarkoita, etteikö haparointi ensimmäisen ja toisen persoonan välillä vaikuttaisi videoiden vastaanottoon ja niistä syntyviin mielikuviin. Narratologia tarjoaa erinomaisia välineitä kerronnan yksityiskohtaiseen analyysiin ja on monilta osin sovellettavissa myös ei-fiktiivisiin teksteihin. Pelkkä kielellisten yksityiskohtien avaaminen ei kuitenkaan tuota vielä mielekkäitä tutkimustuloksia, kun halutaan tutkia tekstejä osana laajempia yhteiskunnallisia ilmiöitä. Nämä kielelliset yksityiskohdat toimivat kuitenkin linkkinä aamurutiinivideoiden tarkastelulle osana self-help-kulttuuria. Haparoiva persoonapronominien käyttö, preesensin aiheuttama ajallinen hämäryys sekä toisto keskeisimpänä auktoriteettia vahvistavana tekijänä horjuttavat niiden uskottavuutta tosielämää kuvaavina teksteinä. Samat kerronnalliset piirteet kertovat heikosta auktoriteetista, joka puolestaan tekee videoiden normatiivisesta sisällöstä kyseenalaisen.

3.4 YouTuben pakottava positiivisuus

Sekä mainonnan että self-helpin tutkijoilla on tapana tuoda esille, ettei heidän tutkimuskoh- teensa ole millään tapaa eristyksissä muista yhteiskunnallisista ja kulttuurisista muutoksista (esim. Lears 1983, 4). Merkillepantavaa onkin *terapeuttisen diskurssin* läpileikkaus sekä mai- nonnassa että self-helpissä. Kulutusta tutkinut Jackson Lears (mt., 4) paikantaa yhteiskunnalli- sen muutoksen 1800-luvun loppuun, jolloin terveydestä tuli maallinen ja itseen kohdistuva pro- jekti, joka juontui uusista emotionaalisista tarpeista. Mainonnan ja self-helpin toisiaan läpileik- kaavat piirteet selittyvätkin laajemmilla yhteiskunnallisilla muutoksilla, jotka liittyvät moder- niin aikaan. Yksilöiden kasvavat huolet itseyden kehittämisestä tarjosivat 1900-luvun alussa hyvän kasvualustan Yhdysvaltain kansalliselle mainonnalle ja uuden elämäntavan leviämislle (mt.).

Monet tutkijat, kuten juuri mainitsemani amerikkalaista kulutuskulttuuria tutkinut Lears ja toi- saalta myös terapeuttista kulttuuria tutkinut Illouz (2003; 2008), puhuvat ennemmin *terapeut- tisuudesta* kuin positiivisuudesta. Terapeuttinen eetos ja diskurssi käsitteinä liittyvätkin positiiv- vista ajattelua laajempaan ilmiöön ja ovat eräällä tavalla myös sofistikoituneempia ilmauksia. Ne painottavat eritoten itsekohennuskulttuurin psykologista puolta, jonka historiallisena taus- tana Illouz näkee freudilaisen psykoterapian (Illouz 2008, 153). Lears (1983, 6) puolestaan alleviivaa terapeuttisen eetoksen historiallista yhteyttä lääketieteen lisääntyneeseen auktoriteet- tiin ja koulutetun porvariston kokemukseen elämästä jonakin, mitä ei vain eletä, vaan jota *etsi- tään* (mt.). Positiivinen eetos sopii kuitenkin luonnehtimaan yksilön omaa asennetta ja pe- räänantamattomuutta korostavan self-helpin henkeä. Tarkastelemani videot eivät ensimmäisenä herätä mielleyhtymiä terapeuttiseen, sillä ne eivät sanottavasti välitä tekijänsä emotionaalisia kokemuksia. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö terapeuttinen asenne vaikuttaisi aamurutii- nien taustalla. Positiivinen esittämistapa on myös mainonnalle luonnollinen, sillä mainostetta- vaan tuotteeseen halutaan liittää niin ikään positiivisia mielleyhtymiä. Woodstock (2007, 169) esittääkin, että mainosteollisuus olisi ottanut omakseen positiivisen ajattelun ja kohentuneesta omanarvontunnosta lisääntyneet ostohalut.

Mainonnan ja positiivisuuden yhteys liittyy olennaisesti YouTubeen ja erityisesti valtavirtai- seen videoblogikulttuuriin, joka pyörii mainosrahalla. YouTuben kautta saatavat tulot kertyvät videobloggaajille joko videoiden alkuun tai keskelle sijoitetuista mainoksista, yhteistyösopi- muksista kaupallisten tahojen kanssa, suorasta videolla tapahtuvasta tuote-esittelystä. Nopparin

ja Hautakankaan (2012, 38) mukaan blogeihin valitaankin vain sellaisia asioita, josta sisällöntuottajalla on positiivista sanottavaa. He kuvailevat lifestyle-blogien tunneilmastoa ”pehmeän pyöreäksi” (mt.). Pehmeän pyöreä on niin ikään YouTuben tunneilmasto. Mainonta, joka pyrkii luomaan tarpeita, haluaa herättää katsojassa saman tunteen kuin self-help: sinä pystyt siihen – tuotteidemme avulla. Samaan tapaan se myös pyrkii osoittamaan yleisössään puutteita, jotka oikeanlaisten toimenpiteiden avulla voidaan korjata. Mainonnan kohdalla kyse voi olla sileästä ihosta tai tasasävyisemmästä tukasta, kun taas self-help voi kunnianhimoisemmin tarjota neuvoja myös kokonaisvaltaisempaan henkiseen, fyysiseen tai hengelliseen muutokseen.

YouTuben ansaintalogiikan myötä kaupallisuus on siis erottamaton osa videoblogeja. Tämä vaikuttaa vääjäämättä myös videoiden sisältöön, sillä rahavirrat edellyttävät videoiden olevan jaettavia, tykättäviä ja monien ihmisten katsomia (Maguire 2015, 77). Lisäaspektin kaupallisuuden tuo YouTube alustana, jolla on täydet valtuudet evätä mainokset videoista, joiden sisältö katsotaan mainonnalle sopimattomaksi.²² Näin on käynyt esimerkiksi videoille, jotka käsittelevät mielenterveysongelmia, sisältävät alkoholinkäyttöä, kiroilua tai kritisoivat YouTuben toimintaperiaatteita. Yhä enemmän on myös epäilyjä videoiden katsontakertojen manipulaatiosta. Mainonnan vaatimukset tekevät näin ollen positiivisuudesta pakottavaa. Voidaankin sanoa, että positiivinen eetos rakentuu tarkastelemissani videoissa paitsi self-help-diskurssin, myös mainosdiskurssin kautta.

Positiivisuus ”helppona filosofiana” on kenties totta. Usein ei tule ajatelleeksi, että myönteisestä asenteesta voisi olla haittaakaan. ”Helppo filosofia” muodostuu kuitenkin sitä vahingollisemmaksi, mitä enemmän sen *suoraa yhteyttä* ympäröivään todellisuuteen ja omiin olosuhteisiin alleviivataan. Positiivisella ajattelulla saattaa olla vaikutusta yksilön toimintaan, mutta yksilön toiminnan kautta realisoituvat vaikutukset ovat rajalliset. Rimke (2000) kohdistaa self-helpiä koskevan kritiikkinsä nimenomaan yksilönvastuun ja yksilön mahdollisuuksien liialliseen korostamiseen, johon positiivinen ajattelu vääjäämättä kytkeytyy. Yksilön roolin korostaminen jättää varjoonsa sosiaalisten rakenteiden epäoikeudenmukaisuuden. Self-helpin taustalla vaikuttaakin Rimken mukaan uusliberalistinen ajatus itsestään huolehtivista ja vastuullisista kansalaisista. (Mt., 65; 67.) Kriittisimmin uusliberalistisiin arvoihin suhtautuvat voisivatkin esittää, että self-helpin ajama muutos tapahtuu lopulta – ei yksilön – vaan markkinatalouden hyväksi (ks. Kinnamon 2016, 191–192).

²² YouTuben teknisen tuen sivusto: <https://support.google.com/youtube/answer/6162278> (24.9.2018).

Uusliberalistiset arvot ennen kaikkea *tehokkuus*, *tuloksellisuuden* ja *hyötyajattelu*, näkyvät lifestyle-videoblogeissa ja aivan erityisesti aamurutiinivideoissa. Tarkastelemissani videoissa tehokkuuden ihanne, tuli se sitten esille suorina lausumina (”it makes me feel so productive”) tai *to-do*-listan täyttämisenä, näyttäytyy jokseenkin itseisarvoisena. Videot eivät koskaan mene niin pitkälle, että selittäisivät miksi on tärkeää olla tehokas tai saada aikaiseksi mahdollisimman paljon. On kuitenkin vaikea nähdä, miten tehokkuus voisi olla itseisarvoista eikä lopultakaan palautuisi taloudellisen hyödyn tavoitteluun.

Ei kuitenkaan tarvitse mennä yhtä pitkälle kuin Rimke ymmärtääkseen pakottavan positiivisuuden vakavan haittapuolen. Positiivisuus vaatimuksena rajoittaa YouTubessa tapahtuvaa tarinankerrontaa ja rajaa ulkopuolelleen videoita, jotka voisivat olla muulla tapaa mielenkiintoisia tai tärkeitä. Näin positiivisuus tuottaa monoliittisen kuvan tavallisesta arkielämästä ja tekee siitä kaupallisten pyrkimysten myötä myös eräällä tavalla fiktiivisen. Tämä ei vastaa sitä vuosittaisen alkupuoliskolla luotua *DIY*-alustaa, jonka slogan kuului ”Broadcast Yourself”. Ajatus kaikille avoimesta alustasta, jossa kenellä tahansa on mahdollisuus saada äänensä kuuluviin uhkaa jäädä kaupallisen itsekohennuskulttuurin jalkoihin.

4. Aamurutiinivideoiden minätekniikat ja aamurutiinivideo minäteknologiana

Tässä luvussa tarkastelen aamurutiinivideoita minätekniikan käsitteen kautta. Aiempien lukujen analyysi osoitti aamurutiinivideoiden olevan eräänlaisia omaelämäkerrallisen ja self-help-tekstin hybridejä. Tämä johtaa siihen, että myös minätekniikoita on mahdollista tarkastella aineistoni kautta kahdesta eri näkökulmasta. Omaelämäkerrallisuuden näkökulmasta aamurutiinivideot voidaan nähdä videobloggaajien oman identiteetin ja minuuden työstämisen välineinä. Opastavana tekstinä videot puolestaan houkuttelevat myös katsojaansa peilaamaan ruudulla tapahtuvaa kerrontaa itseensä ja käyttämäänsä videota self-helpin kaltaisena minätekniikkana. Näin tutkielmani alkuosan narratologinen analyysi paitsi toimii kahden eri luentatavan pohjana myös rakentaa sillan sosiologis-kriittiseen tarkasteluun.

Self-help-kirjallisuutta on pidetty yhtenä nykyajan minätekniikkana, joka tarjoaa avun yksilön eettiseen neuvotteluun itsensä kanssa. Monet aiheita tutkineet ovat omaksuneet foucault'laisen viitekehyksen, jossa self-help-kirjallisuus esitetään normalisoivan vallankäytön välineenä. Tästä näkökulmasta katsottuna self-help tuottaa kaavamaisen käsityksen sekä itseystä että sosiaalisesta maailmasta ja yrittää näin muuttaa lukijan persoonallisuutta self-helpin "eettisten totuuksien" mukaiseksi. (Salmenniemi 2014, 45.) Self-help-teokset tekevät rajanvetoja muun muassa "normaalin ja epänormaalin, terveen ja sairaan, vastuuntuntoisen ja vastuuntunnotoman välille" (Rimke 2000, 69). Mikä tahansa käytös voidaan leimata esimerkiksi neuroottiseksi tai epäterveeksi (Illouz 2008, 172). Tätä normalisoivaa self-help-ajattelua myös aamurutiinivideot osaltaan toisintavat.

Aloitin avaamalla minätekniikan käsitteen ja sen taustat. Kaunokirjallisena vertailukohtana tai havainnollistamisen välineenä käytän jälleen *American Psychoa*. Tämän jälkeen siirryn tarkastelemaan *listoja* ja terveellisiä elämäntapoja. Tarkastelen listoja paitsi esitystapana myös itse-reflektion, kontrollin ja kurinalaisuuden välineinä. Alaluvut 4.3 ja 4.4 käsittelevät puolestaan aineistoni erityistapauksia: niin sanottuja katastrofiaamurutiinivideoita ja aamurutiinivideoiden uskonnollista tunnustuksellisuutta. Katastrofiaamurutiinivideoita tarkastelen suhteessa chick lit -kirjallisuuteen ja uskonnollisuutta suhteessa menestysteologiaan. Lopuksi tarkastelen vielä videota minuuden työstämisen konkreettisena teknologiana.

4.1 Minätekniikat

On weekends or before a date I prefer to use the Greune Natural Revitalizing Shampoo, the conditioner and the Nutrient Complex. These are formulas that contain D-panthenol, a vitamin-B-complex factor; polysorbate 80, a cleansing agent for the scalp; and natural herbs. Over the weekend I plan to go to Bloomingdale's or Bergdorf's and on Evelyn's advice pick up a Foltene European Supplement and Shampoo for thinning hair which contains complex carbohydrates that penetrate the hair shafts for improved strength and shine. Also the Vivagen Hair Enrichment Treatment, a new Redken product that prevents mineral deposits and prolongs the life cycle of hair. Luis Carruthers recommended the Aramis Nutriplexx system, a nutrient complex that helps increase circulation. (*American Psycho*, 25–26.)

Anne-Marie Bowery (1998) on tutkinut Patrick Batemanin henkilöahmoa esimerkkinä (post-humaanista) foucault'laisesta subjektista, joka tietoisesti rakentaa itseään erinäisin toimin. Viittasin tutkielmani johdannossa Batemanin aamuisten toimien ja aamurutiinivideoiden kerronnalliseen samankaltaisuuteen. Batemanin aamurutiini paljastaa henkilöahmon suhtautumisen omaan kehoonsa ensisijaisesti objektina, johon voi kohdistaa toimenpiteitä halutunlaisten tuloksien saavuttamiseksi. Aamutoimet luetellaan yhteen soittoon vailla verbalisoitua itsereflektiota ja tarinan päähenkilö jää näin ollen lukijalle kaikesta yksityiskohtaisuudesta huolimatta etäiseksi. Samanlainen vaikutus on nähdäkseni myös aamurutiinivideoilla katsojaansa: ne kertovat paljon yksityiskohtia tekijänsä elämästä, mutta eivät sanottavasti välitä kokemuksellisuutta. Niistä uupuu pääasiallisesti kaikki muut kerronnalliset elementit muutosta ja toimintaa lukuun ottamatta. On kuitenkin syytä muistaa, että Batemanin aamurutiinit asettuvat osaksi laajempaa narratiivia, kun taas aamurutiinivideot esiintyvät itsenäisinä teksteinä, vaikka aina kulloisenkin kanavan narratiivisessa kontekstissa. Se muodostuuko videobloggaajien kanavan sisällöstä narratiivia, vaihtelee tekijöiden kesken ja on osin myös riippuvainen siitä, kerronnallistaako katsoja päässään eri videot tarinalliseksi kokonaisuudeksi vai ei.

Batemanin ihailtavat, jopa hyveelliset aamurutiinit havainnollistavat hyvin, kuinka vähän ne lopulta kertovat hänen luonteenpiirteistään ja moraalisisista taipumuksista kokonaisuudessaan. Ei liene liioiteltua väittää, että Bateman on eräänlainen itsekohennuskulttuurin irvikuva. Hän on äärimmäisen itseriittäinen, mutta toisaalta itsestään huolehtiessaan myös ihailtavan pedantti. Kuvaavaa on, että muotilehti *Vogue* on julkaisut keväällä 2016 YouTube-kanavallaan Ariel Schulmanin ja Henry Joostin ohjaaman parodiavideon ”Margot Robbie’s Beauty Routine Is Psychotically Perfect | Vogue”. Videon esittelyteksti kertoo seuraavaa:

What does it take to become one of Hollywood's most sought-after leading ladies? Australian-born Margot Robbie has an idea: for starters, *a studied beauty routine so precise it borders on psychopathic*. See the 25-year-old discuss the *importance of being born with a six-pack* and the beautifying powers of placenta cream in this American Psycho-spoofing original short directed by Ariel Schulman and Henry Joost. (Kursiivit lisätty.)

Tyylillisesti video seuraa tarkasti *American Psychon* elokuva-adaptaatiota (2000). Batemanin ihonhoitotuotteiden tilalle on kuitenkin vaihdettu Margotin suosimat tuotteet. Vaikka video on ilmiselvä parodia fiktiivisestä teoksesta, piilee siinä kuitenkin totuuden siemen. Jostain syystä myös tarkasteleman aamurutiinivideot arvostavat ”psykopaattisen yksityiskohtaista rutiinia”. Silloin kun aamurutiineita käytetään paremman keskittymiskyyn, kauneuden, fyysisen sekä psyykkisen hyvinvoinnin ja jaksamisen saavuttamiseksi, on kyseessä *minuuden teknologia*.

Suomenkielisen sanan ”teknologia” assosioituessa voimakkaasti teknisiin laitteisiin, käytän käsitteestä muotoa *minätekniikka*. Foucault (1984, 256) itsekin esittää, ettei hänen teknologia-käsitettään pitäisi mieltää niin sanotuksi kovaksi teknologiaksi kuten puun, tulen tai sähkön teknologiaksi, vaan ennemminkin eräänlaiseksi hallinnalliseksi käytänteeksi.²³ Digitaalisia minuuden teknologioita tutkinut Katja de Vries (2009, 21; ks. myös Foucault 1980, 97) kuitenkin esittää, ettei minätekniikoita voi erottaa täysin materiaalisesta perustastaan. Hän huomioi, että itsensä työstäminen on Foucault’lle erityinen tapa kohdella elämäänsä ”taideteoksena” tai ”taiteen työnä” (de Vries 2009, 21; Foucault 1984, 348; ks. myös 1994, 208). Minätekniikoiden ja elämisen taiteen käsittely limittyvät Foucault’n teksteissä ja asettuvat osin myös päällekkäin. Elämisen taiteeseen voidaankin mieltää kuuluvaksi kaikki yksilön pyrkimykset kohti hyvää ja mielekästä elämää. Se on paitsi elämisen taidetta myös elämisen taitoa (kreik. *tekhnē tou biou*). (Foucault 1994, 259–260.)

Eläminen taiteena asettuu erityiseen valoon videoblogeissa ja ylipäättään sosiaalisessa mediassa, jossa itseilmaisuus on esteettisesti hyvin harkittua. Internetissä tapahtuva kerronta yhdistelee eri teknologioita kuten videota, ääntä, kuvaa ja kirjoitusta. Eri mediaformatit rajaavat mahdollisuuksia esittää itsensä ja vaikuttavat näin lopputulokseen yksilöstä taiteen työnä. Vaikka tarkasteleman videot eivät sisällöllisesti poikkea toisistaan merkittävästi, voi niiden visuaalisuus kuitenkin olla leimallista tietyille kanavalle. Videoiden estetiikka onkin jatketta videobloggajan omalle tyylille. Ajatus yksilöstä taiteen työnä tulee esille niin ikään aamurutiinivideoiden

²³ Englanniksi minuuden teknologioista käytetään ”technologies of the self” -käsitteen ohella toisinaan nimitystä ”practices of the self”, joka suomalaisessakin tutkimuksessa kääntyy itsekäytänteiksi tai minäkäytänteiksi.

tapahtumakaaressa, jossa videobloggaaja vähitellen ”tulee valmiiksi” muun muassa erilaisten kauneudenhoitorutiinien myötä.

Minätekniikan käsitettä viljellään laajalti self-help-tutkimuksessa, mutta usein jätetään avoimatta se käsiteviidakko, johon se itse asiassa kytkeytyy sekä käsitteiden suhteisiin liittyvät yksityiskohdat. Tämä saattanee johtua myös siitä, että Foucault’n ajattelu on monisyistä ja käsitteet monitulkintaisia ja osin päällekkäisiä. Myöskään omassa tutkimuksessani ei ole tarpeen uida kaikkein syvimpiin vesiin, mutta self-helpin minätekniikoiden oivaltamiseksi on keskeistä ymmärtää käsitteen taustat. Foucault (1988) on paikantanut kaksi eri filosofisesta perinteestä kumpuavaa imperatiivia: *tunne itsesi* ja *huolehdi itsestäsi*. Foucault’n mukaan antiikin Kreikassa itseen kohdistuva huolenpito oli kaiken moraalin perusta. Delfoin maksiimina tunnettu imperatiivi ”tunne itsesi” (kreik. *Gnōthi seauton*) puolestaan kytkeytyy Foucault’n (1988, 20) mukaan osaksi laajempaa itsestä huolehtimisen (kreik. *Epimeleisthai sautou*) periaatetta. Foucault esittää (1988, 22), että hierarkia näiden imperatiivien välillä on aikojen saatossa muuttunut. Siinä, missä hellenistisellä ajalla tärkeintä oli itsestä huolehtiminen, on modernissa yhteiskunnassa itsensä tuntemisesta tullut ensiarvoista (mt.). Omien rajojen ja heikkouksien tunteminen on tärkeää, jotta itsestä olisi mahdollisuus pitää huolta. Nykyisin self-help-teollisuutta voidaan pitää yhtenä valtaapitävänä instanssina, joka on määrittelemässä hyvän elämän periaatteita, vastuullisen yksilön toimintatapoja ja siten myös tavoitteita ja minuuden hallitsemisen tekniikoita. Self-help-kirjallisuuden ja terapiakulttuurin tutkijat yhdessä kuitenkin painottavat, etteivät self-helpin tarjoama käsitys hyvästä elämästä ja yksilöstä ole syntynyt muista yhteiskunnallisista tai kulttuurisista muutoksista irrallisina. Hyvän elämän määritelmiin, terapeuttiiseen puheeseen ja itsen tarkastelun syntyyn ovat vaikuttaneet monet yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset, jotka nähdään tavallisesti modernisaation seurauksena (esim. Giddens 1992; Illouz 2008, 1–2).

Foucault (esim. 2010b; 1988 ja 1991) käsittelee tutkimuksissaan runsaasti hallintaa ja hallinnallisuutta. Hallinnalla hän viittaa vallankäyttöön, jota kohdistetaan yksilöihin monelta eri suunnalta, ei pelkästään esimerkiksi valtion taholta. Sen lisäksi että yksilöihin kohdistetaan ulkopuolista hallintaa, yksilöt myös itse ovat oman hallintansa kohteita. (Foucault 1991, 87.)²⁴ Kyse on siis monista eri hallintasuhteista, jotka kietoutuvat toisiinsa ihmisten elämässä. Tämä

²⁴ Engl. *Governmentality*. Esseessään ”Technologies of the self” (1988) Foucault kertoo hallinnan koostuvan kolmesta teknologiasta: vallan ja alistamisen teknologioista sekä minuuden teknologioista.

tekee hallinnasta epäsuoraa ja eräällä tavalla näkymätöntä, sillä sitä on vaikea tunnistaa ja paikantaa. Nikolas Rose (1989/1999, viii) näkeekin modernin hallinnan voimauttavana, sillä sen esitetään perustuvan yksilöiden luontaisille psykologisille tarpeille. Hallinta ei muserra yksilöä, vaan päinvastoin antaa välineitä vapaudesta seuraavien räsitusten kestämiseen (mt.). Hallinnan voimaannuttavan vaikutuksen vuoksi myös foucault'lainen näkökulma self-helpiin on erityisen mehukas. Tarkastelemissani aamurutiinivideoissa self-helpiin kuuluvat itsehallinnan tekniikat ovat niin normalisoituja, etteivät videoiden tekijät juuri alleviivaa niitä erityisinä self-helpin *tekniikoina*. He urheilevat, koska se saa aivot toimimaan paremmin tai tekevät *to-do*-listan, koska on mukava nähdä konkreettisesti, mitä kaikkea on saanut aikaiseksi. Videoissa toimenpiteet tehdään oman hyvinvoinnin vuoksi. Ei siksi, että pyöritetään talouden rattaita tai tietoisesti oltaisiin moraalisia kansalaisia. Sama eetos välittyy myös katsojille. *How-to*-kerronnan ja omaelämäkerrallisen kerronnan sekoittuminen sekä videobloggaajan äärimmäisen myönteinen asenne rutiineita kohtaan pehmentää videoiden imperatiivisuutta. Ensimmäisen ja toisen persoonan kerronnan vuorottelu toimii siten myös normalisoinnin keinona.

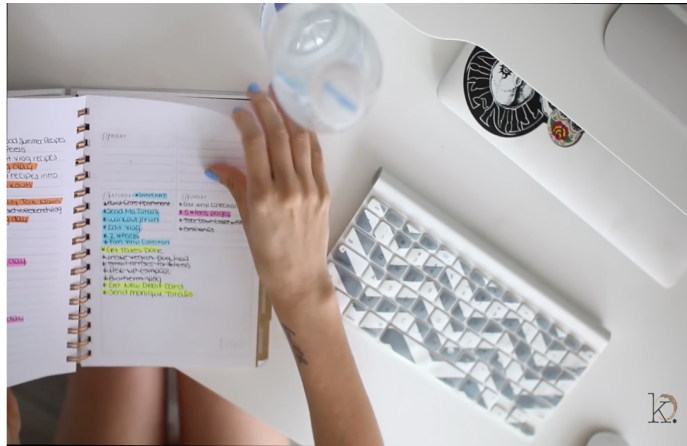
Normalisointi on modernin hallinnan ytimessä, sillä siihen sisältyy yksilön kokemus vapaaehtoisuudesta (Rose 1999, xxiv). Hallinta luo ja ylläpitää normeja, joita yksilö haluaa noudattaa niiden voimaannuttavan vaikutuksen vuoksi. Yksilön tarve kohdistaa vallankäyttöä itseensä syntyy kuitenkin ulkoisen hallinnan seurauksena (Foucault 1988, 19). Instituutioiden lisäksi myös muut ihmiset ylläpitävät hallinnallisuutta. Tähän viitataan minätekniikoiden sosiaalisella määräytymisellä. Patrick Bateman rikkoo tässä mielessä Foucault'n käsityksiä minätekniikoista, sillä hänen surmatyönsä ovat yhteiskunnan normien vastaisia (Bowery 1998, 79). Lukijan vastenmielisyys hahmoa kohtaan saattaaakin syntyä siitä, että hän kaikista kamalista teoistaan huolimatta on ulkoisesti virheetön, pärjäävä ja taloudellisesti tuottava yhteiskunnan jäsen (ks. mt., 74).

Imperatiivit ”tunne itsesi” ja ”huolehdi itsestäsi” esiintyvät self-helpissä yhdessä ja päällekkäisinä. ”Tunne itsesi” -periaatteen mukaan yksilön tulee harjoittaa jatkuvaa itsetutkiskelua, jotta perimmäinen totuus itsestä paljastuisi (Rimke 2000, 67). Yksilön tulee siis tunnistaa ja tunnustaa omat puutteensa, jotta muutos olisi mahdollinen. Rimken (2000, 67) mukaan self-help-kirjallisuus tuottaa normalisoivia itsekurin mekanismeja, joita itsetutkiskeluun tarkoitetut tekniikat ylläpitävät. Ei riitä, että yksilö saavuttaa hyvän elämän, vaan on hänen moraalinen velvollisuutensa pyrkiä kohti *parempaa* elämää ja minuutta. Vain näin yksilön on mahdollista elää

autenttisesti. (Illouz 2008, 160.) Jatkuva itsetutkiskelu siis takaa sen, ettei yksilö koskaan saavuta päämääränsä. Käytännössä mikä tahansa yksittäinen tapa tai tottumus voidaan asettaa yksilön kontrollin alaiseksi. Mainonta ja itsekohennuskulttuuri puhaltavatkin yhteen hiileen osoittaessaan yksilön puutteet ja luodessaan niihin liittyviä tarpeita. Mainonta tarjoaa yksinkertaisen, ostettavissa olevan tuotteen kuten hilseshampoon tai vanhentumista hidastavan kasvoseerumin (ks. McGee 2005, 17). Tämä kytkeytyy niin sanottuun medikalisaatioon eli arkisten asioiden käsittelyyn lääketieteellisin tai pseudolääketieteellisin termein. Medikalisaatio ja järkeistäminen ovat myös aamurutiinivideoissa voimakkaasti läsnä: Hampaiden pesusta, sängyn petaamisesta ja jopa veden juomisesta on tehty kontrolloitavissa oleva suoritus.

4.2 Listat ja kurinalainen elämäntapa

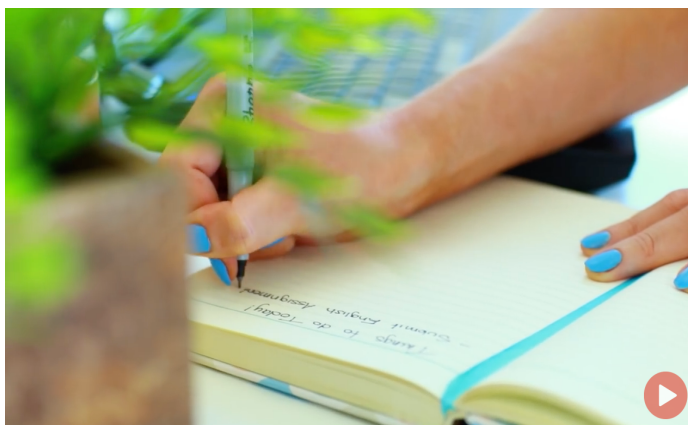
American Psychon kirjallisessa versiossa Batemanin rutiinit muodostavat raskassoutuisen listan. Lista tai *bullet point* -kerronta on niin ikään self-helpille tyypillinen esitystapa yksinkertaisuutensa vuoksi. Aamurutiinivideot hyödyntävät samanlaista yksinkertaistavaa esitystapaa, jossa jokainen rutiini esitetään kronologisesti vaiheittain. Aamurutiinivideoiden ja *American Psychon* adaptaation listamaisuutta kuitenkin rikkoo niiden audiovisuaalisuus, joka pakottaa videoihin myös ajallisen aspektin. Lauseet ja tapahtumat eivät jää irrallisiksi toisistaan, vaan toiminnan seurauksena vievät videon päähenkilöä kohti aamun päättymistä. Toisaalta näin ei kuitenkaan ole vidoissa, joiden rutiinit erotetaan toisistaan leikkauksien väliin jäävillä tekstielementeillä (esim. ”workout time”, ”breakfast time”, ”shower time”). Ne rikkovat tapahtumien etenemistä kategorisoimalla eri toimintoja ja jäävät eräällä tavalla toisistaan irrallisiksi episodeiksi. *Bullet point* -kerronnalle tyypilliseen tapaan ne myös yksinkertaistavat aamua prosessina häivyttämällä esimerkiksi siirtymät paikasta toiseen ja asioiden valmisteluun käytettävän ajan. Vaiheittain etenevästä ja yksinkertaistavasta luonteestaan huolimatta listat tulevat aamurutiinivideoissa esille enimmäkseen videobloggaajien itsensä käyttäminä minätekniikoina.

(Kalyn Nicholson 2017b, 1:36)

(Danielle Mansutti 2016a, 5:42)

(Sarah Betts 2016, 2:15)

Foucault (1988, 27 ja 1994, 207) on käsitellyt itsestään kirjoittamista erityisesti varhaiskristillisyydelle tyypillisenä minätekniikkana. Kirjoittamisella oli tuolloin tärkeä rooli itsestä huoleh-

timisessa. Tapana oli kirjoittaa itsestään muistiinpanoja myöhemmin uudelleen luettavaksi, kirjoittaa sopimuksia ja kirjeitä avuksi ystäville sekä pitää muistikirjan avulla itsensä aktiivisena minuutta koskevia totuuksia varten. (Foucault 1988, 27.) Itsestään tai itselleen kertoessaan, kirjoittaja reflektoi omia kokemuksiaan ja siten myös arvioi ja muokkaa itseään moraalisena toimijana. Foucault (1994, 208) mieltää itsestä kirjoittamisen osana elämisen taidetta. Elämisen taidetta ei voi oppia ilman askeesia, joka puolestaan on syytä ymmärtää *omaehtoisena itsen harjoittamisena*. Tämä oli Foucault’n (mt.; 1988, 19) mukaan yksi antiikin kreikan keskeinen periaate.

Foucault (1994) erottaa toisistaan kaksi tapaa itsestä kirjoittamiselle: *hupomnēmata* (kreik.) ja kirjeenvaihto. Ensiksi mainitulla hän viittaa muun muassa muistiinpanojen kirjoittamiseen luetuista kirjoista, käydyistä keskusteluista tai kuulluista ja tehdyistä asioista (mt., 209–210). *Hupomnēmatan* kuvaus sopii siis myös nykyajan *bullet journal*eihin ja *to-do*-listoihin. Listat – olivat ne sitten tehtävälistoja, listoja luetuista kirjoista tai urheilusuorituksista – nousevat toistuvasti esiin lifestyle-videoblogeissa. Listaa voikin pitää minätekniikkana, joka läpileikkaa kaikki muut pyrkimykset kohti ”onnen, puhtauden viisauden, täydellisyyden tai kuolematonmuuden” tavoitteita (ks. Foucault 1988, 18). Listojen avulla voidaan tarkkailla ja seurata paitsi ajankäyttöä ja tehokkuutta, myös mitä moninaisempia asioita aina painonhallinnasta urheilusuoritusten laatuun ja määrään. Listat ja aivan erityisesti *bullet journal*it näyttävät hauskana tapana seurata omaa aktiivisuuttaan. Parhaimmillaan ne muodostavat kauniita ja visuaalisia kokonaisuuksia, joihin on mahdollisuus purkaa myös luovuuttaan. Tästä syystä ne eivät välttämättä herätä mielle yhtymiä kontrolliin.

Listojen assosioituminen organisoituneisiin, rationaalisiin ja aikaansaaviin ihmisiin ei ole yllättävää, sillä niitä on aikojen alusta saakka käytetty muun muassa hallinnollisissa tehtävissä, muistin apuvälineenä ja opetuskäytössä (von Contzen 2016, 242). Lista voidaan määritellä sanoiksi tai lauseiksi, jotka liittyvät samaan teemaan tai aihepiiriin (mt.). Videoissa esiintyvät rutiinit liittyvät aiheeseen ”aamu”, joskin sisällölliset painotukset vaihtelevat hieman videosta riippuen. Aamurutiinivideoiden kontekstissa tämä paljastaa listan konventionaalisen luonteen. Katsoja mieltää esimerkiksi sängyn petaamisen ja hammaspesun automaattisesti osaksi eräänlaista ”aamurekisteriä”: tapahtumiksi, jotka konventionaalisesti kuuluvat aamuun. Tämä syö videoiden kerrottavuutta, mikäli kerrottavuus ymmärretään labovilaisittain jonakin seikkana, tapahtumana tai juttuna, joka on ”kertomisen arvoinen”. Toisaalta konventioiden rikkominen

aiheuttaa yhtäläisesti ristiriitoja. Esimerkiksi kiire ja väsymys kuuluvat nekin konventionaalisesti aamurekisteriin. Kenties tästä syystä esimerkiksi ikkunasta tuijottelu kahvikuppi kädessä puoli kuudelta aamulla aiheuttaa katsojissa närkästystä. Aamuun liittyy niin vakiintunut odotushorisontti, että herkästi tuomitsemme kaiken siihen konventionaalisesti kuulumattoman epäaitona ja epätodenmukaisena.

Boweryn foucault'laiset huomiot Patrick Batemanista ovat osuvia tarkastellessa myös aamurutiinivideoita – sillä erotuksella tietenkin, että Bateman on fiktiivinen ja mitä ilmeisimmin psykopaatti henkilöahmo. Bowery (1998, 74–75) on paikantanut Batemanin elämässä neljä Foucault'n kuvailemaa moraalisen minän rakentamisen osa-aluetta. Ne ovat *ekonomiikka, liikunta, ruokavalio ja erotiikka* (ks. myös Foucault 2010a). Valtavirtainen videoblogikulttuuri keskittyy hyvin vahvasti kuvaamaan kolmea ensimmäistä osa-aluetta, joskin taloudellinen vapaus näyttäytyy katsojalle jossain määrin jo saavutettuna. Aionkin seuraavaksi käsitellä aamurutiinivideoiden kolmea ensiksi mainittua osa-aluetta aloittaen taloudesta. On kuitenkin syytä huomauttaa, etten tarkastelussani seuraa kovin uskollisesti Foucault'n tekstejä, sillä hän käsittelee edellä mainittuja osa-alueita seksuaalisuuden ja avioliiton näkökulmasta. Sen sijaan täydennän käsitelyä Nikolas Rosen näkemyksillä modernista hallinnasta ja osoitan, kuinka kuluttaminen kietoutuu aamurutiinivideoissa osaksi terveellistä elämäntapaa ja minuuden rakentamista.

Rose (1999, 103) esittää, että modernille kansalaiselle tarjoillaan – ei tuottajan – vaan kuluttajan roolia. Kuluttamisen kautta yksilöillä on mahdollisuus käyttää ostovoimaansa ja muokata elämänsä kulutuksen kautta. Yksilöt tekevät elämästään merkityksellistä valitsemalla elämäntapansa, jonka malleiksi kelpaavat muun muassa mainokset, saippuasarjat ja elokuvat. (Mt.) Rosen listaan voi nyt lisätä myös sosiaalisen median ja erityisesti blogit ja videoblogit, jotka paitsi ammentavat itse olemassa olevista malleista, myös toimivat malleina seuraajilleen. Tarkastelemissani videoissa persoonallisuutta merkitään hyvin pitkälti kulutustavaroiden kautta, mutta kulutuksen suhdetta taloudenhoitoon ei problematisoida millään tavalla. Materiaaliset puitteet näyttäytyvät itsestään selvinä.

Kulutustuotteet ovat keskeinen osa identiteetin, mutta myös henkilökuvan rakentamista. Tuotemerkit rakentavat brändien kautta itselleen arvoja, jotka myös kuluttaja voi valita ostamalla tuotteen. Näin esimerkiksi kasvimaidon valitseminen tavallisen maidon sijaan voidaan mieltää aamurutiinivideoissa moraaliseksi valinnaksi esimerkiksi terveyden tai eläinoikeuksien puolesta. Tällöin se toimii myös eräänlaisena elämäntavan symbolina katsojille. Vaikka elämänta-

paa ei sovi typistää pelkkään kuluttamiseen (Giddens 1992, 81–82), ovat kulutustuotteet tarkastelemissani videoissa kuitenkin keskeisessä osassa. Aamurutiinivideoissa esiin tuleva urheilullisuus on sekin kietoutunut oikeanlaisten lenkkikossujen ja motivaatiota antavien urheiluvaatteiden ympärille. Havainnollistava esimerkki tästä on Cambria Joyn aamurutiinivideo, jossa treeniohjelman esittelyä edeltää pitkään kestävä trikoiden ylistys:

first of all how cute are these leggings they're from Fabletics the print is adorable and look at this sports bra and the shirt we just talk about view of this workout fit and the fact that you know me I like to squat and move around get in my crazy plyometric and I just love when I do move around with the compression in these pants is so amazing and they're so comfortable. (Cambria Joy 2017a, 1:58–2:19.)

Giddensin (1992, 81) mukaan myöhäismoderni ihminen on eräällä tavalla pakotettu valitsemaan oma elämäntapansa. Tietyn elämäntavan valitseminen vaati kuitenkin tiettyä taloudellista asemaa. Vapaus kuluttaa ja tehdä kulutuspäätöksiä on arvo, joka ammattimaisten videontekijöiden on pakko videoillaan tunnustaa jo YouTube'n ansaintalogiikan vuoksi. Paradoksaalista kyllä, he eivät välttämättä itse ole täysin vapaita valitsemaan käyttämiään tuotteita. Ei esimerkiksi ole sattumaa, että Cambrian mielestä nimenomaan Fableticsin urheiluvaatteet ovat niin ihastuttavia. Videon alle on jälleen liitetty linkki videolla esiintyviin tuotteisiin alennuksia unohtamatta. Tuotteet siis mitä ilmeisimmin valikoituvat videoille sen mukaan, mitä yhteistyösopimuksia kulloinkin videontekijöille tarjotaan.

Cambria Joyn ”My Healthy Morning Routine 2017!” (2017a) on aineistossani poikkeuksellinen video, sillä se ohjeistaa hieman yksityiskohtaisemmin treeniin. Videosta kokonaiset kaksi minuuttia keskittyvät pelkästään kotona suoritettavan treenin kuvaukseen ja Cambria todella tekee liikkeit videolla. Videoon lisätyt ohjeet ovat imperatiivimuodossa ja viittaavat sekä ruudulla näkyvään Cambriaan että katsojaan.

(Cambria Joy 2017a, 2:10)

Cambria Joy ja Kalyn Nicholson suhtautuvat liikuntaan aineistoni videobloggaajista kaikkein intohimoisimmin, kun taas Sarah Bettsille liikunta on vain pieni osa hänen elämäänsä: ”physical exercise is definitely not one of my main strenghts but I do find it really awesome to go on the treadmill once every day” (Sarah Betts 2016, 2:08–2:14). Tästä huolimatta myös hänen videossaan urheiluvaatteet tuodaan korostetusti esille, vaikka niitä ei Cambrian videon tapaan suoranaisesti mainostetakaan. Vaatteet asetellaan visuaalisesti sängylle yksi kerrallaan, minkä jälkeen treenikengistä näytetään lähikuvaa. Kalyn puolestaan tavoittelee aamutreenillä terveellisempää elämää: ”something I’ve been trying to do lately just to stay a little bit healthier than usual is taking the stairs instead of the elevator and then after that I’ll either hit the gym or I’ll run outside it really depends on the weather” (Kalyn Nicholson 2017a, 2:52–3:02).

Päivän ensimmäiseksi ateriaksi aamurutiinivideoissa valitaan jotakin terveellistä kuten puuro tai smoothie. Huomiota herättävää on kuitenkin videosta toiseen toistuva vedenjuonnin alleviivaaminen. Vesi – tai ennemminkin medikalisoitu käsite *nesteytys* (*hydration*) nousee esille jollakin tapaa miltei kaikissa tarkastelemissani videoissa. Tällä varsin banaalilta tuntuvavalla rutiinilla on merkittävä osa videoissa, jotka pelottelevat elimistön kuivumisella. Hauska yksityiskohta Boweryn (1998, 74) *American Psycho* -analyysissä on myös Patrick Batemanin tapa juoda päivittäin neljä litraa Evian-vettä.

Pullotettu vesi on kenties ääriesimerkki siitä, kuinka tuotemerkkien brändäämiseen tähtäävä tarinankerronta toimii. Nykyajan markkinoinnissa ei riitä, että brändistä tehdään tunnettu, vaan pitää osata luoda emotionaalinen suhde tuotteen ja tuotteen uskollisten käyttäjien välille (Salmon 2010/2007, 22). Brändit eivät ole pelkkiä objekteja, vaan ne tarjoavat kuluttajille tarinoita, jotka tukevat heidän odotuksiaan ja maailmankuvaansa (mt., 24). Sarah Betts juo heti herättyään Batemanista poiketen *VOSS-tuotemerkin* pullovetä, jonka mainonnassa on käytetty kuvastoa muun muassa norjalaisista vuoristomaisemista²⁵. Hanavesi ei kerro juojastaan samanlaista tarinaa kuin puhtaaksi, terveelliseksi ja ylelliseksi brändätty pullovesi. VOSS-tuotemerkin tarina kytkeytyy Sarahin videossa terveelliseen ja tyylikkääseen elämäntapaan, jota merkitsevät myös esimerkiksi videoilla esiintyvät tuoreet sitruunat, ruskea sokeri, kahvin kanssa käytetty kasvimaito ja lopuksi aamiaisena nautittu trendikäs smoothiekulho.

²⁵ Ks. ”VOSS Water: Source” 2014. 23.9.2014. <https://www.youtube.com/watch?v=H80HFII8I88> (14.9.2018).

Videobloggaajat noudattavat videoillaan varsin kurinalaista aamuohjelmaa, mutta videot eivät sanottavasti alleviivaa sitä. Välittykö videoista itse asiassa lainkaan itsehallintaa ja kurinalaisuutta? Foucault (2010a, 162; 1994, 259) kuvaa – jälleen antiikin kreikkalaisessa kontekstissa – itsehallinnan harjoittamista *kamppailuna*: taisteluna omia mielitekoja vastaan. Aamurutiinivideoissa terveellinen ravinto, liikunta ja jopa työ näyttäytyvät sitä vastoin *nautinnon lähteinä*. Esimerkiksi liikuntasuorituksen jälkeinen suihku tuottaa Cambrialle suurta mielihyvää: ”this is the best feeling ever I love post-workout showers oh my gosh so amazing the warm water and your muscles the best thing ever” (Cambria Joy 2017a, 3:33–3:41). Rutiineihin kytkeytyvät positiiviset miellelyhtymät korostavat niiden voimauttavaa vaikutusta. Katsojakaan ei välttämättä halua osalliseksi aamurutiinien terveyshyödyistä vaan nautinnosta, joka niihin esitetään liittyvän. Geneerinen toisen persoonan kerronta ”warm water and *your* muscles” kutsuu katsojaa samaistumaan Cambrian ruumiilliseen kokemukseen ja alleviivaa näin kokemuksen aistillisuutta. Aamurutiinivideot luovat siis mielikuvia konventionaalisesti epämieluisista tai merkityksettömistä rutiineista suurina arkielämän nautinnon lähteinä. Tätä voidaan pitää harhaanjohtavana, sillä ne jättävät kertomatta oleellisen: toisinaan on paljon nautinnollisempaa syödä kauppuuron sijasta suklaamuroja ja katsoa televisiota sen sijaan, että kävisi kävisi lenkillä. Todellinen itsehallinta tuleeikin epäonnistumisten kautta esille vasta humoristisissa aamurutiinivideoissa, jotka parodioivat aamuun liittyviä ihanteita ja odotuksia. Tarkastelen seuraavaksi Mama-MiaMakeUp-käyttäjän parodista aamurutiinivideota, joka kytkeytyy paitsi chick lit -kirjallisuuteen myös negaation kautta self-help-kulttuuriin.

4.3 Katastrofiaamurutiinivideoiden kytkökset chick lit -kirjallisuuteen

Mikäli Patrick Bateman nähdään itsekohennuskulttuurin irvikuvana, voi self-helppiin hurahtanutta, sympaattista ja hyväsydämistä Bridget Jonesia puolestaan pitää sen uhrina. Parodiset aamurutiinivideot jakavat monia piirteitä *chick lit -kirjallisuuden* ja sen audiovisuaalisen vastineen *chick flick -elokuvan* huumorin kanssa. Sokerimurojen syöminen täysrasvaisen maidon kanssa tai Instagramin selailu sängyssä puoleen päivään asti implikoivat videoilla kontrollin pettämistä ja epäonnistunutta ajanhallintaa. Vatsan taputtelu peilin edessä puolestaan kertoo vloggaajien tyytymättömyydestä omaan kehoon. Näitä videoita voi luontevasti kutsua katastrofiaamurutiinivideoiksi, sillä arkielämän kamppailut esitetään niissä teatraaliseen tapaan liioiteltuina ja kohelluksen seurauksena on usein myöhästyminen tai aamun venyminen pitkälle ilta-päivään.

Analogiani chick lit -kirjallisuuteen ei ole täysin sattumanvarainen, sillä sitä tutkineet ovat huumanneet genren vuoropuhelun self-helpin, ja erityisesti naisille suunnattujen elämäntaito-oppaiden kanssa (esim. Smith 2008, Mißler 2017). Esimerkiksi Smith (2008) on tutkinut chick lit -kirjallisuutta osana niin sanottua *cosmopolitan*-kulttuuria. Innoituksen käsitteeseen hän on saanut genren klassikosta *Bridget Jones's Diary*, jonka sankaritar toteaa olevansa ”child of Cosmopolitan culture”. *Cosmopolitan*-kulttuuri muodostuu Smithin mukaan teoksessa metaforaksi, joka kuvaa kulutuskulttuurin suosimien mediumien kuten (naisten)lehtien ja self-help-teosten merkitystä päähenkilön elämässä. Keskeinen teema, ja nähdäkseni myös yksi teoksen huumorin lähde, ovat Bridgetin vaikeudet päättää, mitä ohjeita noudattaa ja kyvyttömyys suunnistaa eri tekstien keskellä. (Smith 2008, 1–2.) Viitteet self-helpiin ja itsekohennuskulttuuriin eivät ole kuitenkaan ominaisia pelkästään *Bridget Jonesin* päiväkirjoille, vaan sitä voidaan pitää chick lit -kirjallisuuden lajityyppillisenä piirteenä. Mißlerin (2017, 157–158) mukaan chick litin juonikuviot ovat oppikirjaesimerkkejä Foucault’n käsittelemästä itsekurista (*self-discipline*) instituutioiden kannustaman itsesäätelyn muotona. Itsesäätely ja itsetarkkailu ovat osa chick lit -sankarittarien jokapäiväistä elämää, eikä niiden alkuperää tavanomaisesti kyseenalaista (mt., 158). Sama koskee myös tarkastelemiani aamurutiinivideoita, jotka esittävät itsekohennuksen itsestään selvänä osana elämää.

Katastrofiaamurutiinivideot, joissa ihanteiden mukainen aamu kääntyy täysin ylösalaisin, esittävät kontrollointipyrkimyksissä epäonnistumisen kynnysteksteissään ikään kuin enemmän autenttisenä ja tavallisen ihmisen elämään kuvaavana. Huolimatta otsikoiden ”realistic”-väitteistä katastrofiaamurutiinivideot ovat ainakin kerrontatavoiltaan täysin epärealistisia. Samojen virheiden ja detaljien toistuminen päivästä toiseen on suorastaan epärealistisempaa kuin ideaalien aamurutiinivideoiden täydellisesti sujuvat rutiinit. Niin sanottu realismi voi epäautenttisuudesta riippumatta kuitenkin toimia videon keinona asemoida videobloggaaja katsojan, *taviksen*, elämään.

Chick lit tavanomaisesti satirisoi joko suoraan self-help-oppaiden kielenkäyttöä tai vaihtoehtoisesti henkilöhahmo tukeutuu itse self-helpiin ja päätyy epäonnistumisien kautta aiempaa katastrofaalisempaan tilanteeseen (Mißler 2017, 32). Chick lit -kirjallisuutta on tutkittu niin feministisenä kuin postfeministisenäkin genrenä (mt., 158). Vaikka en syvällisesti lähde avaamaan feminististä näkökulmaa, haluan kuitenkin tuoda esille muutamia feministisesti kiinnostavia tulkinnallisia epäselvyyksiä, jotka liittyvät aineistoni katastrofiaamurutiinivideoihin.

Chick lit -kirjallisuuden antifeministiset syytteet voidaan kohdistaa siihen, että nainen esitetään esimerkiksi irrationaalisena, hyväuskoisena ja turhamaisena hahmona, jonka toiminnassa korostuu enemmän tunne kuin järki. Kamppaillessaan täydellisen ulkonäön saavuttamiseksi nainen esitetään juuri niin typeränä, että hän haksahda helppeihin self-help-ratkaisuihin ja mainostelevisioiden ihmetuotteisiin. Chick lit -kirjallisuutta on kuitenkin mahdollista tulkita myös ironisesti, jolloin se näyttäytyy päinvastoin feministisenä. Se, tulkitaanko chick lit -kirjallisuutta patriarkaalista maailmanjärjestystä vahvistavana vai sitä rikkovana riippuu siitä, onko teoksessa ironiaksi tulkittavia piirteitä ja toisaalta *tunnistaako ja kokeeko lukija* tekstin ironisena. Tästä syystä myös tekstin vastaanoton tutkimusta voidaan pitää tärkeänä. (Nevalainen 2015, 61.)

Bridget Jones's Diary on nimensä mukaisesti muodoltaan päiväkirja, joka jo sikäli toimii teoksessa päähenkilön itsekontrollipyrkimysten välineenä. Yhtymäkohtia aamurutiinivideoihin on muun muassa Bridgetin pyrkimys rationaaliseen ajanhallintaan, terveelliseen ruokavalioon ja ennen kaikkea ruumiinpainon kontrolliin. Kontrollin apuna Bridget käyttää lifestyle-vloggaajien tapaan listoja, jotka tulevat romaanissa keskeiseksi osaksi myös kerrontaa. Von Contzen (2018, 317) on esittänyt, että teoksessa listoja käytetään luonnehtimaan ja taustoittamaan henkilöhahmon ulkonäköön liittyviä päähänpintymisiä ja suunnitelmia elämän järjestämisestä. Von Contzenin mukaan vaikutelma henkilöhahmosta syntyy yhtä lailla listojen sisällön kuin muodonkin perusteella. Hän jopa esittää, että teoksen aloittava luettelo uudenvuoden lupauksista aktivoi niin vahvasti lukijan kokemuksen omista vastaavista listoistaan, että jo pelkästään sen muoto riittää luomaan mielikuvan elämäntilanteensa menettäneestä ja epätoivoisesta henkilöhahmosta (mt.). Nähdäkseni self-helpin kyllästäminen ja elämää kaunistelevalle lifestyle-mediaympäristö vaikuttaa kokemuksiimme listoista myös toisin. Ideaaleja aamurutiineitaan kuvaavat vloggaajat eivät listoja kirjoitellessaan pääasiallisesti välitä kuvaa epätoivoisista tai kurittomista henkilöistä, vaan päinvastoin he näyttäytyvät elämäntilanteensa mestareina. Bridget Jonesin tapauksessa olisi ehkä parempi sanoa, että käsityksemme nimenomaan *kirjallisuudesta* vaikuttaa siihen, että tulkitsemme hänen listaansa niin kuin tulkitsemme: huolimatta sosiaalisen median ”kertomuksettomien” kertomuksien vaikutuksesta, miellämme kaunokirjallisuuden lähtökohdaksi tavanomaisesti yhä jonkin epätasapainon tai häiriön (esim. Bruner 1991b, 11).

Lainaan seuraavaksi teoksesta aineistoni teemaan sopivaa jaksoa Bridget Jonesin aamusta osoittaakseni sen huumorin samankaltaisuuden suhteessa katastrofiaamurutiinivideoihin:

Tuesday 4 April

Determined, now, to tackle constant lateness for work and failure to address in-tray bulging with threats from bailiffs, etc. Resolve to begin *self-improvement program with time-and-motion study*.

7 a.m. Get weighed.

7.03 a.m. Return to bed in sulk over weight. Head-state bad.

Sleeping or getting up equally out of question. Think about Daniel.

7:30 Hunger pangs force self out of bed. Make coffee, consider grapefruit. Defrost chocolate croissant.

(*Bridget Jones's Diary*, 91; kursii vi lisätty.)

Katkelmassa on suora viittaus self-helpiin: ”Resolve to begin self-improvement program with time-and-motion study.” Tätä seuraa kello yhteentoista kestävä yksityiskohtainen erittely kunakin hetkenä suoritetuista toimista. Huumori perustuu hyvien ja huonojen valintojen väliseen vastakkainasetteluun. Kenties pitäisi syödä greippiä, mutta suklaacroissant on parempaa. Samaan tapaan toimii myös katastrofiaamurutiinivideoiden huumori. Ihanteet ovat koko ajan läsnä negaation kautta. Vertailun vuoksi tarkastelen seuraavaksi MamaMiaMakeUp-käyttäjän humoristista aamurutiinivideota.

Mian video alkaa heräämisellä, jota seuraa makoilu vuoteessa ja Instagramin selailu. Tunnin kuluttua hän viimein nousee ja siirtyy pitkällisen pyjamaesittelyn jälkeen vessan peilin eteen moittimaan omaa keskivartaloaan. Hän taputtaa mahaansa lausuen samalla rytmikkäästi ”too many chicken nuggets”. Samaan tapaan myös Bridget Jones herää, mutta painostaan masentuneena palaa sänkyyn ajattelemaan ihastuksensa kohdetta Danielia. Epäproduktiivinen haaveilu on läsnä myös Mian videon suihkukohtauksessa, jossa hän peseytymisen sijaan miettii keksien valmistustapaa ja koirankeksien luonnetta.

(MamaMiaMakeUp 2016, 3:10)

(MamaMiaMakeUp 2016, 4:04)

Mikäli aamurutiinivideot tai chick lit tulkitaan ironisena, niiden voidaan katsoa kohdistavan pilkkansa naiseuden normeihin ja sitä kautta ajavan yhteiskunnallista muutosta. *Bridget Jonesin* tai vastaavien chick lit -teosten kerrontaa voidaankin hyvin tulkita myös näin. Aamurutiinivideoiden väitetty omaelämäkerrallisuus puolestaan luo ironiseen tulkintaan omat haasteensa. Mian video on otsikkonsa mukaan *minun realistinen aamurutiinivideo*, jota kuvaillaan videon alla seuraavasti: "My Realistic Morning Routine! This is my REAL morning routine and what ACTUALLY happens every morning." Isoilla kirjoitetut "REAL" ja "ACTUALLY" voisivat vielä liioittelevan vaikutelmansa vuoksi viitata ironiaan, mutta katsojien keskuudessa videota mitä ilmeisemmin käsitellään todenmukaisena. Näin ainakin kommenttiosio antaa ymmärtää:

Claire Carden

1 vuosi sitten

I think this is probably the most realistic of the routines cause when other youtubers like aspyan ovard do these they are just complete bullshit

(540)

(Tarkistettu 23.9.2018)

Clairen kommentti saa paljon kannatusta sekä yläpeukkujen (523) että kommenttien (17) muodossa. Kommenteissa viitattu Aspyn Ovard²⁶ on tehnyt useita aamurutiinivideoita, jotka edustavat kerronnaltaan ideaalia lajityyppiä. Tyyliältään hänen videonsa eivät juurikaan poikkea Mian videoista. Ei ole varmaa, kuinka hyvin kommentit kuvaavat videoiden todellista vastaanottoa. Oletettavaa nimittäin olisi, että myös Aspyn olisi saanut videoistaan epäuskoista palautetta omien videoidensa kommenttiosioon, mutta näin ei kuitenkaan ole. Onkin huomioitava, että kanavan ylläpitäjä voi halutessaan poistaa kommentteja ja pitää palautteen näin videoilleen myönteisenä. Joka tapauksessa Clairen kommentti antaa tukea sille, että videota tulkitaan tai *ainakin sitä halutaan* tulkittavan todenmukaisena. Kenties realismia onkin havaittavissa, jos sivuuttaa videon epärealistiset esitystavat.

Parodisten aamurutiinivideoiden kerronnalliset ongelmat syntyvät nähdäkseni siitä, että videobloggaajat omaksuvat esitystavoikseen eri lajien hybridejä. *Bridget Jones's Diary* -teoksen ironia ja normatiivisiin naismalleihin kohdistuva iva toimii ja on jokseenkin yksiselitteistä, koska kyseessä on fiktiivinen teos. Mißler esittää (2017, 120), että chick lit -sankarittarien vitsaillessa kehostaan, kulutustottumuksistaan, ihmissuhteistaan tai työstään, kertovat he aina myös niistä sosiokulttuurisista konteksteista, joissa niitä luetaan. Tämä näkökulma saattaa katastrofiaamurutiinivideot outoon valoon, sillä videobloggaajat itse ovat tuottamassa sitä reaali maailman kontekstia, jota he pilkkaavat. Epäselväksi jääkin, kohdistuuko niiden iva videontekijään, naisihanteisiin, ideaaleihin aamurutiinivideoihin tai jopa parodisten aamurutiinivideoiden lajityyppiin itseensä.

Parodiset videot lainaavat ideaalien aamurutiinivideoiden esitystapoja, mutta sisällöllisesti ne kertovat elämänhallinnan epäonnistumisesta ja kontrollin pettämisestä. Vaikka chick lit -kirjallisuudelle tyypilliseen tapaan katsoja ei naura videobloggaajalle, vaan kenties myötätuntoisesti hänen kanssaan (ks. Mißler 2017, 121) ei hän kuitenkaan vapaudu naisihanteista, siistin vaatekaapin ja tehokkaan toiminnan vaatimuksista. Toisaalta ruumiinpainon ja ulkonäköön liittyvät ongelmat voivat olla katsojalle hyviä paikkoja samaistua, jolloin unelmaminän tavoittelua voidaan jatkaa epäonnistumisille armollisesti nauraen. Kaiken kaikkiaan aamurutiinivideot esittävät naisen aktiivisena ja menestyvänä toimijana. Näin myös itsekohennuskulttuurin sukupuoli-sidonnaisuutta rikotaan. McAdams (2006, 122) esimerkiksi esittää, että 1980- ja 1990-luvuilla

²⁶ Aspynin kanava osoitteessa: [<https://www.youtube.com/user/HauteBrilliance>]. Tarkistettu 13.9.2018.

self-help olisi jakautunut kahteen eri leiriin. Miespuoliset menestysgurut tarjosivat neuvoja rikastumiseen uudessa amerikkalaisessa bisnesympäristössä, kun taas naiset toimivat henkilökohtaisina konsultteina ja toivat esiin muun muassa addiktioita, traumoja ja muita ongelmia, jotka saivat amerikkalaiset tuntemaan itsensä uhreiksi (mt.). Lifestyle-videoblogeissa naisten rooli on täysin päinvastainen.

Humoristisissa aamurutiinivideoissa epäonnistumisien jatkumo ja *siitä* syntyvä huumori on vähäistä, sillä niissä ei tavanomaisesti ole sen suurempaa narratiivia kuin ideaaleissakaan aamurutiinivideoissa. Mian videossa epäonnistuneet rutiinit johtavat kuitenkin myös seurauksiin. Aamu on venynyt niin pitkälle, ettei hän näe mieltä enää lähteä kotoa lainkaan:

what time is it what am I going to do could go to lunch I could go to dinner I mean I guess it's dinner time but I don't even have friends that want to go with me so what I am going to do you sort of pushed me into Netflix yep that sounds great okay. (5:50–6:12; sisäinen dialogi, kaikuefekti.)

Kohtaus on ilmiselvästi liioiteltu ja siksi myös humoristinen. Vloggaaja tekee teatraalisen nyhykäyksen kertoessaan, ettei hänellä ole ystäviä, jotka haluaisivat mennä hänen kanssaan lounaalle. Lopputulema sisältää myös metanarratiivisen elementin. Videon kuvaamisessa katsojille on epäilemättä mennyt pitkälle iltapäivään asti. Eräät humorististen videoiden kuvaajat tuovatkin avoimesti esille sen, ettei heidän ammattivloggaajina oikeastaan tarvitse lähteä kotoaan. Ironia voi siksi nähdä kohdistuvan myös aamurutiinivideoihin lajityyppinä. Ironia muodostaa kompleksisen twistin, jossa pyrkimyksille totuuden mukaisesta elämänesittämisestä nauretaan. Yhtäältä kerrotaan videon olevan realistinen kuvaus, mutta lopulta kaikki mitätöidään tuomalla esiin realistisen kerronnan mahdottomuus.

4.4 Uskonnollinen tunnustus ja menestysteologia

Olen tähän mennessä käsitellyt melko vähän aamurutiinivideoiden henkistä aspektia. Hengellisten tai henkisten asioiden käsitteleminen vaihtelee melko suuresti eri videobloggaajien kesken. Coco Lilin (2017) harjoittaman joogan juuret ovat idän filosofioissa, vaikka länsimaalaisuudessaan siitä on tullut myös välineellinen harjoitus esimerkiksi paremman keskittymiskyvyn ja mielenrauhan saavuttamiseksi. Cambria Joyn aamurutiinivideoissa yhdistyvät puolestaan itsekohennuskulttuurille leimalliset piirteet ja uskonnollisuus. Cambrian aamurutiineihin kuuluu

keskeisenä osana Raamatun lukeminen ja seremonian kuuntelu. Hän alleviivaa katkelmia Raamatusta ”söpöllä pinkillä kynällä” ja tekee muistiinpanoja lukemastaan:

So now this is my favorite part of the morning when I have my heated up coffee which I love and my Bible and cute pink pen I am ready to get online watch a sermon or sometimes I'll just do my own kind of study through whatever book I'm reading I love pastor Britt Merrick pastor Jon Courson a lot of you guys asked me who I listened to and I'm listening Britt Merrick this morning and I'm reading through Matthew so this is definitely my favorite part of the morning it's really important for me to be in the word of God and to seek the Lord first in the morning and that sets my heart just in the right place first thing when I wake up this is so important for me to do because it allows me and enables me to walk in a way that is pleasing to God. (Cambria Joy 2016, 2:07–2:49.)

Raamatunlukuhetki on videolla poikkeuksellinen siksi, ettei *voice-over* luisu kertaakaan geneeriseen *you*-kerrontaan. Richardson (2006, 69) onkin esittänyt *you*-pronominia käytettävän usein tilanteissa, joissa kertojan usko omaan itseensä horjuu. Pitäytyminen minämuotoisessa kerronnassa voi siis olla seurausta Cambrian uskon horjumattomuudesta. Toteavan ja ohjeistavan puhutavan sijaan Cambria omaksuu nyt nöyrän minämuotoisen kerronnan, jonka syyksi voidaan tulkita korkeamman auktoriteetin (Jumala) tunnustaminen.

Minätekniikkana tunnustuksella on pitkät perinteet erityisesti kristinuskossa. Länsimaisen kirjallisuuden yhteydessä viitataan usein Augustinuksen *Tunnustuksiin*, joka on teos tekijänsä tulosta uskoon. Perinteiseen kristilliseen tunnustukseen kuuluvatkin myös todistus henkilön uskosta ja Jumalan olemassaolosta (Kujansivu & Saarenmaa 2007, 16). Augustinuksen jälkeen tunnustuskirjallisuuden historiassa aloitti uuden vaiheen Jean-Jacques Rousseau, joka teki yksilöstä jo sinällään tunnustukseen oikeuttavan aiheen ilman vaatimusta jumalallisesta todistuksesta (mt.). Jumalan tunnustaminen ja todistaminen tulevat Cambrian kanavalla kuitenkin huomiota herättävästi esille. Sen lisäksi, että Raamattua luetaan hänen ”My Morning Routine 2016!” -videollaan, on hänen kanavalla myös aiheelle kokonaan omistettu ”Morning Quiet Time + Devotions Routine” -video (Cambria Joy 2017b), joka koostuu pääasiallisesti uskonnonharjoittamiseen liittyvistä rutiineista. Tästä huolimatta uskonnollisia rutiineja käsitellään myös tässä videossa muiden rutiinien kanssa melko tasa-arvoisina. Erityisen hyvä kahvi saa videolla yhtä suuren roolin kuin Raamattuun paneutuminen.

Foucault'n (2010a, 51) mukaan tunnustus on rituaali, joka edellyttää ainakin kuvitteellisen toisen osapuolen, jolle tunnustus tehdään. Toinen osapuoli on taho, joka *vaatii* ja *arvottaa* tunnus-

tusta. Näin tunnustus tulee paljastaneeksi myös auktoriteettisuhteen. Cambrian tunnustus tehdäänkin Jumalalle, mutta samalla se toimii *todistuksena* katsojille. Heikki Kujansivun (2007, 35) mukaan tunnustus ja todistus kytkeytyvätkin yhteen erityisesti uskonnollisissa tunnustuksissa, sillä tunnustuksen kohde on luonteeltaan abstrakti. Jumalallisen voiman todistaminen ei ole mahdollista, ennen uskoa ja sen tunnustamista (mt.). Minätekniikkana uskonnollinen tunnustus ja todistus toimivat siis kahteen suuntaan. Samalla kun Cambria työstää omaa uskonnollista suhdettaan Jumalaan, hän tulee myös todistaneeksi katsojille korkeamman voiman olemassaolon.

Cambria ei ole ainoa uskoaan tunnustava ja todistava vloggaaja. Coffee and Bible Time -käyttäjän aamurutiinivideo ”Christian Girl Morning Routine! Starting your Day off Right!” (2017) kertoo nimensä mukaisesti kristityn tytön *oikeanlaisesta* aamusta. Näemme nimessä jälleen *how-to*-kerrontaan viittaavan *you*-pronominin, jonka normatiivisuuden vahvistaa otsikon viimeinen sana *right*. Tämän lisäksi videossa on myös suoraa katsojaan kohdistuvaa suostuttelua. Videossa painottuvat kanavan teeman mukaisesti kahvi ja tekijän uskonnollisuuteen viittaava kuvasto. Nämä kaksi asiaa yhdistyvät kahdessa sisustukseen kuuluvassa taulussa. Toinen niistä on tyylielty, vintagehenkinen kuva Jeesuksesta juomassa kahvia ja toinen puolestaan perinteisen aforismitypografian mukaan sommiteltu sisustustaulu tekstillä ”Jesus+coffee amen”. Uskonto ja halpatuotetut sisustustaulut ovat yhdistetty toisiinsa tavalla, joka luterilaisen kirkon piirissä kasvaneesta tuntuu lähes irvokkaalta. Myös kahvi, joka piristeenä yhdistetään kulttuurissamme usein nautintoon ja toimintakyvyn tehostamiseen, luo videoon perinteisen kristillisyyden näkökulmasta varsin maallisen vaikutelman.

(Coffee and Bible Time 2017, 2:04)

(Coffee and Bible Time 2017, 2:06)

Cambrian ja Coffee and Bible Time -käyttäjän videot sisältävätkin piirteitä, jotka liittävät ne *menestysteologiaksi* kutsuttuun kristilliseen liikkeeseen. Menestysteologian piiriin luetaan hyvin monenlaista liikehdintää eikä käsite ole suinkaan tarkkarajainen. Keskeisenä määrittävänä tekijänä pidetään kuitenkin näkemystä, jonka mukaan Jumala suosii terveydellä ja taloudellisella menestyksellä heitä, jotka ovat hänelle uskollisia (Balmer 2004/2002, 562; ks. myös Winslow 2015, 259.) Tässä uskonnollisessa perinteessä niin sanotulla *positiivisella tunnustuksella* on merkittävä rooli. Positiivisessa tunnustuksessa vaaditaan Jumalaa täyttämään lupauksensa tämänpuoleisessa ja palkitsemaan uskovaa (Bowler 2013, 22). Sanoilla nähdään olevan siis voima, jolla voi muuttaa olosuhteitaan. Tämä oppi toistuu self-help-kirjallisuudessa, jossa peräänkuulutetaan yksilön mahdollisuuksia saavuttaa lähestulkoon mitä vain kyseenalaisiakin tekniikoita käyttämällä. Yhtymäkohdat self-helpiin ovatkin selviä – kenties osittain siksi, että eräät self-help-kirjailijat ovat jo ennen kirjailijan uraansa omaksuneet menestysteologisia ajatuksia. Esimerkiksi *Think and Grow Rich* -menestyskirjan kirjoittaja Napoleon Hill oli yksi menestysteologisen ajattelun puolestapuhujista (mt., 37).

Menestysteologiassa Jumala ei ole pelkkä abstraktio, sillä se ilmenee myös materiaalisen hyvinvoinnin kautta. Bowlerin (2013, 7) mukaan menestysteologiassa ajatellaankin, että immateriaalisen uskon ja menestyksen mitta on materiaalinen todellisuus. Usko tulee konkreettisesti esille taloudellisena menestyksenä ja terveytenä (mt.). Nämä seikat avaavat uuden näkökulman Cambria Joyn aamurutiinivideoon ja sen tunnustuksellisuuteen. Mikäli maallinen menestys ilmentää uskoa ja Jumalan suosiota, tulee myös *itse menestys* joksikin, mitä tulee todistaa. Menestys puolestaan välittyy Cambrian videossa paitsi hänen eetoksessaan terveytenä ja onnellisuutena, myös kodin ja kulutustavaroiden kautta ylellisenä keskiluokkaisuutena.

Uskonnollisuus tuo Cambrian videoon uudenlaisen eettisen kerrostuman. Vaikka Cambria puhuu tunnustukselliseen sävyyn ensimmäisessä persoonassa, voidaan uskonnollisten teemojen toistuva esiin nostaminen kanavalla tulkita myös normatiiviseksi. Lisäksi ”that sets my heart just in the right place” implikoi Raamatun lukemisen johtavan hyveellisempään minuuteen, jossa ”sydän on oikealla paikalla”. Minätekniikkana video palvelee uskonnollista tunnustus- ja todistustehtävää, jossa Cambria hoitaa suhteitaan korkeamman voiman kanssa. Hänen *ei tarvitsisi* ottaa uskonnollisuuttaan esille, sillä YouTuben normiympäristö ei leimallisesti ole uskonnollinen, eikä yleisö näin ollen *vaadi* tai *odota* uskonnollista tunnustusta. Tästä huolimatta Cambria on saanut kommenttien muodossa positiivista vastakaikua videoilla esitetyistä uskonnollisista arvoista, mikä vahvistaa hänen itseen kohdistuneen eettisen työn suuntaa ja identiteettiä kristittynä.

4.5 Videoblogi ja elämäkirjoittaminen minätekniikkoina

Edellä olen osoittanut muutamia minätekniikoita, joiden avulla videobloggaajat työstävät omaa minuuttaan ja joiden käyttöön myös yleisöä ohjaillaan. Sen sijaan itsestä kertominen ja videoblogi konkreettisina minuuden työstämisen välineinä ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Muun muassa listojen suosio osoittaa, ettei kirjoittaminen minätekniikkana ole kadonnut mihinkään, vaikka myös uusia tekniikoita on tullut sen rinnalle. Nähdäkseni kuvaan perustuvat itsensä ilmaisemisen keinot pohjautuvatkin samalle minätekniikan periaatteelle kuin itsestä kirjoittaminen: myös itsestä otettuun, julkistettuun kuvaan liittyy harkintaa, itsereflektointia ja peilaamista yhteiskuntaan ja muihin ihmisiin.

Sosiaalinen media tarjoaakin uudenlaisia välineitä niin sanotulle elämäkirjoitukselle (*life writing*), jolla viitataan omaelämäkertaa laajempaan joukkoon elämäkerrallisia tekstejä ja käytänteitä (Smith & Watson 2010, 14). Varsinaiseen omaelämäkertaan on määritelmällisesti usein vaadittu ajallisesti pidempi välimatka kerronnan ja kerrottujen tapahtumien välillä²⁷, kun taas elämäkirjoituksella voidaan viitata laajempaan joukkoon tekstejä, jotka voivat olla käytännössä mitä tahansa aina omaelämäkertoista ja päiväkirjoista blogeihin ja sosiaalisen median tilapäiviteiksiin (mt., 14). Mielenkiintoinen on myös näkemys niin sanotuista omaelämäkerrallista toimista (*autobiographical acts*), jotka viitataan mihin tahansa itsestä kertomiseen tai puhumiseen. Aineistoani kenties parhaiten sopisi kuvaamaan jo jonkin verran käytetty käsite *automedial*

²⁷ Omaelämäkertatutkimuksessa on tapana erottaa toisistaan kertova minä (*narrating I*) ja kerrottu minä (*narrated I/experiencing I*), jolla tehdään näkyväksi kokemuksen ja kerronnan hetken välinen etäisyys (ks. Stanzel 1984, 81–82).

(esim. mt., 168; Maguire 2015), joka ei poissulje videota tai kuvia, mutta ei myöskään kirjoitettua tekstiä. Sosiaalisessa mediassa elämäkerronta ei useinkaan rajoitu vain yhden alustan käyttöön, vaan sama henkilö voi tuottaa omasta elämästään niin kuva- ja videosisältöä kuin verbaalisia tilapäivityksiäkin. Lisäksi automedia ei luo assosiaatiota narratiiviin, vaan kyseen tulevat pienemmätkin tavat tuoda itseään esille. Itsestä kirjoittaminen laajassa merkityksessään esimerkiksi blogeissa tai videoblogeissa tarjoaa yksilöille keinon työstää minuuttaan julkisessa tilassa yhdessä verkossa olevan yhteisön kautta. Mahdollisuudet esittää ja muuntaa itseään ovat tulleet lähes rajattomiksi. (Abbas & Dervin 2009, 2.)

Poletti ja Rak (2014, 10) esittävät, että elämäkirjoittamisen nykytutkimus on kohdistunut liikaa nimenomaan narratiiviin ja identiteetin suhteeseen. Kaikki omaelämäkirjoitus ei ole puettu narratiiviin muotoon, kuten tarkasteleman aamurutiinivideotkin sen osoittavat. Polettin ja Rakin (mt.) mukaan keronallisten käytäntöjen sijasta erilaiset itsestä kertomisen toiminnot kuten kirjoitukset Facebook-sivuille, viestit ystäville tai esimerkiksi sisällön eteenpäin jakaminen tulisi nähdä identiteettiä rakentavan kertomuksen sijasta erilaisina itseymmärrystä luovina identifi-kaation ilmauksina, jotka toiston kautta kuitenkin muuttuvat osaksi identiteettiä. Digitaaliset minätekniikat mahdollistavatkin – eivät vain yhden minuuden – vaan monien eri minuusien yhtäaikaisen rakentamisen (Abbas & Dervin 2009, 2–4). Aineistoni videobloggaajista muun muassa Danielle Mansutti on kuvannut kanavalleen lukuisia eri aamurutiinivideoita. Osassa niistä hän petaa petinsä, syö terveellisen aamiaisen, täyttää päiväkirjaa ja tekee muutkin valtavirtaisiin aamurutiinivideoihin kuuluvat toimet. ”My REAL Morning Routine” -videollaan hän tekee aiempia videoita koskevan tunnustuksen:

hi everyone, welcome back to my channel in today's fear I have my realistic morning routine this time is not filled with like rainbows and sunshine and very light candles because we all know um that's not real that's just for your videos it might be real for some people but definitely not for me so I wanted to show what really happens in the morning for me I'm being so sarcastic in a few years so don't take it too serious or anything like that. (Danielle Mansutti 2016b, 0:02–0:24.)

Danielle ei suoraan esitä olleensa epärehellinen aiemmissa videoissaan vaan *sarkastinen*. Sarkasmi ei kuitenkaan tule näissä videoissa mitenkään esille. Lisäksi ”todellisen” aamurutiinivideon jälkeen on julkaistu muun muassa ”My Morning Routine: Mental Health Edition ♡ Dani Mansutti” (2017), joka on jälleen kyllästetty arkisilla elämänohjeilla ilman minkäänlaista näkyvää ivaa.

Autobiografiaa jo vuosikymmeniä tutkinut Paul Eakin (2015) on sitä mieltä, että identiteetin rakentamiseen verkossa pätevät samat lainalaisuudet kuin verkon ulkopuolellakin. Hän kritisoi tapaa nähdä identiteetti joko vakaana ja pysyvänä tai vaihtoehtoisesti horjuvana ja täysin pirstaleisena. Eakin painottaa, että pirstaleisuus ei poissulje pysyvämmän ja vakaamman identiteetin rakentamista narratiivin keinoin. (Mt., 20.) Tämä tuntuu mielestäni itsestään selvältä. Sen sijaan en täysin niele hänen väitettään, että narratiivinen koherenssi olisi *yhtä tärkeä* verkossa kuin verkon ulkopuolellakin. Aineistoni perusteella se ei näytä pitävän paikkaansa. Eakinin essee narratiivisesta *online*-identiteetistä ei viittaa YouTubeen ja kenties hänen väitteensä onkin sovellettavissa joihinkin alustoihin. Videoblogeissa imitaatio ja performanssi sen sijaan ovat voimakkaasti läsnä. Yleisö osaa ottaa huomioon myös videoiden mahdollisen viihde- ja informaatioarvon sekä videoestetiikan, joiden nimissä hyväksytään rakoilu narratiivisessa yhteisyydessä.

Narratiivin roolin korostaminen on ominaista self-helpin ja terapiakulttuurin tutkimukselle. Niin Illouz (ks. esim. 2008, 178–196) kuin Woodstockin (2006) kiinnittävät tutkimuksessaan huomiota nimenomaan siihen, kuinka lukijaa, yleisöä tai haastateltavaa kehoitetaan hyppäämään narratiiviseen performanssiin. Narratiivin ja elämän suhde ei kuitenkaan ole self-helpissä täysin yksiselitteinen. Terapiakulttuuriin liittyy menneisyyden ja eletyn elämän kerronnallistaminen, josta käsin nykyistä minuutta pyritään ymmärtämään. Toisaalta kuitenkin itsekohennusta sekä menestystä peräänkuuluttava self-help antaa melko vähän painoa menneisyydelle, puhumattaakaan aamurutiinivideoista, jotka esittävät vain yhden vuorokaudenajan vailla minkäänlaista linkkiä menneeseen tai tulevaan.

Galen Strawson (2004) asettuu ”Against Narrativity” -artikkelissaan elämän narratiivista ymmärtämistä vastaan. Hän esittää, etteivät suinkaan kaikki ihmiset ole taipuvaisia ajattelemaan elämänsä narratiivisesti. Hän jakaa ihmiset *diakroonikkoihin* ja *episoodikkoihin*. Näistä ensiksi mainitut ajattelevat itsensä ja elämänsä ajallisena jatkumona, kun taas jälkimmäiset hahmottavat itsensä joka päivä uudestaan. (Mt., 430.) Episoodikoilla on kyllä ymmärrys menneisyydestään, mutta he ovat niin sanotusti *epäkiinnostuneita* siitä eivätkä pyri selittämään nykyisyyttään menneisyyden kautta (mt., 433). Nämä kaksi eri elämän hahmottamisen tapaa nostavan esille yllättäviä eettisiä ongelmia. Diakronisesti itsensä ymmärtävä henkilö voi puutteissaan ja virheissään vedota menneisyyteen, joka ikään kuin vapauttaa nykyisyyteen liittyvistä vastuista ja toimii siten esteenä muutokselle (mt., 447). Toisaalta episodikkoja voi pitää muun muassa epäluotettavina ja kykenemättömänä syvällisiin ystävyyssuhteisiin (mt., 431). Strawson (mt.,

449) itse kuvaa kuitenkin episodikon huolettoman saa-nähdä-mitä-tulevaisuus-tuo-tullessaan-elämän olevan parhaimmillaan vaihtelevaa, autuasta ja syvällistä.

Oletus, jonka mukaan ihmisen menneisyydellä ei ole painoarvoa nykyisyydessä on sekä lohdullinen että armoton. Episodimainen elämänymmärtäminen sopii self-helpin arvoihin sikäli, että ihmiset nähdään lähtökohdiltaan samanlaisina. Self-help ei tunnusta yhteiskunnallisten, taloudellisten tai sosiaalisten lähtökohtien merkitystä yksilöiden menestykselle vaan tasapäistää lukijakuntansa (ks. Rimke 2000, 65). Hal Elrod esittää surkean menneisyytensä, mutta sille ei teoksessa anneta muuta roolia kuin toimia ponnahduslautana muutokselle sekä todistuksena muutoksen mahdollisuudesta. Valaistumisen ja käänteiden jälkeen on siis samantekevää, mitä menneisyydessä on tapahtunut, sillä se ei vaikuta itse muutokseen ja sen onnistumiseen. Kaikille jaetaan samat ohjeet riippumatta yksilön henkilökohtaisesta taustasta, elämäntilanteesta tai sosiaalisista suhteista. Teoksen tarjoama malli hyvästä elämästä ylikorostaa individualismia, sillä ”ihmeellinen aamu” tapahtuu vain yksilön omassa kuplassa. Kaikki kirjan mainitsemat esimerkkitaivoitteet liittyvät yksilön henkilökohtaiseen menestykseen ja maksimaalisen tuloksen tavoitteluun. Perhe-elämälle tai ihmissuhteille ei anneta teoksessa sijaa. Tässä suhteessa aamurutiinivideot ja ylipäättänsä videoblogikulttuuri rakentavat samanlaista kuvaa menestyksestä ja hyvästä elämästä yksilön henkilökohtaisena ja muusta ympäristöstä riippumattomana tavoitteena. Videobloggaajien aamurutiineita eivät keskeytä kylpyhuoneen aamuruuhkat tai juttutuokioiden perheenjäsenten kanssa aamupalapöydässä, sillä muut ihmiset loistavat niissä tavanomaisesti poissaolollaan.

Tarkastelemani aamurutiinivideot sopivat siis kuvaan episodimaisesta elämän ymmärtämisestä. Jokainen aamu nähdään niissä uutena ja uusia mahdollisuuksia täynnä. Kenties tämän vuoksi aamu on myös erinomainen ajankohta itsensä kehittämiseksi, kontrollille ja tehokkaalle ajanhallinnalle. Ajallisesti aamu erottaa edellisen päivän seuraavasta ja löytyypä yhteys myös luontoon: aurinko nousee, kasvit ja linnut heräävät uuteen kukoistukseen. Aamu symboloi uutta alkua ja mahdollisuutta. Iteratiivisuudessaan tarkastelemani videot esittävät elämän eräänlaisena luuppina, jossa aamut seuraavat toisiaan. Vuorokausi on yksi keskeinen elämää rytmittävä jakso viikkojen, kuukausien, vuodenaikojen ja vuosien ohella. Se on siis myös yksi *episodi*. Hyvärinen (2012, 333) tosin on huomauttanut, ettei Strawson määrittele episodin kestoa, jolloin sillä on vaara sekoontua joka tapauksessa narratiiviin. Elämäntapaa itsessään on hankala kerromallistaa, sillä se on jotakin jatkuvaa, mutta silti koko ajan muutoksessa. Se ei ole mitään sellaista, jonka yksityiskohtia edes diakroonikko muistelsi kuolinvuoteellaan. *Silloin kun olin*

nuori, join päivittäin sitruunavettä ja käytin parabeenittomia, oranssin sävyjä neutraloivia hiustuotteita.

Strawsonin artikkelia kohtaan ollaan esitetty paljon kritiikkiä. Hyvärinen (2012, 328; 2017, xvii) muun muassa esittää Strawsonin kertomuskäsityksen olevan liian yksioikoinen. Hyvärinen (2017, xvii) mukaan Strawson mieltää kertomukset pelkästään konventionaalisina kertomuksina, jotka eivät ”kykene lisäämään kompleksisuutta, monitulkintaisuutta tai haurautta, vaan ovat enemmänkin suoraviivaisen koherenssin ja sulkeuman ilmaisuvälineitä” (Hyvärinen 2017, xvii). Hyvärinen ei kuitenkaan sanottavasti moiti Strawsonia tästä näkemyksestä, sillä näin monesti kertomuksentutkimuksessa on ajateltu. Sen sijaan hän kieltää, että toive koherenssin etsimisestä olisi tyypillinen narratiivisen ajattelun piirre (mt.).

Tutkielmani teoreettisessa kontekstissa on syytä huomioda, että Foucault’n (1988; 1994) käsitellessä esimerkiksi kirjoittamista minätekniikkana hän *ei viittaa* narratiivisen identiteetin rakentamiseen. Itse asiassa hän ei mainitse identiteettiä tai narratiivia lainkaan. Identiteetti-käsitteen karttaminen Foucault’lla on mitä todennäköisemmin seurausta siitä, että hän korostaa nimenomaan minuuden muotoutumisen vuorovaikutuksellisuutta. Itseä työistetään asettamalla minuus oman tarkastelun kohteeksi. Tässä objektivoinnin prosessissa minä yritetään ikään kuin nähdä *toisen* näkökulmasta eli yhteiskunnallisia arvoja ja odotuksia vasten (1988, 22; 2010a, 136–137). Aamurutiinivideoiden voi nähdä vastaavan ”tunne itsesi” -imperatiiviin, sillä ne avaavat videobloggaajien minuuden heidän oman objektiivisen tarkastelunsa kohteeksi.

Minätekniikalle keskeinen subjektin ja objektin välinen liike konkretisoituu Sarah Bettsin aamurutiinivideossa, jossa *voice-over* pakottaa hänet juoksumatolle: “it gets my brain started and also it tells my body, you are not going back to bed today Sarah” (Sarah Betts 2016, 2:15–2:19). Merkillepantavaa on Sarahin *you*-pronominin käyttö yhdessä puhujaan itseensä viittaavan erisnimen kanssa. Erisnimen käyttö poistaa pronominin monitulkintaisuuden ja viittaa näin ollen pelkästään Sarahiin. Vielä tarkemmin ajateltuna kerronnan sinä ei olekaan Sarah vaan Sarahin keho, joka erotetaan omaksi viittauksen kohteekseen: juoksumatolla syntyvä kehon liike kertoo jotakin Sarahille itselleen.

Fludernik (1993, 238; 1996, 230–231) on huomionnut *you*-pronominin käytön edellisen kaltaisissa tilanteissa, joissa puhuja olisi ikään kuin dialogissa itseään syyttävän minänsä (sinä) kanssa. Kyse on sisäisestä monologista, jossa minä on naamioitu käyttämällä *you*-pronominia. Tämänkaltaisen *you*-pronominin käyttö on tarkastelemissani videoissa poikkeuksellista ja siksi

tällaiseen yksityiskohtaan tarttuminen voi tuntua tarpeettomalta. Se kuitenkin havainnollistaa minätekniikan käsitteen käyttöä aineistoni yhteydessä. Minätekniikat nimittäin aktivoivat aina toimijan *sinuuden*, sillä subjekti on myös toiminnan kohde, objekti. *You*-pronominin itseviittaava käyttö voidaan näin tulkita myös eettiseksi neuvotteluksi *itsen* kanssa. Lisäksi videokerronnan vääjäämätön kolmannen persoonan kerronta tekee videosta myös konkreettisen minuuden työstämisen *teknologian*, sillä tekijän on mahdollista tarkastella itseään ulkopuolisesta näkökulmasta kaikissa prosessin eri vaiheissa aina videon suunnittelusta julkaisuun asti. Tekovaiheessa videobloggaaja reflektoi omaa esiintymistään, rutiiniaan ja kaikkia videon pienimpiäkin yksityiskohtia suhteessa konventioihin sekä kulttuurisiin ja moraalisiin odotuksiin. Aamurutiinivideoilla esiintyvä henkilö suhteessa videon katsojaan ja *voice-over*-kerrontaan on siis *you*. Sen lisäksi, että verbaalisella tasolla aktivoituu tekijän *sinuus*, voidaan videon visuaalisella tasolla nähdä aktivoituvan myös videobloggaajan *häneys*.

Katsojaan viittaava *you*-pronomini kielii kuitenkin minuuden työstämisestä vuorovaikutuksessa myös yleisön kanssa. Muotiblogeja aineistonaan käyttänyt Agnès Rocamora (2011, 416) onkin verrannut digitaalisen minätekniikan toimintamekanismia *Lumikki-sadun peiliin*, jolta paha kuningatar kysyy, *ken on maassa kaunehin*. Blogiin jätetyt kommentit toimivat näin positiivisena vahvistuksena bloggaajalle hänen kauneudestaan. Samaan tapaan myös videoblogien voi ajatella toimivan. Aineistoni videobloggaajat tiedustelevat tosin kauneuden lisäksi peililtään myös tehokkuudesta, ahkeruudesta ja terveellisistä elämäntavoista. Rocamora (mt.) huomauttaa, että myös negatiivinen palaute on blogeissa mahdollista mutta harvinaista. Lifestyleblogien ja lifestyle-videoblogien sovinnaisuus ja lajityyppien sekoittaminen saattavatkin suojella tekijöitä myös negatiiviselta palautteelta. Peili saadaan näin vastaamaan sisällöntuottajaa miellyttävällä tavalla. (Ks. Noppari & Hautakangas 2012, 41.)

Harppaus narratologisesta analyysistä foucault'laiseen viitekehykseen tuntui kieltämättä melko suurelta. Siinä missä narratologia tarkastelee kerronnassa konkreettisesti ilmeneviä yksityiskohtia ja rakenteita, on Foucault kiinnostunut siitä, miten tietyissä historiallisissa konteksteissa on käsitelty ja rakennettu minuutta. Minätekniikoiden käsittely avaa kuitenkin filosofisia näkökulmia aamurutiinivideoiden geneerisyyteen sekä *minän* ja *sinän* vuorovaikutukseen, vaikka suoria yhteyksiä narratologiaan ei olekaan. Monitulkintainen *you* on monitulkintainen myös minätekniikan sisältämän valtasuhteen ja sen suunnan näkökulmasta: kohdistako videobloggaaja hallintaa itse itseensä vai katsojaansa? Monitulkintaisuuden ratkeamattomuus on sekin

yhteneväinen Foucault'n (1991, 97) käsitykselle hallinnasta ja hallinnallisuudesta, joihin nimenomaan kuuluu ajatus eri suunnasta tulevien hallintasuhteiden yhteen kietoutumisesta. Onkin syytä alleviivata, että myös videobloggaajat toimivat hallintasuhteiden ristipaineessa, eivätkä suinkaan ole autoritäärisiä vallankäyttäjiä.

Aamurutiinivideoiden tarkastelu minätekniikoiden näkökulmasta nostaa esille ennen muuta eettisiä näkökulmia. Omaelämäkerrallisen kerronnan sekoittuminen *how-to*-kerrontaan vähentää ohjeiden imperatiivisuutta ja tekee myös minätekniikat näkymättömiksi. Itsensä kehittäminen, huolenpito ja kontrolli eivät *näyttäyty* moraalisen minuuden kysymyksinä, vaan ne ovat videoilla läpeensä normalisoituja. Rutiinit myydään katsojalle nautinnollisena ja mielihyvää tuottavana toimintana, josta tulee hyvä ja ahkera olo. Videobloggaajat siis osallistuvat, ehkä tietämättään, self-help-kulttuurin normalisoivaan vallankäyttöön. Aamurutiinivideot kiinnittyvät vahvasti uusliberalistisiin arvoihin korostamalla yksilön roolia omassa hyvinvoinnissaan. Rutiinit näyttäytyvät onnellisuuden ja menestyksen salaisuutena. Tämä sivuuttaa sen tosiasian, ettei kaikilla elämän solmut aukene oikein nautitulla vedellä tai plyometrisella harjoittelulla.

Haparoiva kerronta ja normalisointi tekevät videoista siinä mielessä vaarallisia, ettei katsoja välttämättä tunnista häneen kohdistettua uusliberalistista kaupittelua. Yhtäältä voidaan kysyä, ovatko videontekijät itsekään selvillä omista kerronnan intentioistaan. Mikäli tarkoituksena on ainoastaan saada rahaa tai käyttää videota kuningattaren peilin kaltaisena minätekniikkana, on eettisesti arveluttavaa verhota se hyväntahtoisuuteen katsojaa kohtaan. Videoiden mediakriittinen tarkastelu on katsojalle haasteellista, kun kerrontatavoista ei voi johtaa yhtä vallitsevaa kerronnan motiivia.

5. Narratiivinen auktoriteetti, narratiivinen identiteetti

Tässä luvussa jatkan omaelämäkerrallisen tekstin ja *how-to*-kerronnan välisen vastakkainasettelun analyysia aamurutiinivideoissa. Se kuinka videoiden kerronta tulkitaan – *how-to*-kerrontana vai pelkästään tekijänsä identiteetin rakentamisen projektina – vaikuttaa siihen, näemmekö kysymykset videotekijöiden narratiivisesta auktoriteetista keskeisinä. Narratiivisen auktoriteetin käsitteen lainaan Woodstockilta (2006), joka on viitannut sillä self-help-kirjailijan tapaan käyttää omaa elämäntarinaansa ja elämässä koettua muutosta oikeutuksena auktoriteetilleen.

5.1 Narratiivinen identiteetti

Usein narratiivisesta identiteetistä puhuttaessa viitataan Paul Ricoeurin filosofisiin näkemyksiin. Ricoeur (1991; myös 1992; 115–125) jakaa identiteetin kahteen osaan: *idem*-identiteettiin ja *ipse*-identiteettiin. Ensimmäinen näistä edustaa hänelle identiteetin pysyvyyttä eli eräänlaista samuuden kokemusta, joka asettaa rajoja identiteetin muuttumiselle. *Ipse* puolestaan on itsen – ja muun kuin itsen – vuoropuhelua. Tietyssä *idem*-identiteetin kehikossa *ipse* on siis jatkuvassa muutoksessa. Näistä identiteetin osista juontuu ihmisen kokemus siitä, että hän on läpi elämänsä sama ihminen, vaikka jotkin piirteet itsessä muuttuisivatkin (Ricoeur 1992, 140). Ricoeur, kuten monet muutkin teoreetikot esittävät, että identiteetin rakentaminen perustuu narratiiviselle työlle. Narratiivin myötä *idem* ja *ipse* säilyttävät tasapainonsa ja ihminen kokee elämässään pysyvyyttä. Narratiivinen identiteetti edustaa yksilön omaa tulkintaa elämästään, joka luo identiteettiin tarvittavan jatkuvuuden. (Ricoeur 1991, 77; 1992, 140.) Kirjoittipa yksilö henkilökohtaista elämäkertaa tai ei, liittyy Ricoeurin (1992, 140) mukaan identiteettiin aina jonkinlainen oman elämän juonellistaminen. Juonellistaminen tapahtuu käytännössä aristoteelisen tragedian juonikaavan mukaan, jossa keskeiseksi nousevat ”riitasoinnut” eli käänneet tapahtumakulussa (mt., 141). Aristoteleella riitasointua vastaava käsite on *peripetia*, joka ei kuitenkaan ole pelkkä käänne vaan piste, joka muuttaa kertomuksen kohti onnea tai epäonnea – kohti komediaa tai tragediaa. Se esiintyy tavanomaisesti *anagnoriksien* eli *tunnistamisen* yhteydessä. *Anagnorisis* viittaa hetkeen, jolloin yksilö ymmärtää asioiden todellisen laidan. Näin sitä seuraa välitön käänne, jossa elämä saa uuden suunnan. (Hosiaislouma 2003, 46; 701; ks. myös Bruner 2003, 4–5 ja Lyytikäinen 2012, 76.)

Ihmisillä on taipumus selittää epäonnistumisiaan tai onnistumisiaan muutamilla tekijöillä, jotka heidän mukaansa ovat lopputulokseen johtaneet. Ihmismieli ei helposti hyväksy sattumaa ja

siksi oma elämä pyritään kerronnallistamaan. Self-help tarjoaa narratiivin, jossa ainoa muutosta ajava tekijä on yksilö itse (esim. Rimke 2000, 67). Ulkoiset tekijät kuten äkillinen yhteiskuntarakenteen muutos eivät koskaan toimi varsinaisena kertomuksen *peripetiana* vaan ovat esteitä, jotka lopulta selvitessään tekevät yksilöstä vieläkin autenttisemman itsensä. Keskeiset tunnistamisen hetket ja siitä seuraavat käännteet voivat olla äärimmäisiä kuten esimerkiksi *burnout*, johon havahtuessaan yksilö huomaa antaneensa liian vähän aikaa itselleen ja perheelleen, ja josta valaistumisen kautta seuraa asioiden uudelleen priorisointi ja usein itsensä laittaminen etusijalle. Toisaalta self-help-narratiivi ei kerronnallisesti ajateltuna sisällä varsinaista lopputulemaa, sillä itsensä kehittäminen on lopulta jatkuvaa ja siten päättymätöntä (Illouz 2008, 172).

Kuten aiemmin käsittelyssä olleet tavat tuottaa omaa minuutta, ei myöskään varsinainen identiteetti synny ilman vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa. Jerome Bruner, joka niin ikään mieltää identiteetin rakentamisen narratiivisena projektina, on puhunut niin sanotusta omaelämäkerran kaksoisfunktioista. Kaksoisfunktio koostuu hänen mukaansa omaelämäkerran persoonallisesta ja ei-persoonallisesta aspektista. Kertomukset ovat aina jossain määrin konventionaalisia, mutta jotta ne olisivat *kerrottavia*, pitää niissä olla myös jotakin poikkeuksellista ja persoonallista (Bruner 1991a, 71). Omaelämäkerran kaksoisfunktio on siis yhteneväinen Brunerin kertomuskäsitykselle, jonka ytimessä on epätasapaino tai murtuma. Poikkeama erottuu kerrontalinjasta vain suhteessa normiin – tavanomaisiin asiantiloihin. Tästä syystä kertomus on aina luonteeltaan osittain myös normatiivinen (Bruner 1991b, 11–12).

Self-help paikantaa murtumia sieltäkin, missä niitä ei ole ja pakottaa yksilöt itsetutkiskelun kautta hyväksymään nämä murtumat osaksi narratiivista identiteettiään. Banaali aamurutiinivideo, jossa ei ole kerrassaan mitään kerrottavaa, sopii hyvin äärikonventionaaliseksi itsekehennuskulttuurin kaupittelemaksi ideaalitulaksi. Tähän liittyy hyvin suuri ristiriita. Perikaupallisena teollisuudenalana self-help nimittäin tarvitsee murtuman, jolla oikeuttaa oma paikkansa avuntarjoajana. Yksilö kerronnallistaa murtuman tarkkailemalla itseään ja sovittamalla itseään hahmottomaan normiin, jonka rajat liukuvat tarpeen vaatiessa (ks. Illouz 2008, 176–177). Self-help-teollisuus ei halua seuraajiensa saavuttavan ideaalitulaa, jota kohti se kuitenkin näennäisesti opastaa. Mikäli ideaalitila saavutettaisiin, tekisi se self-help-teksteistä tarpeettomia. Paradoksaalista onkin, että tarkastelemissani videoissa esitetty rutiini nähdään onnistuneen elämän edellytyksenä, vaikka toisaalta erityisesti psykologisesti sävyttyneessä self-helpissä myös liika

turvallisuus ja toisteisuus voidaan nähdä uhkana. Liian rutiininomainen elämä voidaan esimerkiksi nähdä esteenä luovuudelle. Niin ikään parisuhteen rutinoituminen nähdään tavanomaisesti yksinään kielteisenä asiana.

Aamurutiinivideo on persoonaton esitys konventionaalisesta aamusta ilman murtumaa. Brunerin näkemyksestä voinee loogisesti päätellä, että kertomus josta poistetaan murtuma, jättää jäljelle vain normatiivisen aineksen. Aamurutiinivideo ei siis sovi kertomukseksi, mutta se sopii katsojille esimerkiksi tuotteliaan ja hyvinvoivan ihmisen aamusta. Samankaltaisia esimerkkejä hyvästä ja tavoittelemisen arvoisesta elämästä tarjoavat esimerkiksi naistenlehdet (ks. esim. Saariluoma 2001b). Se kelpaa myös identiteetin rakennusosaksi määrittelemään videobloggaajan normatiivista elämäntapaa. Identifikaation ilmaukset muuttuvat siis toiston kautta osaksi videobloggaajan henkilökuva ja identiteettiä riippumatta siitä, onko aamun kulku videobloggaajan arjessa tosiasiallisesti kuvatulainen.

Onko aamurutiinivideossa tai itsekohennuskulttuurin tuottamissa menestyskertomuksissa lopulta mitään persoonallista? Kertoessamme tarinoita itsestämme, käytämme niitä sosiaalisia narratiiveja, joille olemme kulttuurissamme altistuneet välittämättä siitä edustavatko ne puhtaasti jotakin lajityyppejä (Hyvärinen 2015, 183; Woodstock 2006, 323). Joka paikasta läpitunkeva self-help vaikuttaa väijäämättä yksilöiden tapaan kertoa itsestään. Self-helpiin jo itsessään liittyy persoonallisen ja ei-persoonallisen välinen ristiriita. Toisaalta se peräänkuuluttaa yksilöiden ainutlaatuisuutta, mutta toisaalta taas pakottaa yksilöt yleismaailmalliseen normatiiviseen kehikkoon ja määrittelee samalla normaalin ja epänormaalin rajat kuitenkin todella määrittelemättä niitä (Illouz 2008, 176; Salmenniemi 2014, 45). Self-help-teksteissä ovat siis läsnä yhtä lailla geneerinen tekijä kuin geneerinen kuka tahansa lukijakin (Woodstock 2006, 323).

Mielenkiintoinen keino käsitteellistää identiteettiä on George Herbert Meadin (1967/1934, 173) tapa jakaa minuus kahteen eri aspektiin englanninkielisten prepositioiden ”I” ja ”me” mukaan. Englannin kielen logiikan mukaisesti niitä voitaisiin kutsua minäsubjektiksi ja minäobjektiksi, eli toiminnan tekijäksi ja kohteeksi. Meadin ajattelussa ”me” on sosiaalinen minä, kun taas ”I” edustaa minää, joka aktiivisesti toimii vuorovaikutuksessa ympäristön sosiaalisten normien ja odotusten kanssa (mt., 174). Tämä muistuttaa hyvin paljon Foucault’n käsitystä minätekniikoista, jotka luonnollisesti ovat myös kytköksissä identiteetin rakentamiseen. Meadin kielellinen näkökulma on hedelmällinen, kun tarkastelemme niitä aamurutiinivideoita, joiden kerronta vähän väliä liukuu toisen persoonan kerronnaksi. Identiteettiä ei ainoastaan tuoteta self-helpin lävitse vaan myös *omaksutaan sen esitystavat*. Kun self-help-teoksessa lukijaa puhutellaan *you-*

pronominein, tulkitsee lukija sen puhutteluna, jolloin tekstin *sinä* puhuttelee lukijan *minuutta*. Mutta entä kun yksilön identiteetti suodattuu ensin self-helpin läpi, jonka jälkeen kerrottu identiteetti omaksuu myös self-helpille tyypillisen esitystavan? Mikäli tämän suodatuksen tuloksena kertovasta yksilöstä tulee *you*, voidaan tällä nähdä identiteetille vastainen, vieraannuttava vaikutus. Täysin paradoksaalisesti yksilöllisyyden pyrkimykset eivät tuotakaan persoonallisempaa ja aidompaa minuutta, vaan geneerisen sinän, kenet tahansa vailla yksilöllistä identiteettiä. Tässä kerronnallisessa prosessissa minäobjektista tulee siis geneerinen sinäobjekti – kuka tahansa. Kieli ja esitystapa epäpersonoivat minuuden, jolloin esityksestä tulee normatiivinen ja yleistävä. Kyse on eräänlaisesta epäpersoonallisuuden kehästä. Kertojan ei tarvitse olla lainkaan perehtynyt self-help-teoksiin kyetäkseen tuottamaan ja ylläpitämään self-helpin esitystapoja tai sen narratiiveja.

Persoonallisuuden ja epäpersoonallisuuden välisen ristiriidan voi analyysini perusteella nähdä myös kielenkäytön tasolla. Minä ja minän kokemukset ovat milloin tahansa vaihdettavissa geneerisen sinän kanssa. Persoonallinen aspekti vaikuttaisi siis verbaalisella tasolla puuttuvan kokonaan. Tämä on oireellista, mikäli ajatellaan, että ihminen todella ymmärtää elämäänsä ja identiteettiään kerronnallisesti – tai jopa, että elämä itsessään olisi kertomus (esim. MacIntyre 1984). Mitä ihmisyydestä ja persoonasta lopulta jää jäljelle, jos ainoat käytössä olevat kerronnalliset mallit ovat itsekohennuskulttuurin muovaamia? Tästä perspektiivistä katsottuna aamurutiinivideoiden tuottama kerronnallinen identiteetti tuntuu lohduttomalta.

Kertomuskriittinen kirjallisuudentutkija voisi sanoa, etteivät ihmiset osaa kertoa itsestään. Kun kertoja ei tunnista eri kerrontaperinteitä, lajityyppejä ja konteksteja, voi lopputuloksena olla ristiriitainen esitys, jolla ei tavoitetaakaan intention mukaista päämäärää. Kertomuskriittiselle tutkijalle tämä ei kenties kelpaa, mutta kaupalliset yhteistyötahot suorastaan huutavat persoonalliseksi naamioitua epäpersoonallisuutta. McGee (2005, 22) on nostanut esille myös self-helpin esteettiset arvot. Foucault'n lanseeraama ideaali käsitys subjektista taideteoksena on hänen mukaansa kehittyneelle kapitalismille suotuista: intiimistä alueesta tulee jatkuvan tuotannon alue – *suunnittelustudio* – jossa itsestä kehitetään mahdollisimman hyvin kaupaksi menevä versio (mt.). Tällaisessa studiossa videobloggaaja ammatissaan toimii, sillä kaupalliset yhteistyökumppanit etsivät kaupallistettavissa olevaa henkilöä. Kun tuotetta myydään laajalle yleisölle, se asettaa persoonallisuudelle rajat. Tässä epäpersonoinnin projektissa rajat yksityisen ja julkisen välillä hämärtyvät.

5.2 Diskursiivinen identiteetti

Tutkijoiden väliset erimielisyydet siitä, tulisiko mediassa esitettyjä identiteetin ilmauksia tarkastella narratiivisen identiteetin käsitteen kautta vai ei, voivat johtua myös erilaisista tulkinnoista siitä, mitä identiteetillä oikeastaan tarkoitetaan. Sanottakoon se, ettei YouTubessa katsojalla ole pääsyä videobloggaajan todelliseen minään, persoonaan tai identiteettiin. Julkisuus- ja tähtiaspekti tekevät YouTubesta poikkeuksellisen sosiaalisen median. Facebook, Twitter ja suurelta osin myös Instagram ovat sosiaalisen median kanavia, joiden kautta ollaan yhteyksissä myös esimerkiksi ystäviin, sukulaisiin ja kollegoihin. YouTube puolestaan on ainut alusta, joka tarjoaa itsessään väylän julkisuuteen. Videobloggaajan todellinen identiteetti ja totuus elämästä ovat näin vaikeammin yhteisön saavutettavissa. Katastrofiaamurutiinivideoiden ja normaalien aamurutiinivideoiden samanaikainen esiintyminen käyttäjien kanavilla luo videoiden totuusarvoa rapisuttavan jännitteen. Nämä videot eivät vala juurikaan luottamusta siihen, että tosielämän representaatiot olisivat millään muotoa todellisia. Maguire (2015) näkeekin videoblogien itserepresentaatiot puhtaasti osana laajempaa *self-branding*-kulttuuria. Ajatus itsensä brändämisestä rohkaisee ihmisiä ajattelemaan itseään tuotteena ja käyttämään kaupallisen kulttuurin logiikkaa markkinoidessaan itseään tietyillä tavoilla (mt., 78).

Internetin identiteeteissä puhuttaessa on viitattu niin sanottuun *diskursiivisen identiteetin rakentamiseen*. Minuutta ei nähdä enää pysyvänä vaan se on luonteeltaan moninainen ja jatkuvan neuvottelun alainen. Diskursiivista näkökulma on erityisen hedelmällinen internetin kontekstissa, sillä verkossa tapahtuva kanssakäyminen on luonteeltaan aina diskursiivista: teksti on tekijänsä luoma, mutta sitä ei kuitenkaan vastaanoteta kasvokkain tapahtuvassa kanssakäymisessä. (Page 2012, 17.) Ruth Page esittelee (mt., 18–19) kolme erilaista identiteettiä, jotka suhteutuvat henkilön olemisen performansseihin. Hän jakaa tutkimuksessaan identiteetin liikkuvaan (*transportable*), diskursiiviseen (*discursive*) ja tilanteiseen (*situated*) aspektiin, joiden käsitteet hän on lainannut Zimmermanilta (1998, 90–91). Liikkuvat tekijät ovat piirteitä, jotka seuraavat yksilöä riippumatta siitä, missä ympäristössä hän toimii. Sen sijaan diskursiiviset ja tilanteiset identiteetit ovat tilapäisiä rooleja, jotka omaksutaan tietyissä puhetilanteissa. (Mt., 90–91.) Myös aamurutiinivideoiden näkökulmasta nimenomaan tilanteiset ja tilapäiset identiteetit ovat relevantteja pohtia. Esimerkiksi saman tekijän toisistaan radikaalisti eroavat aamurutiinivideot, erityisesti ideaaliversion ja katastrofaalisen version erot, mitä ilmeisimmin kertovat erilaisten roolien omaksumisesta.

Ristiriitaa tavallisten aamurutiinivideoiden ja katastrofiaamurutiinivideoiden välillä voidaan tarkastella myös Michael Bambergin asemointiteorian kautta. Bambergin (1997, 337) mukaan asemointia (*positioning*) voidaan tarkastella kolmen eri tulokulman kautta. Ensinnäkin voidaan tarkastella, miten kerrotuissa tapahtumissa osallisena olevat henkilöt ovat asemoituneet suhteessa toisiinsa. Toisekseen sitä, miten kertoja asemoi itsensä suhteessa yleisöönsä ja lopuksi, kuinka kertoja asemoi itsensä suhteessa itseensä. Aineistoni huomioon ottaen toinen tulokulma on erityisen hedelmällinen.

Aamurutiinivideoiden suostutteleva *you*-puhuttelu sekä asiantuntijuutta korostava lääketieteellistynyt ja pseudotieteellinen kielenkäyttö (esim. ”hydration”, ”caffenaite”) kertovat videobloggaajan asemoitumisesta eräänlaiseen elämäntapavalmentajan roolin. Katsoja sen sijaan asemoidaan täysin päinvastaisesti: henkilöksi, jolla on elämänhallinnallisia ongelmia ja joka ei noudata (samanlaisia) aamurutiineita. Katastrofiaamurutiinivideoissa videobloggaaja puolestaan asemoi itsensä katsojan kanssa samalle viivalle tai jopa elämänhallinnassaan epäonnistuneemmaksi kuin katsoja. Asemoinnin strateginen merkitys on näissä videoissa tuoda videobloggaaja esille inhimillisenä, epätäydellisenä, erehtyväisenä – siis tavallisena ihmisenä. Tämä lisää katsojan kykyä samaistua videobloggaajaan henkilönä, sillä YouTuben kautta välittynyt arkitodellisuus näyttää toisinaan tavoittamattoman täydelliseltä. Asemointiteoria ei kuitenkaan vastaa varsinaisesti kysymykseen ristiriidasta. Bamberg (1997) käsittelee artikkelissaan esimerkkiä, jossa sama juttu kerrotaan kahdelle eri henkilölle. Kertoja asemoi itsensä eri tavalla eri henkilöiden kanssa, sillä hän haluaa välittää eri vastaanottajille itsestään erilaisen kuvan. Aineistoni videobloggaajista esimerkiksi Danielle Mansutti on kuvannut kanavalleen sekä katastrofiaamurutiinivideon että tavanomaisia, ideaaleja aamurutiinivideoita. Näissä kahdessa videotyyppissä hän asemoi itsensä eri tavalla suhteessa yleisöön, vaikka yleisö mitä todennäköisemmin pysyy samana.

Asemointiteoria on kerronnallisessa tutkimuksessa liitetty niin sanottujen *pienten kertomusten* tutkimukseen (esim. Georgakopoulou 2007). Käsitteen yhdessä kollegoidensa kanssa kehittänyt Alexandra Georgakopoulou (2007, vii ja 2017, 34) esittää, että pienissä kertomuksissa on kyse lyhyistä, fragmentaarisista ja lopetukseltaan avoimista kertomuksista, jotka voivat perustua jaettuun tai jakamattomaan kokemukseen ja suuntautua niin menneeseen, nykyhetkeen kuin tulevaankin. Pieni kertomus voi paitsi kertoa jotakin, myös kieltäytyä kertomasta. Huomiot siitä, etteivät ihmisten kertomat arkielämän kertomukset ole luonteeltaan koherentteja ja toi-

siinsa nähden yhteneväisiä isoja kertomuksia, on saanut Georgakopouloun puhumaan jopa uudesta narratiivisesta käänteestä, jonka myötä isojen kertomusten sijasta tutkimus tulisikin kohdistaa pieniin kertomuksiin (Georgakopoulou 2007, 147). Aamurutiinivideot ovat kerrottavuudeltaan pieniä, mutta kestoltaan ja yksityiskohtaisuudeltaan kuitenkin niin suuria, ettei niitä voi kuvitella lainkaan arkielämän puhetilanteina. Niistä puuttuukin myös pienille kertomuksille leimallinen dialogisuus. Omista aamurutiineista kertominen kasvokkain esimerkiksi ystävälle samalla intensiteetillä kuin tarkastelemissani aamurutiinivideoissa olisi yksinkertaisesti outoa, kuulijaa kohtaan epäkunnioittavaa ja narsistista. Aineistoni näyttääkin putoavan jonnekin isojen ja pienten kertomusten väliin.

Mark Freeman (2006) on esittänyt kritiikkiä pienten ja suurten kertomusten vastakkainasettelua kohtaan. Hänen mukaansa pienet kertomukset eivät kerro sen parempaa totuutta ihmisen identiteetin luonteesta kuin suuretkaan. Siinä missä pienet kertomukset tuovat esille jokapäiväisen arkikokemuksen ovat isot kertomukset välineitä reflektoida ja punnita sitä, mitä elämässä tapahtuu. (Mt., 167.) Tästä syystä ne tulisikin nähdä toisiaan täydentävinä eikä poissulkevinä arkielämän kertomuksina ja tästä syystä myös yhtä tärkeinä tutkimuksen kohteina. Tarkastelenkin seuraavaksi yhtä suurta kulttuurista kertomusta, johon tarkasteleman aamurutiinivideot kaikessa kertomuksettomuudessaan nähdäkseni viittaavat.

5.3 YouTuben *self-made man* -narratiivi

Samuel Smilesin vuonna 1859/1860 julkaistu teos *Self-Help* sisältää sarjan elämäkertoja tuntemattomista miehistä, jotka ilman muiden apua, omien ponnistelujensa myötä raivanneet tiensä maineeseen ja mammonaan. He ovat niin sanottuja tee-se-itse-miehiä (*self-made men*). Teoksen johdannossa tuodaan esille keskeisimmät arvot, joita myös nykyinen self-help-kulttuuri ilmentää:

– – citing examples of what other men had done as illustrations of what each might, in greater or less degree, do for himself; and pointing out that happiness and well-being as individuals in after life, *must necessarily depend mainly upon themselves – upon their own diligent self-culture, self-discipline and self-control*, – and, above all, on that honest and upright performance of individual duty, which is the glory of manly character (*Self-Help*, v.)

Micki McGeen (2005, 13) mukaan *self-made man* -myyttiin olennaisesti kuuluu ajatus materiaalisesta, sosiaalisesta ja henkilökohtaisesta menestyksestä, jotka kovien ponnisteluiden kautta

ovat kaikkien saavutettavissa. Toisinaan samasta asiasta puhutaan myös amerikkalaisena unelmana, jonka ydin on McAdamsin (2006, 38) mukaan aina ollut itsetehty menestys. Se on rakentunut nimenomaan kertomuksille niistä, jotka ovat ”tehneet sen”. Adams huomauttaakin, että vaikka akateemisissa piireissä näille kertomuksille naureskellaan, ne kuitenkin elävät ja koskettavat ihmisiä (mt., 40). Toisin kuin 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alussa, menestystä ei enää mitata pelkässä rahassa, vaan itsetäyttymys ilmenee mitä moninaisimmilla tavoilla (McGee 2005, 13; Adams 2006, 38). Esimerkiksi menestyksenä YouTubessa.

Tässä vaiheessa tutkimusta, onkin syytä kysyä, miksi nimenomaan YouTube on hedelmällinen maaperä itsekohennuskulttuurille. YouTube mahdollistaa audiovisuaalisen materiaalin jakamisen laajalle yleisölle. Tämä on aiemmin ollut hankalaa, ellei jopa mahdotonta tavalliselle ihmiselle. Alustan käyttö on ilmaista ja videoita on mahdollista kuvata ja ladata esimerkiksi omalla älypuhelimella. YouTubesta onkin noussut julkisuuteen lukuisia ”taviksia”, jotka ovat esimerkiksi poikkeuksellisilla taidoillaan herättäneet katsojien huomion ja ”tehneet sen”. Burgess ja Green esittävät (2009, 22), että nämä menestystarinat ovat kirjaimellisesti mytologisoineet YouTubeen keinona ”televisioida itsensä” (”broadcast yourself”) maineeseen ja mammonaan. YouTube-julkisuus edustaakin nykyisin miljoonille ihmisille 2010-luvun *amerikkalaista unelmaa*. Self-help tukee tämän unelman rakentamista korostamalla yksilön kaikkivoipaisuutta ja tarjoamalla välineitä itsensä kehittämiseen.

YouTubea koskeva tutkimus viittaa usein *DIY*-kulttuuriin (esim. Burgess & Green 2009), joka sananmukaisesti viittaa itsetekemiseen. Alun alkaen internetin *DIY* on näyttäytynyt eräänlaisena käyttäjien vallankumouksena, jossa massamedialta on otettu ohjat omiin käsiin (mt., 12). Nykyisin YouTube on ammattimaistunut ja monet sisällöntuottajat käyttävät apuna myös muita henkilöitä, mutta lähtökohtaisesti yleisö odottaa, että videot on tehty alusta loppuun itse. Perinteisesti YouTube-kanava on siis ollut henkilökohtainen projekti, jonka menestyksen takana on ollut tekijä itse. Menestys on siis itse tehtyä ja siksi erityisen arvostettavaa. Kyseessä on yhden henkilön yritys tai brändi, jolloin myös bisnesmaailmasta tutut uusliberalistiset arvot ovat saaneet jalansijaa.

Lukuisat YouTubessa menestyneet videotekijät ylläpitävät *self-made man* -kertomusta viittaamalla videoissaan omaan menestystarinaansa. Esimerkiksi ruotsalainen Felix Kjellberg, taiteilijanimeltään PewDiePie, on jakanut oman menestystarinansa videollaan ”Lets Talk About Mo-

ney” (2015). Videolla hän kertoo, kuinka hän keskeytti yliopisto-opintonsa ja joutui rahoittamaan YouTube-harrastustaan aluksi myymällä hotdogeja (1:03–1:07). Hotdogien myyminen näyttäytyy hänen kertomuksessaan uhrauksena, jota omien unelmien tavoittelu ja tuntemattomaan hyppääminen vaativat. Kertomukseen tiivistyy menneisyyden sosiaalisesti ja taloudellisesti heikko ja aliarvostettu asema, josta ponnistaminen miljoonia tienaaavaksi YouTube-tähdiksi esitetään rankkana taipaleena. Videolla hän vahvistaa YouTubeen *self-made man* -myyttiä entisestään vastaamalla erään katkeroituneen katsojan lähettämään kommenttiin seuraavasti: ”I think that’s what’s cool about YouTube that anyone could technically do it right?” (3:28–3:31).

YouTubeen tuoma menestys ei ole kuitenkaan itsestään selvää, sillä nousu ihmisten tietoisuuteen tapahtuu pitkälti vanhan median lainalaisuuksien mukaan (Burgess & Green 2009, 22–24). Burgess ja Green esittävätkin (mt., 23), ettei YouTube-julkisuus välttämättä eroa merkittävästi tavallisesta julkisuudesta. Menestyksen mittana ei toimi ainoastaan videoiden näyttökerrat vaan myös kyky lyödä läpi vanhan median edellyttämällä tavalla (mt., 24). Tällä he viittaavat muun muassa mainossopimusten solmimiseen (mt.), mikä on nähdäkseni keskeinen vanhan median esitystapoihin pakottava seikka.

Tavallisen julkisuuden ja YouTube-julkisuuden yhteyttä puoltaa tutkimus, jonka mukaan videot, joissa on vähemmän amatöörituotannolle ominaisia piirteitä saavat osakseen enemmän huomiota. Runsaasti huomiota saava video pitää tyypillisesti sisällään paljon aktiivista toimintaa, siinä on dynaaminen tausta ja vain vähän monologista puhetta. Myös editoidut videot saavat osakseen enemmän huomiota kuin ei-editoidut kotivideotyyppiset videot. (Aran et al. 2014, 214.) Perinteinen autenttisuutta ilmaiseva kuvaustapa ei näyttäisikään olevan enää trendi (vrt. Talvitie-Lamberg 2014, 112). Tutkimukseni kannalta keskeisin paljon huomiota saavien videoiden piirre on kuitenkin vloggaajan *ekstroversio* (Aran et al. 2014, 214). Yleisöä kohti suuntautuminen tulee aamurutiinivideoissa esille nimenomaan puhutteluna ja suostutteluna. Self-helpin kerrontatapojen kautta suodattunut tyyli puhua samanaikaisesti itsestään ja yleisöstä on kenties myös tästä syystä noussut keskeiseksi elämäkerronnan strategiaksi.

Ajatus itsetehdystä YouTube-menestyksestä vaikuttaa kehämäisesti videoblogien sisältöön. Menestys on itsetehtyä myös siinä mielessä, että videobloggaajan käsissä on kaikki kanavaan liittyvä. Micki McGeen (2005, 13) mukaan yksilön oman roolin liiallinen korostaminen menestyksen saavuttamisessa johtaakin ongelmalliseen päätelmään. Mikäli menestys nähdään vain henkilön omana saavutuksena ja ponnistelujen tuloksena, on mikä tahansa epäonnistuminen

niin ikään vain ja ainoastaan seurausta yksilön puutteista ja heikkouksista. Onnistunut ajanhallinta voi todella nousta ongelmaksi, kun ulkopuoliset tahot eivät ole asettamassa toiminnalle rajoja tai tavoitteita. Vastuu tuotteliaisuudesta jää näin vloggaajalle itselleen. Videoiden vähäinen kerrottavuus ja geneerisyys eivät missään tapauksessa tarkoita, etteikö videobloggaaminen olisi rankkaa työtä. Ajanhallinta ei kuitenkaan ole vain itsenäistä mediatyötä tekevien videobloggaajien ongelma. Nähdäkseni työelämää leimaa yhä enemmän monimutkaiset työtehtävät, monien projektien yhtäaikainen edistäminen ja alituinen kiire. Hämäläinen (2016, 289–290) onkin kritisoinut nykyfilosofiaa siitä, ettei se tarkastele oman aikansa silmiinpistäviä moraalisia ilmiöitä, jotka ovat osa tavallisten ihmisten elämää. Vaikka self-help apuvälineenä arjen ongelmiin onkin monella tapaa kyseenalainen, se ei kuitenkaan tarkoita, etteivätkö kysymykset esimerkiksi työelämässä jaksamisesta olisi yksilöille tärkeitä ja todellisia. Siksi Rimken (2000) suorastaan vihamielinen kritiikki self-helpiä kohtaa saattaa näyttäytyä yrityksenä tuhota yksilöiden viimeisimmätkin keinot edistää omaa hyvinvointiaan.

5.4 Narratiivinen auktoriteetti

Woodstockin (2006, 322) mukaan self-helpin auktoriteetti – eli tekijän oikeutus toimia lukijansa mentorina – ei useimmissa tapauksissa perustu niinkään kirjailijan ammattitaitoon vaan ennen muuta hänen henkilökohtaiseen kertomukseensa. Auktoriteetti perustuu siis kokemusasiantuntijuuteen. Self-help-kirjailijat käyttävät runsaasti aikaa paitsi kirjojensa, myös itsensä esittelyyn luoden kuvaa sympaattisesta, luotettavasta ja hyvää tarkoittavasta henkilöstä (mt., 322). Aamurutiinivideoiden kohdalla tätä vaikutelmaa luodaan yleisön puhuttelulla, mutta myös varsinaisella self-help-kirjallisuudella on samaan tapaan pseudointeraktiivinen luonne. Pseudointeraktiivisuus saa kerronnan tuntumaan lukijasta henkilökohtaiselta ja saa hänet näin helpommin omaksumaan annetut ohjeet.

Woodstockin narratiivisen auktoriteetin käsitteen soveltaminen aamurutiinivideoihin johtaa tutkielmassani jo hyvin tutuksi käyneeseen ongelmaan: niistä puuttuu varsinainen *narratiivi*. Ne eivät sisällä pidemmän aikavälin muutosta, johon kokemuksellinen auktoriteetti voisi perustua. Miten aineistoni videot sitten tulevat osaksi *self-made man* -narratiivia, vaikka niiden oma kerronta ei muodostakaan tapahtumakulkua ”ryysyistä rikkauksiin”? Nähdäkseni videobloggaaja ei tarvitse omaa tarinaa, sillä *self-made man* -kertomus on jo valmiiksi sisäänrakennettu YouTubeen ja niiden sisällöntuottajien kanaviin, jotka ovat onnistuneet omaksumaan massamedian representaatiotavat. Tämä kertomus toimii osaltaan myös aamurutiinivideoiden

auktoriteetin pohjana. Loikka massamedian julkiselle areenalle on jo sinänsä yleisön mielestä kiinnostavaa ja ihailtavaa. Se on alustan kollektiivisesti tunnustettu merkki menestyksestä ja eräällä tavalla myös sen toisintaman menestyskertomuksen päätepiste.

Tekstin narratologinen lähestyminen vaikeutuu nähdäkseni merkittävästi, kun sen narratiivi nähdään jonakin ei-konkretisoituna ja piiloon koodattuna. Kognitiivinen narratologia kuitenkin tarjoaa ainakin osittaisia vastauksia siihen, miksi näemme kertomuksia siellä missä niitä ei varsinaisesti ole. Fludernikin käsitteistöön viitaten voisikin sanoa, että katsoja *kerronnallistaa* hyvinvoivan, onnellisen ja itsevarman videobloggaajan figuurin YouTubessa ylläpidetyn menestyskertomuksen muottiin. Kerronnallistamisen käsite pohjautuu Fludernikin prototyyppiseen kertomusmalliin, jossa prototyyppi toimii paitsi kerronnan ihanteena, myös mallina, johon lukija tai tulkitsija fiktion tai tosielämän yksityiskohtia sovittaa (Fludernik 1996, 34; 45–46). Aamurutiinivideoissa kerronnallistamisen prosessin saattaa hyvinkin aktivoida jo pelkästään videobloggaajan itsevarma asemoituminen esimerkillisen ihmisen ja menestyjän rooliin.

Videobloggaajat pyrkivät rakentamaan auktoriteettiaan myös vetoamalla omiin kokemuksiinsa, jotka kerronnassa kuitenkin sekoittuvat yleisesti hyväksytyihin tieteellisiin ”faktoihin”. Kalyn Nicholsonilla on kanavallaan useampi video, jotka täysin avoimesti suosittelevat aikaisin heräämistä ja toisintavat self-helpin narratiivia menestyksekkäästä aamuihmisestä. He puhuvat omista kokemuksistaan ja jakavat hyödyllisiä neuvoja katsojilleen. Seuraava lainaus on Kalyn Nicholsonin kanavalta videosta ”How To Be a Morning Person” (2015):

a study show that over half of Americans said that they were at their personal best between the hours of 5 a.m. and noon now I’m not telling you that you have to get up 5 a.m. but what I am telling you is that most people tend to be getting the most done or the most efficient or just feeling the best between those hours so if you get up earlier you might get more done and in turn to be a happier person you might even just feel more all-around like positive and happy and successful and another study showed that people that get up earlier in the morning tend to be more optimistic and proactive meaning that they get more than the average person sleeps in so if you are totally not a morning person and likes to sleep in this is the video for you because just adding this little change into your life might make you feel better more positive more optimistic and just get a lot more stuff done. (Kalyn Nicholson 2015, 1:24–2:15.)

Kalyn viittaa *tutkimukseen*, joka osoittaa aamuihmiset onnellisimmiksi ja menestyksekkäämmiksi kuin myöhään nukkuvat. *The Miracle Morning* pohjustaa koko aamurutiiniohjelmansa tälle samalle väitteelle. Mutta mikä on tutkimus, johon oikeastaan viitataan? Kalyn ei selvitä

tietojensa lähde, eikä niin myöskään tee *The Miracle Morning*. Kalyn itse kokee varhain nousemisen hyödyt ja toimii esimerkkinä menestyneestä, onnellisesta ja positiivisesta ihmisestä. On toissijaista, minkälaiseen tutkimukseen väite perustuu tai onko tutkimusta ylipääntään olemassa, sillä Kalynin kokemus vahvistaa sen todeksi.

Kokemusta on käytännössä mahdotonta esittää valheeksi. Se on luonteeltaan subjektiivinen, jolloin ainoastaan yksilöllä itsellään on pääsy sen totuuteen. Kokemuksiaan voi kuitenkin jakaa ja mitä useampi ihminen niin tekee, sitä enemmän kokemuksesta tulee totta (Mäkelä et al. 2016, 92). Tampereen yliopiston Kertomuksen vaarat -hanke (2017–2019) on ruotinnut erilaisia sosiaalisessa mediassa levinneitä tekstejä, joiden vallitsevaksi kertomustyypiksi tutkimusryhmä on hahmottanut *kokemuksellisen kertomuksen*. Heidän mukaansa sosiaalisessa mediassa viraaliksi²⁸ muuttunut kertomus saa voimansa nimenomaan kokemuksen olemuksesta, jota on helppo jakaa ja josta on helppo tykätä. Tykättävä kertomus on heidän mukaan usein ”myötätuntoa herättävä ja samastuttava tai motivoiva ja opettava ’tosikertomus’”. He ovat nimenneet kertomusmuodon *viraaliksi eksemplumiksi*. (Mäkelä et al. 2018, 92.) Kirjallisuushistoriallisena terminä eksemplumilla viitataan esimerkilliseen tapaukseen, joka konkretisoi jonkin puheena olleen teeman tarinan muodossa (Saariluoma 2001a, 9). Tarkasteleman aamurutiinivideotkin ovat nekin motivoivia ja opettavaisia ”tosikertomuksia” lainausmerkkejä unohtamatta. Tekstuaalisessa ympäristössämme on eettisesti hyväksyttyä kertoa fiktiivinen kertomus totena, jos se on opettavainen ja edustava. (Mäkelä et al. 2018, 92.) Self-help-teksteissä nimenomaan kokemukseen perustuva auktoriteetti on keskeinen. Niissä viljeltyt käsitteet kuten onnellisuus, menestyminen, positiivisuus ja jopa aamuihminen ovat tulkinnanvaraisia ja perustuvat yksilön kokemukseen.

Otsikkotasolla *how-to*-videoiksi nimetyt aamurutiinivideot ovat kuitenkin haavoittuvaisempia joutuessaan yleisön arvostelun kohteeksi. Katsojakommenttien perusteella pelkät ”mun jokapäiväiset aamurutiinit” eivät saa yhtä paljon kritiikkiä osakseen kuin esimerkiksi Kalynin ”How To Be a Morning Person” (2015), jossa tekijä avoimesti astuu mentorin rooliin. Videon verbaalinen kerronta yhdessä kynnystekstien kanssa yksiselitteisesti kehottaa katsojaa lukemaan videota toimintaohjeena ja Kalynin väitteitä tosina. Se millaista lukutapaa katsojalle tarjotaan vaikuttaa olennaisesti siihen, miten tekstiä arvioidaan ja tulkitaan. Toisin kuin puhtaasti fiktiiviset tekstit, faktuaaliset tekstit mahdollistavat myös niiden tosiasiaväitteisiin kohdistuvan kriittisen arvioinnin (Nielsen et al. 2015, 67). Kokemuksellinen (subjektiivinen) ja hypoteettinen

²⁸ Viraalilla viitataan internetissä nopeasti leviävään materiaaliin, joka on saanut osakseen paljon huomiota.

(ei tapahtunut, mahdollinen) teksti jäävät puolestaan fakta-fiktio-tarkastelun ulkopuolelle. Videot, jotka antavat ristiriitaisia lukuohjeita, kiertävät kysymyksen niiden tosiasiallisuudesta.

Katsojat tarttuvatkin hanakasti videon todistettavasti epätosiin seikkoihin. Kalyn esimerkiksi kehottaa aamulla heti heräämisen jälkeen nauttimaan ikkunan läpäisemästä auringonvalosta. Suositeltu heräämisaika kello viisi aamulla ei kuitenkaan mahdollista tätä Kalynin asuinpaikassa Torontossa heinäkuun 27. päivänä (videon julkaisuajankohta), jolloin aurinko nousee vasta 5.39. Tämä seikka herättää kysymyksiä siitä, onko Kalyn sittenkään aamuihminen. Seuraavaksi siteeraamani bridget-käyttäjän kommentti on saanut peräti 49 vastausta ja yli 2000 peukkua:

bridget
2 years ago
When you wake up at 5 you can't really look outside and see the sun..... U see darkness
(2.1K)

Toisaalta videoiden sisältö näyttäytyy joillekin katsojille turhanpäiväisenä kuhnuointina:

kri vianello
2 years ago
How to be a morning person: get a job
(1.1K)

Arlette Alamilla
2 years ago
oh, yeah, just wake up and read your horoscope or look outside the window for like 15 minutes. WHUUUUTTTT???
(57)

(Tarkistettu 21.9.2018.)

Kalynin videoon tulleet kyyniset kommentit nähdäkseni osoittavat, ettei katsojien ole helppo samaistua videontekijän kokemukseen. Aamurutiinivideot esittelevät ennen muuta videobloggaajan elämäntapaa, johon kuuluvat ammattiin liittyvät vapaudet esimerkiksi päättää omat aikataulunsa. Ajanhallinnan ja aikaansaamisen ongelmat koskevatkin erityisesti heitä ja muita itsensä työllistäviä ihmisiä, joiden toimintaa eivät ulkopuoliset tahot aikatauluta. Lisäksi video toimii self-helpille tyypilliseen tapaan esittäen jäsennellysti kohdat, jotka yleisön tulisi suorittaa, mutta jättäen yhteyden menestykseen, onnellisuuteen ja aikaansaavuuteen täysin näkymättömäksi. Kalynin video ei lopulta tuo esille sitä tehokkuutta, joka aikaisin heräämällä tulisi saavuttaa. Ainoa näkyvä produktiivisuuden hedelmä on kuvattu aamurutiiniivideo. Tällainen

metatasolla toimiminen ei lopulta ole kovin informatiivista katsojalle ja voi siksi aiheuttaa vaikeuksia samaistua oppeihin.

5.5 Videoiden vastaanotto

Kaikkein jyrkimmin tekstilähtöisyyttä korostavat kirjallisuudentutkimuksen suuntaukset eivät anna sanottavasti arvoa tekstien vastaanoton tutkimukselle. Välineet aamurutiinivideoiden kaltaisten mediatekstin vastaanoton analyysiin ovat myös oman alani puitteissa rajalliset. Tutkimuksessani on kuitenkin esitetty, että katsojat mahdollisesti samaistuvat videoiden *you*-kerrontaan ja että videoiden totuusarvo ja autenttisuus ovat lopulta käyttäjäyhteisön määriteltävissä (ks. Kuhn 2015, 261). Näiden väitteiden vuoksi tuntuu suorastaan mahdottomalta jättää *sano-matta mitään* tekstien vastaanotosta. Vastaanotto liittyy luonnollisesti myös auktoriteettikysymykseen: onko videobloggaajalla todella auktoriteettia määritellä hyvä ja moraalisesti oikea tapa elää?

Aditi Bhatia (2018) on tarkastellut *how-to*-videoiden, ja erityisesti kauneudenhoitotutoriaalien vastaanottoa artikkelissaan ja erittelee erilaisia katsojien omaksumia rooleja, jotka näkyvät videoihin jätetyissä kommentteissa. Artikkelin pääpaino ei ole vastaanotossa vaan videobloggaajien interdiskursiivisen performanssin analyysissä. Bhatian mukaan kommenttien tarkastelu antaa kuitenkin tukea niiden reaktioiden ja vaikutusten analyysille, joita videobloggaajat yleisös-sään aiheuttavat. (Mt., 109.) Samasta syystä myös itse nostan videoiden vastaanoton esille. Lisäksi katson, että Bhatian aineistolla on merkittäviä yhtäläisyyksiä aamurutiinivideoiden kanssa, jotka nekin pitävät sisällään meikkaamiseen ja hiustenlaittoon liittyvää opastusta. Bhatia on tietoisesti jättänyt tarkastelunsa ulkopuolelle esimerkiksi vihakommentit (mt., 109). Tämä ei tee suurta hallaa omalle sovellukselleni, sillä aamurutiinivideoissa suoranaista vihaa ilmentävät kommentit ovat harvinaisia (tai moderoitu pois).

Bhatian (2018 113–114) tunnistamat roolit ovat sovittelija (*mediator*), oppija (*learner*) avulias kriitikko (*constructive critic*) ja ihailija (*a fan*). Oman melko pinnalliseksi jääneen katsojapalautteen analyysini pohjalta voin nähdä nämä katsojien omaksuvat roolit myös aamurutiinivideoiden kommenttipalstoilla. Roolien moninaisuus paljastaakin, että katsojat lukevat videoita eri tavalla ja hakevat niistä eri asioita. Aamurutiinivideoiden self-help-vaikutteista huolimatta, kaikki katsojat eivät hakeudu videoihin saadakseen neuvoja ja vinkkejä elämänhallintaan. Bha-

tian rooleista *oppija* on kenties sellainen, joka ottaa videobloggaajan esimerkistä vaarin. Seuraavaksi analysoidut kommentit, ovat jätetty Kalynin ”Productive Morning Routine // SUMMER” -videoon (2017b).

Mayra Ventura

1 year ago

I love you and your videos so much they always inspire me and they make me get up and do something with my life

(28)

Malick

1 year ago

OKAYYYY my routine SUCKS!! Thanks for giving me the boost to make a come-up, Kalyn.

(1)

Meghan Victoria

1 year ago

Your videos always leave me questioning my life decisions afterwards girl your productivity is GOALLSSS! like can I hire you

(18)

(Tarkistettu 21.9.2018.)

Siteeraamani kommentit eivät kuitenkaan osoita, että oppiminen kohdistuisi mihinkään tiettyyn toimintatapaan, vaan videot toimivat kokonaisuutena eräänlaisina malleina ja inspiraation lähteinä. Nopparin ja Hautakankaan (2012, 47) lifestyle-blogeihin kohdistuva tutkimus paljastaa, että lukijat viittaavat usein nimenomaan inspiraatioon kertoessaan syistään lukea blogeja. Tutkimuksessaan he tähdentävät, että inspiraatio ei ole sama kuin suora neuvojen omaksuminen tai tiedon vastaanotto (mt.). Meghan Victorian kommentin ”GOALLSSS!” (*goal*) esiintyy usein internetpuheessa ja sillä viitataan johonkin erityisen tavoiteltavaan asiaan. Toisinaan termin käyttöön liittyy myös hyväntahtoista kateutta kuvassa tai videossa esiintyvää henkilöä kohtaan. Sana on kuitenkin kokenut jossain määrin inflaation ja sitä käytetäänkin melko herkästi ilmaisemaan mitä tahansa kivaa, kaunista tai siistiä. Esimerkiksi Sarah Bettsin (2016) aamurutiini-videoon jätetyissä kommenteissa mitä ihmeellisimmät asiat nähdään tavoitteellisina mukaan lukien hänen poikaystävänsä.

Toisinaan oppijan rooli tulee esille sisällöllisten seikkojen sijasta suhtautumisena itse videoon esteettisenä teoksena. Kalyn on saanut paljon ihailevia kommentteja liittyen hänen editointitaitoihinsa:

Out Of Office

1 year ago

Since no one else said it.... CAN WE ALL JUST APPRECIATE THE DETAIL THAT GOES INTO HER EDITING..... like bently literally blinked to the m f beat.... I can't.
(1,8K)

(Tarkistettu 21.9.2018.)

Videon tekniisiin tai audiovisuaalisesti merkittäviin ansioihin mitä ilmeisimmin kiinnittävät huomiota he, jotka ovat YouTubeissa katsojien lisäksi myös sisällöntuottajia. Edellä siteerattu kommentti kertoo jättäjänsä pyrkimyksistä ylittää tietty ammattilaisuuden raja. Kommentissa Kalyn asetetaan ikään kuin esikuvaksi teknisesti oikeanlaiselle sisällöntuotannolle. Kommentti onkin saanut kannatusta 1800 henkilöltä.

Suurin osa kommenteista näyttäisi olevan *ihailijoiden* jättämiä. Ihailijat keskittyvät vain videobloggaajan yleiseen suitsutukseen. Nämä kommentit voivat pitää sisällään huomioita videobloggaajan kauneudesta, positiivisuudesta tai ahkeruudesta. Toisinaan kiinnitetään huomiota myös videolla näkyviin yksityiskohtiin ja kehutaan sisustusta tai videobloggaajan vaatteita. Monien aamurutiinivideoiden yhteydessä tunnistan kuitenkin ihailijoissa kahdenlaista tyyppiä. Lisäisinkin Bhatian rooleihin vielä *katkeran ihailijan* position. Katkera ihailija saattaa joko humoristisesti verrata omaa surkeaa itseään videobloggaajan yli-inhimillisiin ominaisuuksiin tai ilkeästi kuitata rutiinit epätosiksi vedoten omiin rutiineihinsa.

Tayla _____

1 year ago

when even her dog eats healthier than you
(1.3K)

(Tarkistettu 21.9.2018.)

Tayla_____:n kommentti on meemimäinen lyhyehkö toteamus, joka pyrkii samaistuttavuuteen valjastamalla oman kokemuksensa ilmaisuun geneerisen *you*-pronominin ja presens-muodon. *You*-pronomini toissijaistaa kertojan roolin ja siirtää huomion itse kokemukseen (Fludernik 1996, 252). Lyhyeen kommenttiin mahtuu paljon: itseironiaa, liioittelua, ihailua, mutta mahdollisesti myös pientä epäuskoa ja ivaa videobloggaajaa kohtaan. Samaistuttavuuden onnistumisesta kertoo kommenttiin jätetyt 1300 yläpeukku. Kokemus voidaan siis tulkita useiden katsojien kollektiivisesti jakamaksi. Katsoja on ruokatottumustensa suhteen todella pohjalla, kun

koirakin asiat ovat paremmin. Näin kommentissa voidaan nähdä myös eräänlainen katsojan herääminen huonoihin elämäntapoihinsa. Viimeisenä näkökohtana siteeraamani kommentin voi nähdä osoittavan YouTuben yhteisöllisen luonteen. Vaikka olen koko tutkielman ajan tuonut esille alustan pseudointeraktiivisuutta ja vähäistä osallistujien välistä kommunikaatiota, voi näistä pienistä lausumista lukea melko suuriakin yhteenkuuluvuuden tunteita.

Katsoja- tai lukijapalautteen analyysi ei perinteisesti ole kuulunut narratologiaan, eikä se oikeastaan anna kummoisia välineitäkään siihen. En kuitenkaan näe videoihin jätettyjä kommentteja *ainoastaan* katsojapalautteena, vaan ymmärrän ne jo itsessään analysoitavissa olevina pienosteksteinä, jotka noudattavat tietynlaista internetestetiikkaa. Tayla ____:n kommentti ”when even her dogs eats healthier than you” voisi pienin muutoksin esiintyä hyvinkin Facebook-päivityksenä tai osana vaikkapa meemikuvaa. Lisäksi katsojien jättämät kommentit eivät ole ainoastaan osoitettu videon kuvaajalle, vaan niillä pyritään saamaan paitsi huomiota kanssakommentoijilta myös rakentamaan omaa identiteettiä. Narratologiset välineet soveltuvat hyvin myös pienten yksittäisten tekstien analysointiin, mutta yleistysten tekemien isoista kommenttimassoista vaatii jo muutakin kuin tekstianalyysia. Tämän tutkimuksen ja oman kompetenssini puitteissa on siis mahdotonta sanoa, miten aamurutiinivideoita *enimmäkseen* tulkitaan. Bhatian tutkimus ja hänen kategorioimansa kommentoijatyyppit kuitenkin auttavat hahmottamaan myös oman aineistoni vastaanoton heterogeenisyyden.

Tässä luvussa toin esille kaksi erilaista tulokulmaa aineistoni ymmärtämiseksi. Analysoin teksteistäni, miten narratiivista auktoriteettia ja toisaalta identiteettiä rakennetaan. Narratiivinen auktoriteetti rakentuu analyysini perusteella suurelta osin samalle *self-made man* -narratiiville, jolle myös self-help perustuu. Videoissa on yhtä lailla aineksia sekä normatiivisesta että omaelämäkerrallisesta kerronnasta ja luonnollisestikin nämä kerronnalliset piirteet muodostavat sen aineksen, joka vaikuttaa siihen, miten niitä tulkitaan. Bhatian genreanalyysiin perustuvat kommentoijakategoriat sovellettuna oman aineistoni katsojapalautteeseen korreloivat tekstistä analysoimieni lajityyppejä koskevien piirteiden kanssa. Jakoa *how-to*-kerronnan ja omaelämäkerrallisen kerronnan välillä ei voi tekstiä analysoimalla yksiselitteisesti tehdä, sillä ne esiintyvät aamurutiinivideoissa *samanaikaisesti*.

Videoiden mieltäminen alusta asti luonteeltaan omaelämäkerralliseksi johtaa todennäköisesti myöhemmin siihen, että lukija kiinnittää videoissa huomiota enimmäkseen videobloggaajan henkilökuvaa ja identiteettiä rakentaviin piirteisiin, eikä ole näin ollen yhtä altis omaksumaan normatiivista sisältöä. On siis loogista, että katsoja valitsee vain toisen tulkintalinjan ja katsoo

videota joko omaelämäkerrallisena tekstinä tai opasvideona. Pidän kuitenkin mahdollisena, että osa katsojista ei valitse kumpaakaan tulkintalinjaan, vaan he jäävät ikään kuin kahden lajityypin hämärään. Tämä voi osaltaan selittää videoihin jätettyjä kommentteja, jotka niin sanotusti *menivät ohi* eli eivät suoranaisesti ota kantaa videon normatiiviseen, mutta eivät myöskään omaelämäkerralliseen sisältöön. Kenties nämä katsojat eivät itsekään tiedä, mitä he oikeastaan katsovat ja miksi. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteivätkö he silti voisi olla videoiden normatiivisille sisällöille alttiita.

6. Loppupäätelmät

Aamurutiinivideoiden kerrontaa voisi verrata väripalettiin, jossa kaikki eri värit sotketaan ja lopputuloksena syntyy tasainen harmaa, josta on vaikea erottaa eri värien pigmenttejä. Tähän oikeastaan kiteytyy tutkielmaani edeltävä ahdistus ja voimattomuus aamurutiinivideoiden suhteen. Yhtäältä taivastelin niiden banaaliutta ja silmiinpistävää epäaitoutta kuin sitäkin tosiasiaa, että niitä katsovat kymmenet miljoonat ihmiset. Mitä niistä edes voi sanoa?

Tutkielmani tavoitteena oli saada tarttumapinta teksteihin, jotka kerronnaltaan asettuvat poikkiteloin kerrottavuuden vaatimuksen kanssa. Aluksi tuntui, ettei kertomuksentutkimuksella ole antaa analyttisiä välineitä teksteihin, jotka eivät alan omilla mittapuilla edes ole kertomuksia. Aamurutiinivideoiden kerronta asettui lähestulkoon kaikilla aspekteilla hämärään välitilaan, joka kenties avaa mahdollisuuden monenlaisiin tulkintoihin, mutta joka ei kuitenkaan erityisesti *houkuttele* tulkintaan. Näitä videoita ei ole tarkoitettu tulkittavaksi, tuskin ainakaan kokonaisen pro gradu -tutkielman aiheeksi. Ne katsotaan, niistä omaksutaan ja niitä ihaillaan.

Kerronnallisten keinojen ”harmaus” näyttäytyy nyt tutkielmani lopussa nerokkaina strategioina. Tunnistin lopulta kolme eri kerronnallista ristiriitaa, jotka muodostavat monitulkintaisuuden hämärän välitilan. Nämä ristiriidat ovat:

- 1) Toisteisuus/simultaanisuus
- 2) Omakohtaisuus/geneerisyys
- 3) Auktoriteetti/identiteetti

Analyysini perusteella ensimmäinen ristiriita on seurausta preesensmuodon monitulkintaisuudesta. Preesensillä voidaan yhtäältä viitata toistuviin kuin ainutkertaisiinkin tapahtumiin. Aamurutiinivideoissa tätä ristiriitaa korostivat audiovisuaalisen esitystavan vääjäämätön preesens ja toisaalta *routine*-sanankäyttö kynnysteksteissä, jotka puolestaan ohjaavat lukemaan tapahtumia toistuvina. Kerronta ei siis anna yksiselitteistä vastausta siihen, kuvaavatko rutiinit toistuvia tapahtumia vai ainutkertaisia hetkiä videobloggaajien elämässä. Tulkitessani aamurutiinivideot osaksi itsekohennuskulttuuria, löytyi ristiriita myös hetkessä elämisen ihanteen ja suunnitelmallisen ja toistuisen rutiinin välillä.

Toinen ristiriita puolestaan syntyy *you*-pronominin käytöstä, joka tekee videoiden kerronnasta toisinaan hypoteettisen ja geneerisen. Omakohtaisuuden osoittimena teksteissä toimii tavanomaisesti minä-pronimi (”I”), kun taas *how-to*-kerronnalle tyypillistä on geneerinen *you*-puhuttelu ja imperatiivimuoto. Aamurutiinivideoiden kerronnassa jää voimaan kuitenkin kaksoisdeiksis, jolloin *you* viittaa yhtäältä katsojaan mutta samanaikaisesti myös kertojaan.

Kolmas ristiriita muodostuu edellisen ristiriidan ratkaisemattomuudesta. Kerronnan jäädessä omaelämäkerrallisen ja geneerisen *how-to*-kerronnan välimaastoon jää kysymys kerronnallisen auktoriteetin ja identiteetin suhteesta niin ikään monitulkintaiseksi. Lopputuloksena on kerronnallisen auktoriteetin suodattuminen tekijän kerronnallisen identiteetin lävitse. Kyse on samasta ilmiöstä, jonka Woodstock (2006) osoitti self-helpin narratiivista auktoriteettia ruotivassa tekstissään. Ero aamurutiinivideoihin on kuitenkin syytä huomioida: siinä missä self-help-kirjallisuus esittää auktoriteettia rakentavan omaelämäkerrallisen kehyskertomuksen rinnakkain ohjeistavan kerronnan kanssa, asettuvat aamurutiinivideoissa auktoriteetti ja identiteetti erottamattomasti päällekkäin. Tästä syystä sekä narratiivisen auktoriteetin että identiteetin tarkastelu aamurutiinivideoissa oli relevanttia.

Edellä esitettyjen kerronnallisten seikkojen perusteella esitän, että nämä kolme ristiriitaa ylläpitävät tilannetta, jossa katsoja näkee metsän mutta ei puita. Kerronnallinen monitulkintaisuus siis harhauttaa ja toissijaistaa kysymykset:

- 1) Videon autenttisuudesta
- 2) Videon omaelämäkerrallisuudesta
- 3) Videon eettisestä ulottuvuudesta

Nämä kysymykset koskevat rajanvetoa faktan ja fiktion välille. Kysymys aamurutiinivideoiden autenttisuudesta elämäntapaa kuvaavana videona on relevantti vain, mikäli kerronta tulkitaan iteratiiviseksi. Presensmuoto kertoo totuuden vain siitä, mitä videolla tapahtuu katsomisen hetkellä. Toinen kysymys puolestaan nousee pinnalle, mikäli tekstiä *ei tulkita* ensisijaisesti opastavaksi. Se koskee sitä, kertooko video tosiasiallisen henkilön tosiasiallisesta elämästä. Videoiden tosiasiallisuudesta kysyttäessä, on videobloggaajalla siis mahdollisuus tukeutua hänen todellisesta elämästä riippumattomaan ohjeellisuuteen. Sama toimii myös toiseen suuntaan: mikäli video tulkitaan opastavaksi, voi videobloggaaja kiistää eettisen vastuunsa videoiden normatiivisuudesta vetoamalla vain omiin tapoihinsa. Kerronnallinen hämäryys lopulta kätkee nämä relevantit kysymykset alleen ja saa myös katsojan sivuuttamaan ne.

Aamurutiinivideot terveine elämäntapoineen ja positiivisine videobloggaajineen vaikuttavat harmittomilta. Onko sillä lopulta merkitystä, vaikka videot eivät vastaisikaan tekijöidensä todellista elämää? Ottamalla oppia videobloggaajien aamurutiineista katsoja tuskin vakavasti vahingoittuu, vaikkei videontekijä itse tosiasiaissa noudattaisikaan rutiinia. Eettinen ongelma syntyykin siitä, ettei monitulkintainen kerronta anna katsojalle selkeitä lukuohjeita videoiden tulkitsemiseksi. Kerronnan läpileikkaava hämäryys tekee paitsi kerronnasta epäluotettavaa myös videobloggaajan auktoriteetista kyseenalaisen. Silti näitä tekstejä katsotaan sekä tosielämää kuvaavina että ohjeistavina.

Kerronnan analyysin ohella olen pyrkinyt tuomaan esille myös aamurutiinivideoiden kulttuuri-kontekstia. Videot ovat osa sosiaalista mediaa, mutta niillä on kytköksensä self-helpin ohella myös lifestyle-blogeihin, chick lit -kirjallisuuteen sekä positiivisen ajatteluun (ja sen uskonnolliseen traditioon). Narratologisen analyysin täydentäminen sosiologis-kriittisellä kontekstoinnilla on uhannut viedä tutkielmaani liiankin kriittiseen suuntaan. Erityisesti foucault’laisen viitekehyksen omaksuminen näyttäytyy helposti kriittisenä, sillä minätekniikat perustuvat lopulta normatiivisille valtasuhteille. Tutkielmani tarkoituksena ei ole kuitenkaan ollut laittaa videobloggaajia eettiseen vastuuseen, vaan ennemmin kiinnittää huomio tekstuaalisessa ympäristössämme vallalla olevaan yleiseen kerronnan logiikkaan ja itsekohennuskulttuurin hegemoniaan. Videobloggaajien haparoiva auktoriteetti ja monitulkintainen, lajityypiltään epäselvä kerronta saa minut lopulta pohtimaan, ovatko aamurutiinivideoiden kuvaajat itsekään selvillä omista intentioistaan? Mitä jos niiden taustalla onkin vain videobloggaajien tiedostamaton tarve saada hyväksyntää ja tulla nähdyksi. Tästä näkökulmasta katsottuna aamurutiinivideoiden ymmärtäminen minätekniikoina on perusteltu.

En ole täysin sitoutunut esimerkiksi Rimken (2000) pistävään kritiikkiin self-helpiä kohtaan. Onkin kenties perusteltua kysyä, miksi tämä tutkielma piti tehdä. Aamurutiinivideoita katsovat miljoonat ihmiset ja niiden taloudellinen merkitys on suuri. Kimmoke tälle tutkielmalle ja aamurutiinivideoiden tutkimukselle syntyi puhtaasta närkästyksestä. Siihen sekoittui pelko siitä, että kerrottavuudeltaan heikot, kulutuskulttuurille perustuvat ja yksilökeskeiset mediatekstit syrjäyttäisivät syvälliset ja esteettisesti korkeatasoiset kertomukset, joita esimerkiksi kaunokirjallisuus ja elokuvat kertovat. Myös oikeasti erilaisten ja tärkeiden tosikertomusten hukkuminen YouTuben kaupalliseen self-help-sisältöön suututti. Videoiden yksityiskohtaisen analyysin jälkeen ymmärrykseni YouTuben kerrontatapoja kohtaan on lisääntynyt ja närkästys muuttunut

uteliaisuudeksi. Tutkielmani keskeisiä johtopäätöksiä, erityisesti *how-to*-kerronnan ja omaelämäkerronnan sekoittamista sisällöntuotannon erityisenä strategiana, on mahdollista hyödyntää jatkossakin videoblogien ja blogien tutkimuksessa. Tutkimukseni perusteella näyttäisi, että luonteeltaan geneerinen, omaelämäkerrontaan sekoittuva *how-to*-kerronta on nimenomaan suosiota nauttivien ”tavisten” keino tuoda itseään julki.

Pidän tärkeänä, että sekä sisällöntuottajat että katsojat ymmärtävät minkälaisiin konteksteihin heidän katsomansa tai tuottamansa videot asettuvat. Analysoimalla ja paljastamalla eri kerrontatapoja tutkielmani päätyi toivottavasti kertomaan jotakin uutta tekstuaalisesta ympäristöstämme. YouTuben sisällöstä merkittävä osa on *how-to*-kerrontaa, ja koska elämme ajassa, jossa kaikki haluavat sanoa jotakin itsestään, on se geneerisen esitystapansa vuoksi turvallinen valinta tavallisille ihmisille, joiden elämä on epäkiinnostavaa ja persoonatonta. Sosiaalinen media on nostanut pinnalle kummallisia tekstityyppejä, joiden analysoimiseksi kirjallisuustieteen käsitteitä joutuu venyttämään ja joskus väkivaltaisestikin sovittamaan uusiin kerrontatapoihin. Uskon kuitenkin, että uusien tekstityyppien tunnistaminen vahvistaa kykyämme tuottaa sellaista sisältöä tai sellaista kerrontaa, joka on tavoitteidemme mukaista. Näin minimoimme uhan geneeriseen lopputulokseen silloin, kun haluamme kertoa oikeasti jotakin kerrottavaa itsestämme.

Lähteet

Kohdetekstit

Cambria Joy

2016. My Everyday Morning Routine! 2016. 23.4.2016.

https://www.youtube.com/watch?v=iv3B_32rxDA (13.9.2018).

2017a. My Healthy Morning Routine 2017! 6.5.2017.

<https://www.youtube.com/watch?v=YTzVIvAHQgI> (18.9.2018).

2017b. Morning Quiet Time + Devotions Routine. 7.4.2017.

<https://www.youtube.com/watch?v=B0YSs-TB4g8&t=7s> (18.9.2018).

Coco Lili

2016. MY MORNING ROUTINE ♥. 5.11.2016.

<https://www.youtube.com/watch?v=r1-BagV133Y&t=76s> (13.9.2018).

2017. FALL MORNING ROUTINE. 10.10.2017.

https://www.youtube.com/watch?v=2jIvgq_kGGs&t=61s (18.9.2018).

Coffee and Bible Time

2017. Christian Girl Morning Routine! Starting Your Day off Right. 25.5.2017.

<https://www.youtube.com/watch?v=X0mg9Dyp6C0> (18.9.2018).

Danielle Mansutti

2016a. My Morning Routine! 2016. 13.3.2016.

<https://www.youtube.com/watch?v=jD47M48f4so> (18.9.2018).

2016b. My REAL Morning Routine! 22.8.2016.

<https://www.youtube.com/watch?v=A06WC61JUM0> (18.9.2018).

2017. My Morning Routine: Mental Health Edition ♥ Dani Mansutti. 10.12.2017.

<https://www.youtube.com/watch?v=y53nnPCkQjI> (13.9.2018).

Kalyn Nicholson

2015. How To Be a Morning Person. 27.7.2015.

<https://www.youtube.com/watch?v=Orato2-rxZ8> (18.9.2018).

2017a. Spring Morning Routine| Kalyn Nicholson. 2.5.2017.

<https://www.youtube.com/watch?v=H9DUIAD3TGQ&t=6s> (18.9.2018).

2017b. Productive Morning Routine // SUMMER. 19.7.2017.

https://www.youtube.com/watch?v=VWzbOH_dBhM&t=1s (18.9.2018).

MamaMiaMakeUp

2016. My Realistic Morning Routine. 22.6.2016.

<https://www.youtube.com/watch?v=RuWz1e5tZms&t=106s> (18.9.2018).

Sarah Betts

2016. MY EVERYDAY MORNING ROUTINE 2016! 7.5.2016.

<https://www.youtube.com/watch?v=AGyxGekP0oA> (18.9.2018).

Muut audiovisuaaliset lähteet

Duunitori Työelämä 2018. Aamurutiini tehokkaaseen päivään - Duunitori Työelämä.

24.5.2018. <https://www.youtube.com/watch?v=PpmGNDJjAxM> (18.9.2018).

Kjellberg, Felix 2015. Let's talk about money. 7.7.2015.

<https://www.youtube.com/watch?v=zn0y3Opb8Wk> (18.9.2018).

Forster, Marc 2006. *Stranger Than Fiction*. Ohjaaja: Marc Forster. Käsikirjoitus Zach Helm. Columbia Pictures & Mandate Pictures.

Harron, Mary 2000. *American Psycho*. Ohjaaja: Mary Harron. Käsikirjoitus: Mary Harron & Guinevere Turner. Edward R. Pressman & Muse Productions.

Jarmusch, Jim 2016. *Paterson*. Ohjaaja: Jim Jarmusch. Käsikirjoitus: Jim Jarmusch. K5 International & Amazon Studios.

Schulman, Ariel & Henry Joost 2016. Margot Robbie's Beauty Routine Is Psychotically Perfect | Vogue. 16.5.2016. <https://www.youtube.com/watch?v=RWc8V-iKJ7s> (12.9.2018).

Kaunokirjallisuus ja self-help

Easton Ellis, Bret 2015 (1991). *American Psycho*. Lontoo: Picador.

Elrod, Hal 2016. *My Miracle Morning. The 6 Habits That Will Transform Your Life Before 8AM*. Lontoo: An Hachette.

Fielding, Helen 1998 (1996). *Bridget Jones's Diary*. Lontoo: Picador.

Smiles, Samuel 1860 (1859). *Self-Help; with Illustrations of Character and Conduct*. Lontoo: John Murray. Johdanto saatavilla: <https://www.bl.uk/collection-items/self-help-by-samuel-smiles> (22.9.2018).

Tutkimuskirjallisuus

Abbas, Yasmine & Fred Dervin (toim.) 2009. Introduction. *Digital Technologies of the Self*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars, 1–11.

Alber, Jan 2009. Impossible Storyworlds – and What to Do with Them. *Storyworlds. A Journal of Narrative Studies* 1, 79–96.

Aran, Oya, Joan-Isaac Biel & Daniel Gatica-Perez 2014. Broadcasting Oneself: Visual Discovery of Vlogging Styles. *IEEE Transactions on Multimedia* 16:1, 201–215.

Aristoteles 2012. Retoriikka. *Teokset IX*. Suom. Paavo Hohti & Päivi Myllykoski. Helsinki: Gaudeamus, 7–156.

Bacon, Henry 2000. *Audiovisuaalisen kerronnan teoria*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Bacon, Henry & Kai Mikkonen 2008. Mahdottomasta ja rajattomasta adaptaatiosta. *Avain* 1/2008, 94–104.

Balmer, Randall 2004 (2002). *Encyclopedia of Evangelicalism*. Waco: Baylor University Press.

Bamberg, Michael 1997. Positioning Between Structure and Performance. *Journal of Narrative and Life History* 7:1–4, 335–342.

Bhatia, Aditi 2018. Interdiscursive performance in digital professions: The case of YouTube tutorials. *Journal of Pragmatics* 124, 106–120.

Bonheim, Helmut 1983. Narration in the Second Person. *Recherches anglaises et américaines* 16, 69–80.

Booth, Wayne C. 1983 (1961). *The Rhetoric of Fiction*. Chicago & Lontoo: The University of Chicago Press.

Bowery, Anne-Marie 1998. The Practical Self. A Test Case for Foucault. *Phenomenology of Life and the Human Creative Condition. Ontopoietic Expansion in Human Self-Interpretation-In-Existence: The I and the Other in their Creative Spacing of the Societal Circuits of Life*. Toim. Anna-Teresa Tymieniecka. Dordrecht et al.: Kluwer Academic Publishers, 69–82.

Bowler, Kate 2013. *Blessed. A History of the American Prosperity Gospel*. New York: Oxford University Press.

Bruner, Jerome 1991a. Self-Making and World-Making. *The Journal of Aesthetic Education* 25:1, 67–78.

Bruner, Jerome 1991b. Narrative Construction of Reality. *Critical Inquiry* 18:1, 1–21.

Bruner, Jerome 2003 (2002). *Making Stories. Law, Literature, Life*. Cambridge & Lontoo: Harvard University Press.

Burgess, Jean & Joshua Green 2009. *YouTube. Online Video and Participatory Culture*. Malden & Cambridge: Polity Press.

Chatman, Seymour 1978. *Story and Discourse. Narrative structure in Fiction and Film*. Ithaca: Cornell University Press.

Cohn, Dorrit 1999. *Fiktio mieli. (The Distinction of Fiction, 1999.)* Käänt. Paula Korhonen, Markku Lehtimäki, Kai Mikkonen & Sanna Palomäki. Gaudeamus: Helsinki.

von Contzen, Eva 2016. The Limits of Narration: Lists and Literary History. *Style* 50:3, 243–260.

von Contzen, Eva 2018. Experience, Affect, and Literary Lists. *Partial Answers* 16:2, 315–327.

Cook, Guy 1992. *The Discourse of Advertising*. Lontoo & New York: Routledge.

Currie, Mark 2007. *About Time. Narrative, Fiction and the Philosophy of Time*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

DelConte, Matt 2003. Why You Can't Speak: Second-Person Narration, Voice, and a New Model for Understanding Narrative. *Style* 37:2, 204–218.

Eakin, Paul J. 2015. Self and Self-Presentation Online and Off. *Frame* 28:1, 11–29.

Fludernik, Monika 1993. Second Person Fiction: Narrative 'You' As Addressee And/Or Protagonist. *AAA: Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik* 18:2, 217–247.

Fludernik, Monika 1994. Second-Person Narrative As s Test Case for Narratology. *Style* 28:3, 445–479.

Fludernik, Monika 1996. *Towards a 'Natural' Narratology*. Lontoo & New York: Routledge.

Fludernik, Monika 2000. Genres, Text Types, or Discourse Modes? Narrative Modalities and Generic Categorization. *Style* 34:2, 274–292.

Fludernik, Monika 2011. The Category of 'Person' in Fiction: *You* and *We* Narrative—Multiplicity and Indeterminacy of Reference. *Current Trends in Narratology*. Toim. Greta Olson. Berliini & New York: De Gruyter, 101–141.

Foucault, Michel 1980. *Power/Knowledge. Selected Interviews and Other Writings 1972–1977*. Toim. Colin Gordon. Käänt. Colin Gordon, Leo Marshall, John Mepham & Kate Soper. New York: Pantheon Books.

Foucault, Michel 1984. *The Foucault Reader*. Toim. Paul Rabinow. New York: Pantheon Books.

Foucault, Michel 1988. Technologies of the Self. *Technologies of the Self: A Seminar with Michel Foucault*. Toim. Martin H. Luther, Huck Gutman & Patrick H. Hutton. Amherst: The University of Massachusetts Press, 16–49.

Foucault, Michel 1991. Governmentality. *The Foucault Effect. Studies in Governmentality*. Toim. Graham Burchell, Colin Gordon & Peter Miller. Chicago: The University of Chicago Press, 87–104.

Foucault, Michel 1994. *Ethics: Subjectivity and Truth. (Dits and Ecrits 1954–1984 vol.1.)* Toim. Paul Rabinow. Käänt. Robert Hurley et al. The New Press: New York.

Foucault, Michel 2010a. *Seksuaalisuuden historia. (Histoire de la sexualité I-III, 1976–1984.)* Suom. Kaisa Sivenius. Gaudeamus: Helsinki.

Foucault, Michel 2010b. *Turvallisuus, alue, väestö. Hallinnallisuuden historia Collège de Francen luennot 1977–1978. (Sécurité, Territoire, Population Cours au Collège de France, 1977–1978, 2004.)* Suom. Antti Paakari. Helsinki: Tutkijaliitto.

Freeman Mark 2006. Life “on holiday”? In defense of big stories. *Narrative, State of the Art*. Toim. Michael Bamberg. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co, 155–163.

Genette, Gérard 1980. *Narrative Discourse. (“Discours du récit”, Figures III, 1972.)* Käänt. Jane E. Lewin. Oxford: Basil Blackwell.

Georgakopoulou, Alexandra 2007. *Small Stories, Interaction and Identities*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co.

Georgakopoulou, Alexandra 2017. Narrative/Life of the Moment: From Telling a Story to Taking a Narrative Stance. *Life and Narrative. The Risks and Responsibilities of Storying Experience*. Toim. Brian Schiff, A. Elizabeth McKim & Sylvie Patron. New York: Oxford University Press, 29–54.

Giddens, Anthony 1991 (1992). *Modernity and Self-Identity. Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.

Goddard, Angela 2002 (1998). *The Language of Advertising. Written Texts* (Taylor & Francis eBook). New York: Routledge.

Griffith, Maggie & Zizi Papacharissi 2010. Looking for you: An analysis of video blogs. *First Monday* 15:1–4. <http://journals.uic.edu/ojs/index.php/fm/article/view/2769/2430> (15.9.2018).

Hansen, Per Krogh 2008. First Person, Present Tense, Authorial Presence and Unreliable Narration in Simultaneous Narration. *Narrative Unreliability in the Twentieth-Century First Person Novel*. Toim. Martens Gunther & Elke D’hoker. Berliini: De Gruyter, 317–338.

Herman David 2003 (toim.). Introduction. *Narrative Theory and Cognitive Sciences*. Stanford: CSLI, 1–30.

Herman, David 2009. *Basic Elements of Narrative*. Oxford: Wiley-Blackwell.

Hosiaislouma 2003. *Kirjallisuuden sanakirja*. Helsinki: WSOY.

Hyvärinen, Matti 2012. ”Against Narrativity” Reconsidered. *Disputable Core Concepts of Narrative Theory*. Toim. Göran Rossholm & Christer Johansson. Bern: Peter Lang, 327–345.

Hyvärinen, Matti 2015. Analyzing Narrative Genres. *Handbook of Narrative Analysis*. Toim. Anna DeFina & Alexandra Georgakopoulou. Chichester: Wiley-Blackwell, 178–193.

Hyvärinen, Matti 2017. Foreword: Life Meets Narrative. *Life and Narrative. The Risks and Responsibilities of Storying Experience*. Toim. Brian Schiff, Elizabeth A. McKim & Sylvie Patron. Oxford: Oxford University press, ix–xxv.

Hämäläinen, Nora 2016. Self-Help, Moral Philosophy, and the Moral Present. *Human Studies* 39:2, 289–306.

Illouz, Eva 2008. *Saving the Modern Soul. Therapy, Emotions, and the Culture of Self-help*. Berkeley et al.: University of California Press.

Illouz, Eva 2003. *Oprah Winfrey and the Glamour of Misery. An Essay on Popular Culture*. New York: Columbia University Press.

Kacandes, Irene 1993. Are You In the Text: The ‘Literary Performative’ in Postmodernist Fiction. *Text and Performance Quarterly* 13, 139–153.

Kinnamon, Liz 2016. Attention under repair: asceticism from self-care to care of the self. *Women & Performance: a journal of feminist theory* 26:(2–3), 184–196.

Korthals Altes, Lisbeth 2014. *Ethos and Narrative Interpretation. The Negotiation of Values in Fiction*. Lincoln & Lontoo: University of Nebraska Press.

Kuhn, Markus 2015. (Un)reliability in Fictional and Factual Audiovisual Narratives on YouTube. *Unreliable Narrator and Trustworthiness. Intermedial and Interdisciplinary Perspectives*. Toim. Vera Nünning. Berliini & Boston: De Gruyter, 245–273.

Kujansivu, Heikki 2007. Tunnustus, todistus ja toinen. Käsiteretkellä tunnustusten temppeleissä. *Tunnustus ja todistus. Näkökulmia kahteen elämän esittämisen tapaan*. Toim. Heikki Kujansivu & Laura Saarenmaa. Helsinki: Gaudeamus, 23–58.

Kujansivu, Heikki & Laura Saarenmaa (toim.) 2007. Tunnustus ja todistus omaelämäkerrallisen esittämisen muotoina. *Tunnustus ja todistus. Näkökulmia kahteen elämän esittämisen tapaan*. Helsinki: Gaudeamus, 7–20.

Labov, William 1976 (1972). *Language in the Inner City. Studies in the Black English Vernacular*. Pennsylvania: The University of Pennsylvania Press.

Lears, T. J, Jackson 1983. From Salvation to Self-Realization. Advertising and the Therapeutic Roots of the Consumer Culture 1880–1930. *The Culture of Consumption. Critical Essays in American History 1880-1980*. Toim. Jackson T.J Lears & Richard Wightman Fox. New York: Pantheon, 3–38.

Lejeune, Philippe 1982. The autobiographical contract. *French Literary Theory Today. A Reader*. Toim. Tzvetan Todorov. Paris & Cambridge: Maisons des Sciences de l’Homme/Cambridge University Press, 192–222.

Lyytikäinen, Pirjo 2012. Iterative Narration and Other Forms of Resistance to Peripeties in Modernist Writing. *Turning Points. Concepts and Narratives of Change in Literature and Other Media*. Toim. Ansgar Nünning & Kai Marcel Sicks. Berliini & Boston: De Gruyter, 73–84.

Löfgren, Örvar 2007. Excessive Living. *Culture and Organization* 13:2, 131–143.

MacIntyre, Alasdair 1984 (1981). *After Virtue. A Study in Moral Theory*. Notre Dame: University of Notre Dame Press.

Maguire, Emma 2015. Self-Branding, Hotness and Girlhood in the Video Blogs of Jenna Marbles. *Biography: An Interdisciplinary Quarterly* 38:1, 72–86.

Mead, George Herbert 1967 (1934). *Mind, Self, and Society from the Standpoint of a Social Behaviorist*. Toim. Charles W. Morris. Lontoo & Chicago: The University of Chicago Press.

McAdams, Dan P. 2006. *Redemptive Self. Stories Americans Live By*. New York: Oxford University Press.

McFarlane, Brian 1996. *Novel to Film. An Introduction to the Theory of Adaption*. Oxford & New York: Oxford University Press.

McGee, Micki 2005. *Self-help, Inc. Makeover culture in American life*. Oxford: Oxford University Press.

Mildorf, Jarmila 2016. Reconsidering second-person narration and involvement. *Language and Literature* 25:2, 145–158.

Mildorf, Jarmila 2012. Second-Person Narration in Literary and Conversational Storytelling. *Storyworlds* 4, 77–97.

Mißler, Heike 2017. *Cultural Politics of Chick Lit. Popular Fiction, Postfeminism and Representation*. Oxford: Routledge.

Mäkelä, Maria 2016. Kotini on tekstini. *Niin & Näin* 3/2016, 53–58.

Mäkelä, Maria 2017. The Gnostic Space: Authorial Ethos between Voices in Michael Cunningham's *By Nightfall*. *Narrative* 25:1, 113–137.

Mäkelä, Maria, Samuli Björninen, Laura Karttunen, Matias Nurminen, Juha Raipola & Tytti Rantanen 2018. Kertomuksen vaarat – Kokemuspuhe, eksemplumin paluu ja aikalaismittainen narratologia. *Avain* 1/2018, 90–93.

Nevalainen, Terhi 2015. *Pinkit piikkikorot. Chick lit -kirjallisuuden postfeministiset sisällöt ja lukijat niiden merkityksellistäjinä*. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-1745-4>. Joensuu: The University of Eastern Finland. Dissertations in Education, Humanities, and Theology No 67 (30.9.2018).

Nielsen, Henrik Skov, James Phelan & Richard Walsh 2015. Ten Theses about Fictionality. *Narrative* 23:1, 61–73.

Noppiari, Elina & Mikko Hautakangas 2012. *Kovaa työtä olla minä. Muotibloggaajat media-markkinoilla*. Tampere: Tampere University Press.

OED = *Oxford English Dictionary*. <http://www.oed.com/> (13.9.2018).

Page, Ruth 2012. *Stories and Social Media. Identities and Interaction*. New York: Routledge.

Pettersson, Bo 2012. What Happens When Nothing Happens? Interpreting Narrative Technique in the Plotless Novels of Nicholson Baker. *Narrative, Interrupted. The Plotless, the Disturbing and the Trivial in Literature*. Toim. Markku Lehtimäki, Laura Karttunen & Maria Mäkelä. Berliini & Boston: De Gruyter, 42–56.

Poletti, Anna & Julie Rak (toim.) 2014. Introduction. *Identity Technologies. Constructing the Self Online*. Wisconsin: The University of Wisconsin Press, 3–22.

Puijk, Roel 2015. Slow Television. A Successful Innovation in Public Service Broadcasting. *Nordicom Review* 36:1, 95–108.

Reitan, Rolf 2011. Theorizing Second-Person Narratives: A Backwater Project? *Strange Voices in Narrative Fiction*. Toim. Per Krogh Hansen, Stefan Iversen, Henrik Skov Nielsen, Rolf Reitan. Berliini & Boston: De Gruyter, 147–174.

Richardson, Brian 2006. *Unnatural Voices. Extreme Narration in Modern and Contemporary Fiction*. Columbus: The Ohio State University Press.

Ricoeur, Paul 1991. Narrative Identity. *Philosophy Today* 35:1, 73–81.

Ricoeur, Paul 1992. *Oneself as Another*. (*Soi-même comme un autre*, 1990.) Käänt. Blamey Kathleen. Chicago & London: The University of Chicago Press.

Riessman, Catherine Kohler 1993. *Narrative Analysis*. Newbury Park: Sage.

Rimke, Heidi Marie 2000. GOVERNING CITIZENS THROUGH SELF-HELP LITERATURE. *Cultural Studies* 14:1, 61–78.

Rimmon-Kenan, Shlomith 1999. *Kertomuksen poetiikka*. (*Narrative Fiction: Contemporary Poetics*, 1983.) Suom. Auli Viikari. SKS: Helsinki.

Rose, Nikolas 1999 (1989). *Governing the Soul. The Shaping of the Private Self*. Toinen laitos. Lontoo & New York: Free Association Books.

Rocamora, Agnès 2011. Personal Fashion Blogs: Screens and Mirrors in Digital Self-Portraits. *Fashion Theory* 15:4, 407–424.

Saariluoma, Liisa (toim.) 2001a. Alkusanat: exemplum-perinne ja esimerkillisyyden ongelma. Esimerkin voima. *Exemplum ja esimerkillisyys antiikin retoriikasta nykypäivän naistenlehtiin*. Turku: Kirja-Aurora, 7–15.

Saariluoma, Liisa (toim.) 2001b. Jälkisanat: yksilöllinen ja esimerkillinen modernissa romaanissa ja nykypäivän julkiskirjoittelussa. *Esimerkin voima. Exemplum ja esimerkillisyys antiikin retoriikasta nykyp  iv  n naistenlehtiin*. Turku: Kirja-Aurora, 175–195.

Salmenniemi, Suvi & Mariya Vorona 2014. Reading self-help literature in Russia: governmentality, psychology and subjectivity. *The British Journal of Sociology* 65:1, 43–62.

Salmenniemi, Suvi 2017. ‘We can’t live without our beliefs’: Self and society in therapeutic engagements. *The Sociological Review* 65:4, 611–627.

Salmon, Christian 2010. *Storytelling. Bewitching The Modern Mind*. (*Storytelling: La machine    fabriquer des histoires    formater les esprits*, 2007.) K    nt. David Macey. Lontoo: Verso.

Scott, Cherry 2011. *A Critical Study of Self-Help and Self-Improvement Practices. Textual, Discursive, and Ethnographic Perspectives*. Lewiston et al.: Edwin Mellen Press.

Smith, Caroline J. 2008. *Cosmopolitan Culture and Consumerism in Chick Lit* (Taylor & Francis eBook). New York & Oxford: Routledge.

Smith, Sidonie & Julia Watson 2010. *Reading Autobiography. A Guide for Interpreting Life Narratives*. Toinen laitos. Minneapolis & Lontoo: The University of Minnesota Press.

Stanzel, Franz 1984. *A Theory of Narrative*. (*Theorie des Erz  hlens*, 1979.) Käänt. Charlotte Coedsche. Cambridge: Cambridge University Press.

Strawson, Galen 2004. Against Narrativity. *Ratio* 17:4, 428–452.

Talvitie-Lamberg, Karoliina 2014. *Confessions in Social Media: Performative, Constrained, Authentic and Participatory Self-Representations in Vlogs*. Helsinki: Unigrafia.

Tammi, Pekka 2010. Kertomusta vastaan ja ei vastaan. *Luonnolliset ja luonnottomat kertomukset. Jälkiklassisen narratologian suuntia*. Toim. Mari Hatavara, Markku Lehtimäki & Pekka Tammi. Gaudeamus: Helsinki, 65–88.

Tolson, Andrew 2010. A new authenticity? Communicative practices on YouTube. *Critical Discourse Studies* 7:4, 277–289.

De Vries, Katja 2009. Identity in a World of Ambient Intelligence. *Digital Technologies of the Self*. Toim. Yasmine Abbas & Fred Dervin. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

Wimsatt W.K Jr. & M.C Beardsley 1946. The Intentional Fallacy. *The Sawanee Review* 54:3, 468–488.

Winslow, Luke 2015. Rich, Blessed and Tenured: A Homological Exploration of Grant Writing, Prosperity Theology, and Neoliberalism. *Western Journal of Communication* 79:3, 257–282.

Woodstock, Louise 2005. Vying Constructions of Reality, Science, and “Positive Thinking” in Self-Help Literature. *Journal in Media and Religion* 4:33, 155–178.

Woodstock, Louise 2006. “All About Me, I Mean You”: The Trouble with Narrative Authority in Self-Help Literature. *The Communication Review* 9:4, 321–346.

Woodstock, Louise 2007. Think About It: The Misbegotten Promise of Positive Thinking Discourse. *Journal of Communication Inquiry* 31:2, 166–189.

Zimmerman, Don H. 1998. Identity, Context and Interaction. *Identities in Talk*. Toim. Charles Antaki & Sue Widdicombe. Lontoo et al.: SAGE, 87–106.